

ESPERANTO ESTAS FACILA

redaktis

RENATO CORSETTI

Kunordiganto De La

Diskutlisto "La Bona Lingvo"

www.bonalingvo.org/index.php?title=Simplaj_samsignifaj_vortoj

Ĉi tiu listo de vortoj estas kopio de la listoj trovingantaj en www.bonalingvo.org/index.php?title=Simplaj_samsignifaj_vortoj je la fino de aprilo 2012. La komputilan laboron por preni la listojn el la reto kaj transformi ilin al dokumento faris Leo De Cooman.

La listoj estis kreitaj de multaj kunlaborantoj diskutantaj en la diskutlisto la-bona-lingvo@googlegroups.com. Se vi volas kunlabori simple aliĝu al tiu listo. Vi estas bonvena.

Se vi volas ricevi ekzempleron de ĉi tiu libro rete, simple skribu al renato.corsetti@esperanto.org.

Se vi volas ricevi ĝin papere, skribu al la sama adreso, sed konsciu, ke vi devos pagi la kostojn de kopiado kaj sendado.

* * *

Se vi volas pli ĝenerale kunlabori kun tiuj, kiuj provas teni Esperanton regula kaj tutmonda, vi povas aliĝi al la listo tutmondeca-esperanto@yahoogroups.com.

ENKONDUKOJ

Esperanto estas facila

Tiel ni ĉiam prezentas la lingvon en niaj propagandiloj, ĉu ne? Fiere ni ilustras, kiel eblas krei tutan serion da vortoj surbaze de la sama radikoj: *ĉevalo, ĉevala, ĉevale, ĉevalino, ĉevalido, ĉevalejo; bela, bele, beleco, belulo, beli, beligi; unu, unua, unuo, unueco, unuiĝo, unuigi* – kaj kontrastas tion kun la neregulaj kaj pluroblaj radikoj de aliaj lingvoj.

Kiel ĉiu artisto scias, simpleco ne estas facile akirita. Poeto ŝvitas dum horoj, fortajlante nenecesajn vortojn, ĝis restas nur unu perfekte tornita frazo. Simile, Zamenhof laboris dum pli ol jardeko por atingi ĉefverkon de simpleco.

La facileco de Esperanto efektive estas motivo por lerni ĝin; tial, cetere, mi mem ekinteresiĝis pri ĝi. Ĝia facileco tenas la entuziasmon de lernantoj, kiuj rimarkas post malmultaj lecionoj pli grandan progreson ol eblus eĉ post plurmonata studado, se ili lernus alian lingvon.

Unu el la plaĉaj aspektoj por novaj esperantistoj estas la ebleco mem krei vortojn: ne per enkonduko de novaj radikoj, sed per kombino de ekzistantaj radikoj kaj uzo de sufiksoj. Kiel instruisto mi rimarkas, ke komencantoj aparte ĝuas la lecionon pri la *mal*-vortoj: ili malkovras kun plezuro, kiel lerninte *longa, nova, juna* ktp. ili mem povas krei *mallonga, malnova, maljuna*.

Esperanto havas la aspekton de latinida lingvo, kaj tial parolantoj de tiuj lingvoj tro facilanime emas enkonduki novajn vortojn. Se oni ne scias, ekzemple, kiel diri *illegal* aŭ *editorial*, estas multe pli facile diri *ilegala* aŭ

editorialo, ol cerbumi kiel plej trafe esprimi tiujn konceptojn en Esperanto. Mi kredas, ke alta proporcio de la vortoj, kiuj plenigas niajn vortarojn, ekaperis en la lingvo pro nepensemo de parolantoj. Tiel ili faciligas la lingvon por si mem, sed ne nepre por siaj legantoj aŭ aŭskultantoj. Por ke Esperanto retenu sian simplecon, necesas *pensi*.

Aliaj vortoj aperis tutsimple pro eraroj. Kiam amaso da homoj, ekzemple, kune marŝas tra la stratoj por fari politikan proteston, tio estas *manifestacio*. Por parolantoj de eŭropaj lingvoj, estas tro facila eraro nomi tion *demonstracio* – tiun vorton mi eĉ foje vidis en revuo *Esperanto* (ne lastatempe, sed antaŭ 10-15 jaroj). Por eviti tiajn erarojn, necesas kontroli en vortaro, kiam oni ne certas pri vorto, anstataŭ senpripense supozi, ke oni jam scias. Mi memoras, kiel mi mem, kiel nesperta sed tre entuziasma esperantisto, preskaŭ skribis la vorton *parmezano* [piv] sur mian aĉetliston. Poste mi pensis, ke tamen estus bona ideo kontroli en la vortaro, kaj malkovris, ke tio nomiĝas en Esperanto *parma fromaĝo* (t.e. fromaĝo el la urbo Parma). “Ha, kompreneble!” mi pensis. “Kiel bonŝance, ke mi kontrolis!” La problemo estas ne nur, ke nespertuloj ne kontrolas, sed ke poste la vortaroj reprenas kaj disvastigas iliajn erarojn. Alia granda fonto de tiaj eraroj estas Vikipedio, en kiu nun ja aperas la kapvorto *Parmezano*. Konsiderante la fakton, ke tiu itala fromaĝo nomiĝas en la itala *parmigiano*, tiu angla-franca formo vere ne havas sencon.

Neniu normale provus aldoni novan radikon al nature evoluinta lingvo, sed ĉar Esperanto estas artefarita, eĉ komencantoj opinias, ke ili rajtas kaj povas plibonigi la laboron de Zamenhof. Mi legis iam proponon pri nova vorto *ekvila* en la kunteksto *ekvila komerco*. Kiel Esperanto elturniĝis dum la lastaj 120 jaroj sen la vorto *ekvila*? Tre simple: per la vorto *justa*. Tiun ekzemplon vi ne trovos en la paĝoj de La Bona Lingvo (bonŝance tiu propono estis mortnaskita), sed amason da aliaj: *cis*, *humanitara*, *violenta* ktp. ktp.

Iuj esperantistoj opinias, ke ili rajtas proponi ŝanĝon al la vorttrezoro tutsimple ĉar ili ne ŝatas ekzistantan vorton, kaj pensas, ke alia formo estus pli bona aŭ pli bela. Tiel, apud la Fundamentaj vortoj *kruro*, *besto*, *vinbero* kaj *presi* aperis *gambo*, *animalo*, *uvo* kaj *printi*. La ĉiama preteksto estas, ke estas iu esenca distingo en la signifo: ekzemple, ke *kruro* rilatas nur al la parto inter la piedo kaj la genuo, dum *gambo* estas la tuto; aŭ ke *animalo* rilatas al ĉiuj bestoj inkluzive de la homo. La praktika (kaj certe ankaŭ la celita) rezulto estas iompostioma anstataŭigo de la Fundamentaj vortoj per aliaj pli laŭ la gusto de ties uzantoj. La sekvo estas, ke anstataŭ lerni nur unu vorton, komencantoj devas lerni du kun praktike la sama signifo – ĉar kompreneble la malnova formo ne falas el la uzado. Kien do malaperis la facileco de Esperanto?

Por lernantoj de Esperanto estas tre kuraĝige konstati, ke ili mem povas per kombinado de radikoj kaj sufiksoj multobligi sian vorttrezoron. Bedaŭrinde, iuj esperantistoj kredigas al ili, ke tiaj kunmetitaj vortoj ne estas serioza parto de Esperanto, ke ili apartenis al primitiva fazo de la lingvo, nun superita. Tiun vidpunkton mi iam aŭdis ankaŭ de nesperta esperantisto: ŝi plendis, ke ŝi ne havas sufiĉe grandan vortprovizon en Esperanto – jes, ŝi scias, ke eblas mem krei vortojn, sed ŝi volas lerni la “ĝustan” nomon de la koncerna objekto. Evidente, ŝiaj instruistoj jam konvinkis ŝin, ke la kunmetaĵoj, kiujn ŝi mem elpensas, estas duarangaj anstataŭaĵoj, uzindaj nur se oni ne konas la “veran” terminon.

Ni ĉiuj konas la faman rakonton pri la eta Ludoviko kaj la dolĉaĵvendejo: ke vidante la rusan vorton *konditorskaja* (sukeraĵejo) li ekkomprenis, kiel per sistemo de afiksoj li povos limigi la bezonatan radikaron de sia nova lingvo kaj tiel faciligi la taskon de lernantoj. Ĉu ne plu validas tiu brila inspiro de Zamenhof? Ŝajne ne – precipe dum ĉiu duonbakita duonkomencanto kredas, ke li aŭ ŝi rajtas proponi aldonojn al la vortaro. Tiel ekestas situacio, en kiu la radikaro konstante kreskas, kaj lernantoj estas devigataj dediĉi horojn por studi ĝin. Tion sugestas ekzemple la

paĝaro *Lernu!* per sia rubriko “Vorto de la tago”, kiu rekomendas amason da nenecesaj vortoj: *lokalizi, delico, akomodi, fetoro, sukuri* ks.

Kunmetado estas la kerno de la esperanta vortfara sistemo. Ni ne donu al komencantoj listojn de novaj vortoj parkere lernendaj; anstataŭe ni montru al ili, kiel surbaze de malgranda radikaro, ili povos mem esprimi preskaŭ ĉiujn normale bezonatajn konceptojn.

Anna Lowenstein

* * *

La Fundamento sen peno sed kun prudento

Multaj el la problemoj en la pasinta kaj en la nuna mondo venas el laŭvorta interpretado de sanktaj libroj. Ankaŭ la Fundamento estas iusence la sankta libro de la parolantoj de Esperanto. Ĝi estas en tiu senco sankta, ĉar kiel Zamenhof diris en la Antaŭparolo: “Neniu persono kaj neniu societo devas havi la rajton arbitre fari en nia Fundamento eĉ la plej malgrandan ŝanĝon!” Ĝi, do, estas la normodona lingva libro por la komunumo de la esperantistoj.

Do, se iu volas scii, kiel teorie devus funkcii Esperanto, oni ne povas fari ion alian ol legi kaj relegadi la Fundamenton kaj klopodi eltiri la regulojn. Tio estas esence la sama laboro, kiun faras lingvistoj, kiam ili devas kompreni la regulojn de iu ajn lingvo en la mondo, nur ke ilia tasko estas iom pli malfacila. Ne disponante pri skribita teksto same aŭtoritata, ili devas aŭskulti la parolantojn de ekzemple aŭstralia praloĝanta tribo, registri ilin kaj poste analizi la lingvon.

Ni provu vidi, kion la Fundamento legata sen antaŭjuĝoj povas instrui al ni en la kampo de vortoj kaj vortaroj. Tiujn instruojn vi trovos en la konsiloj pri unuopaj vortoj en ĉi tiu libro.

Nia ĉefa mesaĝo volas esti: legu la Fundamenton kaj interpretu ĝin per komuna prudento.

1 – En Esperanto, principe, ne ekzistas duoblaj vokaloj aŭ duoblaj konsonantoj.

En multaj lingvoj oni havas duoblajn vokalojn/konsonantojn aŭ longajn vokalojn/konsonantojn. Laŭ la simboloj de la Internacia Fonetika Alfabeto oni indikas ilin per dupunkto post la litero: “a:” = “longa a”, “k:” = “duobla k”.¹

Se oni legas la Fundamenton oni unue trovas la ĝeneralan regulon 9-an, kiu asertas, ke “Ĉiu vorto estas elparolata absolute kiel ĝi estas skribita.” Poste oni trovas en la 2-a Ekzerco de legado la vortojn “Ré-e”, “Heró-o”, “Konscí-i”, kiuj klare montras, ke du vokaloj skribitaj sinsekve estas elparolindaj aparte.

Ankoraŭ poste oni vidas, ke vortoj, kiuj en la fontlingvoj havis duoblajn konsonantojn, estas normale prezentataj en Esperanto per radikoj kun simplaj konsonantoj, ekzemple “pomme” en la franca iĝas “pomo”, “allumette” iĝas “alumeto”, kaj tiel multe pli. Tio estas la normala kaj ĝenerala regulo en Esperanto. Se iu povas trovi kontraŭekzemplon en la Fundamento, bonvolu diri.

Sed jen du “esceptoj”!

En la Gramatiko, regulo 16-a, ni trovas “La finaĵoj de la substantivoj kaj de la artikolo povas esti forigataj kaj esti anstataŭataj de apostrofo.

Ekzemple: *Ŝiller’* anstataŭ *Ŝiller’o*.”

---

¹ Vidu en http://en.wikipedia.org/wiki/International_Phonetic_Alphabet aŭ en la pli mallonga versio en Esperanto:

http://eo.wikipedia.org/wiki/Internacia_Fonetika_Alfabeto

En la 36-a Ekzerco oni havas la frazon: *Petro, Anno kaj Elizabeto estas miaj gefratoj.*

Temas evidente pri personaj nomoj, pri kiuj Zamenhof hezitis, kion fari. Ĉu skribi ilin komplete asimilitaj *Ŝilero* kaj *Ano*, ĉu lasi ilin nur duone asimilitaj?

Ĉu tio sufiĉas por aserti, ke en Esperanto povas ekzisti duoblaj konsonantoj en radiko, kaj skribi trankvile “finno”, “gallo”, “villo”, kaj tiel plu? La leganto juĝu mem, sed komuna prudento kaj ankaŭ seriozaj sciencaj kialoj, indikas, laŭ mi, ke oni ne rajtas enkonduki en Esperanton regulon, kiun ĝi ne havas. Cetere la kapablo distingi en la elparolo inter simpla kaj longa konsonanto, ne ekzistas en multegaj lingvoj. Kial ŝarĝi la lernantojn de Esperanto per plia malfacilaĵo?

En la sama rubriko oni devas ekzameni ankaŭ la provojn forigi la 9-an regulon: “Ĉiu vorto estas elparolata absolute kiel ĝi estis skribata.” kaj la klarajn indikojn de la 2-a Ekzerco de legado: “Ré-e”, “Heró-o”, “Konscí-i”.

Ĉiam en Esperanto oni skribas du samajn konsonantojn, kiam tiuj troviĝas apude en vort-kunmetoj: lit-tuko, for-rapidi, ktp. Ĉiam oni legis laŭ la indikoj de la Ekzerco de legado: lit-tuko, for-rapidi, alivorte klare aŭdigante la du konsonantojn. Nun oni provas pravigi la legadon lit:uko kaj for:apidi, pro tio ke oni emas fari tion por pli facila kaj senĝena elparolado.

Jen okazo en kiu, oni ne rajtas ŝanĝi la principojn de la lingvo, kiujn montras la Fundamento. Oni estas provanta krei novan lingvon.

2 – Vortkunmetado estas normala maniero formi novajn vortojn

Nia hipoteza marsa lingvisto, kiu provus lerni Esperanton el la Fundamento, ne havus dubojn: vortkunmetado estas la normala maniero formi novajn vortojn en Esperanto. Li unue trovas la regulon 11-an: La

kunmetitaj vortoj rezultas el la simpla kuniĝo de la formantaj elementoj, kunskribitaj sed dividitaj de malgrandaj streketoj. La ĉefa vorto devas ĉiam esti en la fino. La gramatikaj finaĵoj estas konsiderataj vortoj. Ekzemple: *vapor'ŝip'o* (ŝipo funkcia per vaporo) konsistas el *vapor* – vaporo, *ŝip* – ŝipo, *o* – finaĵo tipa por la substantivo.

Tra la tuta ekzercaro li trovas ĝangalon da kunmetitaj vortoj de ĉiuj specoj.

- Mia frato ne estas granda, sed li ne estas ankaŭ malgranda: li estas de meza kresko.
- Li estas tiel dika, ke li ne povas trairi tra nia mallarĝa pordo.
- Haro estas tre maldika.
- La nokto estis tiel malluma, ke ni nenion povis vidi eĉ antaŭ nia nazo.
- Tiu ĉi malfreŝa pano estas malmola, kiel ŝtono.
- Ni forte malestimas tiun ĉi malnoblan homon.
- La fenestro longe estis nefermita; mi ĝin fermis, sed mia frato tuj ĝin denove malfermis.
- La loĝantoj de unu regno estas samregnanoj, la loĝantoj de unu urbo estas samurbanoj, la konfesantoj de unu religio estas samreligianoj.

Kaj fine li trovas la amuziĝon de Zamenhof en la lasta ekzerco de la Ekzercaro:

- Sano, sana, sane, sani, sanu, saniga, saneco, sanilo, sanigi, saniĝi, sanejo, sanisto, sanulo, malsano, malsana, malsane, malsani, malsanulo, malsaniga, malsaniĝi, malsaneta, malsanema, malsanulejo, malsanulisto, malsanero, malsaneraro, sanigebla, sanigisto, sanigilo, resanigi, resaniĝanto, sanigilejo, sanigejo, malsanemulo, sanilaro, malsanaro, malsanulido, nesana, malsanado, sanulaĵo, malsaneco, malsanemeco, saniginda, sanilujo, sanigilujo, remalsano, remalsaniĝo, malsanulino, sanigista, sanigilista, sanilista, malsanulista k. t. p.

Estante racia, kiel ĉiuj loĝantoj de Marso, li konkludus ke vortkunmetado estas la normala maniero formi novajn bezonatajn vortojn en Esperanto. Kaj la samon li trovas, se li aŭskultus la normalajn parolantojn, kiuj diras, ekzemple, “glaso-sub-ten-ringo”.

Sed, se li aliĝus al la asocio “Esperantologoj anonimaj” kaj demandus la prezidanton, kial oni ne diras “Esperanto-sciencistoj sennomaj” oni dirus al li, ke temas pri vortoj el la granda (okcidenta) kultura tradicio, kiujn oni ne povas malhavi, ankaŭ ĉar ili estas en la angla kaj en franca lingvoj. Same oni klarigus al li, ke ne ekzistas tia regulo en Esperanto, ĉar Zamenhof diris “tago” kaj “nokto”, ne “tago” “maltago” kaj sekve oni rajtas diri “longa” kaj “kurta”. Iu, kiu “rezonas” tiel neniam ricevos vizon por Marso.

Kvankam tiu regulo, almenaŭ en la kapo de la simpluloj, daŭre funkcias, oni insistus, ke oni ne devas diri “malsanulejo” sed “hospitalo”, kaj ve al tiu, kiu kuraĝus diri “biologiisto” (biologi’ist’o) anstataŭ “biologo”. Multajn tiajn marsajn konsilojn vi trovos en ĉi tiu libreto.

3 – Ĉu vi parolas klare kaj greke aŭ kompreneble?

En multaj regionoj de la mondo ekzistas disniveligo de la lingvoj (fenomeno, kiun lingvistoj normale nomas ‘diglosio’). Esence temas pri la fakto, ke la sama lingvo-komunumo uzas unu lingvon (aŭ variaĵon de lingvo) por uzo en la familia kaj neformala rilatado kaj unu alian lingvon (aŭ lingvovariaĵon) por funkcioj pli solenaj, pli prestiĝaj. Ekzemple oni uzas la parolatan araban por enfamiliaj konversacioj sed la modernan norman araban por intervjuo en la televido kaj fine la tute klasikan araban por religiaj ceremonioj.

En Esperanto ankaŭ enŝteliĝas la eŭropaj ideoj pri la beleco de tiu situacio. Dum jarmilo en Eŭropo oni parolis iun ajn el la modernaj eŭropaj lingvoj kaj skribis en la latina. Post la fino de la latina, tamen oni plukreis ĉiujn sciencajn nomoj el grekaj kaj latinaj elementoj. Vere kleraj homoj

povis longe post la renesanco ankoraŭ skribi en la latina, kaj en la modernaj tempoj ankaŭ kompreni la latinan kaj parte la grekan. Pro tio se vi estis klera kaj volis paroli per supera lingvo, vi ne diris “koro” sed “kardio/kardjo”, “instruisto” sed “pedagogo” ktp. en malsamaj miksoj en malsamaj landoj de Eŭropo.

La supereco de kuracistoj konsistis dum jarcentoj el tio, ke ili parolis nekomprenible por la pacientoj. Tio okazis ankaŭ pri la literaturo. Ju pli la lingvo estis nekomprenbla por la normala popolo, des pli ĝi estis taksata poezia.

Tiuj ideoj laŭgrade malaperadas el eŭropaj lingvoj en la lastaj du jarcentoj sed je malsamaj ritmoj en malsamaj landoj. Kaj nun oni vidas la saman emon per uzado de anglaj esprimoj, kiujn la popolo ne komprenas.

Kion faris Zamenhof? Estante geniulo, li kaptis la evolutendencojn jam klarajn en la dua duono de la dek-naŭa jarcento, kaj produktis lingvon kun nur unu lingvonivelo.

Vi povas legi la Fundamenton 100 fojojn kaj tamen vi ne trovas la parojn: geografo-geografio, biologo-biologio, nek kardiografo-kardiografio, ktp.

Sed post Zamenhof venis la Lingva Komitato, kiu en la epoko de la Ido-skismo, pensis bone, ke oni povas batali kontraŭ la naturismaj ideoj de ĝiaj parolantoj, enmetante amason da radikoj eltiritaj el okcidentaj lingvoj, kaj la tutan superan nivelon grekan kaj latinan. Jen kelkaj ekzemploj laŭ grupetoj².

En la unua grupo estas vortoj, kiuj rekte kontraŭstaras la vorto-faradon de Esperanto laŭ la Fundamentaj reguloj. Ĉu vi memoras pri la dismeto de la ideoj en neŝanĝeblajn radikojn, kiun havis en la menso Zamenhof?

---

² La ekzemploj estis prenitaj el <http://www.k4.dion.ne.jp/~cidro/akademia/AV/a1.htm> kaj multe adaptitaj kaj prilaboritaj.

antipatio: malsimpatio aŭ malinklino

anonima: sennoma

tragikomedio: tragedio, kies finiĝo estas feliĉa

Ni ne komentu pri la enkonduko de la radiko “tragi-“, kiu ŝajne validas nur en ĉi tiu okazo.

Eble ankaŭ

antipodo: loko de la tero, kuŝanta sub niaj piedoj sur la alia duonglobo estas parto de la enkonduko de la radiko “anti-“ tre vivanta ankaŭ nuntempe en, ekzemple, “antisemit-“, kiun mi nomus “kontraŭ-ŝem-id-“.

La dua grupo rilatas al la fifama sistemo geografio-geografo, kiu firmigas sian ĉeeston, kaj donas eblecojn al postaj generacioj fari multe pli da strangaĵoj.

filozofio: scienco pri la esencaj plej ĝeneralaj principoj kaj kaŭzoj de la estado.

filozofio: scienculo, kiu esploras kaj pritraktas la filozofion.

mito: tradicia fabela rakonto pri antikvaj dioj kaj praaj tempoj.

mitologio: tradiciaj fabelaj rakontoj de la antikvuloj pri la dioj kaj duondiaj herooj.

filologio: scienco, kiu . . . esploras la lingvojn kiel organojn de la spirita vivo de la popoloj.

filologo: scienculo, kiu studas la filologion

astrologio: arto diveni ion estontan laŭ la astroj

astrologo: astrologiisto

astronomio: scienco pri la astroj

astronomo: astronomiisto

filantropo: humanulo, homaramanto aŭ bonfarema homo

filantropio: humaneco, homaramo aŭ bonfaremo

teologio: metoda studo pri Dio kaj diaj aferoj

teologo: teologiisto

lom aparta estas la pozicio de:

inkvizicio: mezepoka eklezia institucio kaj tribunalo.

inkvizitoro: membro de la inkvizicia tribunalo

direkcio

direktoro

ktp.

kiam komenciĝas la kvazaŭregulo literaturo/literatoro. Abundas krome la kvazaŭgrekaĵoj:

apologo: fablo.

epigrafo: mallonga surskribo, metita sur konstruaĵo por indiki ĝian destinon, daton k.t.p.

epigramo: mallonga versareto esprimanta satiran kritikon.

prologo: parto de teatraĵo, kiu anoncas kaj preparas la agon.

epilogo: fina parto de verko, kiel malo de prologo.

epiteto: adjektivo, aldonata senpere al substantivo, por ĝin kvalitigi.

epizodo: flanka agado, ne streĉe ligita kun la ĉefa temo, en rakonto aŭ poemo.

kaj ĝenerale la okcidentaĵoj:

manuskripto: manskribaĵo, skribaĵo destinita por presiĝo.

beletristiko: literaturo laŭ la artisma vidpunkto.

depeŝo: urĝa sciigo, sendita per rapida vojo, precipe per telegrafo.

kavalerio: parto de armeo konsistanta el rajdsoldatoj.

spado: glavo konsistanta el longa, rekta, mallarĝa, pinta kaj unutranĉa aŭ du tranĉa klingo kun tenilo

adjutanto: oficiro, kiu komunikas al la subuloj la ordonojn de generalo

aŭtentika: nedubeble certa, vera aŭ originala, oficiale certigita

hekatombo: buĉofero el cent bovoj, ĉe antikvuloj

La premion inter la oficiale aldonitaj vortoj povas ricevi la radiko “kanon-“, al kiu oni donas tre malsamajn signifojn.

kanono: 1. pafilego. 2. eklezia regulo, koncernanta la kredon kaj obeendajn devojn. 3. ekleziaj katalogoj de a sanktuloj aŭ de la sanktaj libroj.

Per ĉi tio la lingva komitato ŝajnas diri: ankaŭ en Esperanto ekzistu vortoj kun pli ol unu signifo tute inter si nerilataj.

La verkon de la tiama Lingva Komitato daŭrigis kun elano la postaj generacioj, en kiuj oni konstante plu provis forigi la radikojn ĝermanajn aŭ rusajn enkondukitajn de Zamenhof. Se li mem ne estus protektinta per la Fundamento vortojn kiel “fingro” kaj “tago” kaj “prava”, nun ni certe dirus “deto”, “ĵurneo” kaj “rajta”. Preter la ŝerca tono, efektive statistikaj kalkuloj pri la morfemaro de Esperanto de la Universala Vortaro tra Plena Vortaro ĝis Plena Ilustrita Vortaro, montras ke la procentaĵo de enkondukitaj morfemoj nek francaj nek anglaj praktike emas reduktiĝi al nulo en la lastaj tempoj³.

En ĉi tiu libreto vi trovos alternativajn esprimojn por la alt-kulturaj grek-latinaj vortoj.

4 – La dekkvina regulo: ĉu labor-azeno aŭ troja ĉevalo?

Ĉiuj konas preskaŭ parkere la 15-an regulon de la komenca Esperanto-gramatiko:

La tiel nomataj vortoj *fremdaj*, t.e. tiuj, kiujn la plimulto de la lingvoj prenis el unu fonto, estas uzataj en la lingvo Esperanto sen ŝanĝo, ricevante nur la ortografion kaj la gramatikajn finaĵojn de tiu ĉi lingvo. Sed kiam en unu kategorio pluraj vortoj malsamaj derivas de unu sama radiko, estas pli bone uzi senŝanĝe nur la vorton fundamentan kaj la ceterajn

---

³ Corsetti,R., La Torre,M., Vessella,N, (1983) Wzrost Ilosci Morfemow w Miedzynarodowym Jezyku Planowym in Ejsmont,T. (redaktinto) *Miedzynarodowa Komunikacja Jezykowa*, Materialy Konferencyjne, Lodz, Uniwersytet Lodzki

formi el tiu ĉi lasta laŭ la reguloj de la lingvo Esperanto. Ekzemple: tragédie - *tragedi'o*, tragique - *tragedi'a*⁴.

Ĉi tiu regulo estas tre grava, ĉar ĝi permesis al la lingvo evolui per natura metodo. Kiam la tuta mondo parolas pri “*modem*” oni rajtas preni tiun radikon kaj krei la novan vorton “*modem-o*”.

Estas kompreneble necese, atenti pri la dua parto de la regulo, tio estas preni nur la bazan radikon. Tio estas iom malfacila, ĉar la rezulto estas vortoj ne plu internaciaj. Oni atendus en Esperanto la serion: *redakt-i*, *redakt-ist-o*, *redakt-ej-o*, *redakt-ist-ar-o*, sed Zamenhof mem ne sukcesis rigore sekvi tiun regulon kaj en la Universala Vortaro ni trovas *redakci-* kaj *redaktor-*.

Kaj jen ree la bezono pri komuna prudento. La fakto ke Zamenhof mem ne sukcesis ĉiam sekvi la regulon, ne povas esti preteksto por krei novan escepto-regulon: La dua parto de la 15-a regulo ne aplikiĝas!”

Krome en la tempoj de Zamenhof, li povis pensi nur pri Eŭropaj lingvoj. Iu komuna al la latinidaj, ĝermanaj kaj slavaj lingvoj estis komplete internacia kaj rajtis eniri la lingvon.

Nun ni ne plu povas sekvi tiun regulon. La komunikaj eblecoj nuntempaj devigas nin pensi ankaŭ pri la lingvoj ĉina, indonezia, japana, persa, araba ktp. Nur tio, kio estas komuna al lingvoj de ĉiuj mondopartoj povas esti konsiderata prenita de la “plimulto de la lingvoj”. La konscio pri tio malrapide progresas. Unuan proponon klaran al tiu direkto faris Andreas

---

⁴ Temas pri nia traduko, jen la originala formo de ĉi tiu regulo en la franca versio de la gramatiko: 15. Les mots "étrangers" c.-à-d. ceux que la plupart des langues ont empruntés à la même source, ne changent pas en Esperanto. Ils prennent seulement l'orthographe et les terminaisons grammaticales de la langue. Mais quand, dans une catégorie, plusieurs mots différents dérivent de la même racine, il vaut mieux n'employer que le mot fondamental, sans altération, et former les autres d'après les règles de la langue internationale. Ex.: tragédie — *tragedi'o*, tragique — *tragedi'a*.

Kueck⁵. Oni povas diskuti pri la propono de Andreas Kueck, kaj oni rajtas havi malsamajn ideojn pri la apliko de tiu regulo, sed restas la fakto, ke

---

5 Propono en <http://www.ipernity.com/blog/55667/106431>

[Ni lasas la originalan h-skribon]

Estas proponate rigardi vorton kiel *tre internacian* (kaj tial precipe taugan por uzo laŭ Regulo 15), se la vorto estas prenita de almenaŭ tri lingvoj, el kiuj apartenas

- almenaŭ unu al la okcidenta lingva kulturkomunumo kaj
- almenaŭ unu al la hinda, islama aŭ orientazia lingva kulturkomunumo kaj
- chiuj al malsamaj lingvo-subfamilioj.

Oni notu, ke inverse el la fakto, ke vorto ne estas *tre internacia* laŭ la supra kriterio, oni ne nepre konkludu, ke la vorto ne estas uzebla laŭ Regulo 15. La ideo de la supre menciita kriterio estas jena: La tri la vorton (prunte)prenintaj lingvoj reprezentas multajn aliajn lingvojn, kiuj estas sufiĉe malsamaj kaj laŭ lingvopareneco kaj laŭ aparteneco al lingvaj kulturkomunumoj; la tri lingvoj do specimene eble reprezentas la plimulton de la lingvoj *konsiderindaj*.

La lingvaj kulturkomunumoj estas la

- *okcidenta*; reprezentantoj: ekzemple la angla, finna, germana, hispana, rusa kaj multaj aliaj lingvoj
- *hinda*; reprezentantoj: ekzemple la bengala, hindia, tamila kaj multaj aliaj lingvoj
- *islama*; reprezentantoj: ekzemple la araba, indonezia, persa, svahila, turka kaj multaj aliaj lingvoj
- *orientazia*; reprezentantoj: ekzemple la china, japana, korea, vjetnama kaj multaj aliaj lingvoj

(komparu Vikipedio-n 2008a).

Ekzemplo: La origina vorto de “papajo” estas prenita (el la arauaka) de la germana (okcidenta lingva kulturkomunumo; ghermana subfamilio de la hindeuropa lingvofamilio), pola (okcidenta lingva kulturkomunumo; slava subfamilio de la hindeuropa lingvofamilio) kaj indonezia (islama lingva kulturkomunumo; malaj-polinezia subfamilio de la austronezia lingvofamilio) kaj tial povas esti rigardata kiel *tre internacia* kaj precipe tauga por uzo laŭ Regulo 15.

Andreas Kueck havas la meriton diri klare tion, kion multaj, inkluzive de mi, pensis sed ne kuraĝis diri. Verdire en antaŭaj jardekoj kelkaj japanoj komencis proponi la neceson maleŭropigi Esperanton, sed ili estis kutime konsiderataj “stranguloj”.

Ankaŭ en ĉi tiu kampo, eble la komuna prudento devas helpi. Verŝajne ne oportunas ŝanĝi vortojn bazajn de Esperanto, ekzemple “maljuna” per “olda”, sed oni povas krei multajn novajn vortojn per kunmetado laŭ modeloj de la ĉina, de la japana, de la araba ktp. Ankaŭ tio estas apliko de la 15-a regulo.

La aparta konsidero de la okcidenta lingva kulturkomunumo al iuj eble shajnas maljusta au almenau tia, ke tio chi ne plenumas nuntempajn postulojn pri internacieco. Tamen, estas fakto, ke tradicie la plej granda parto de la vortsubstanco de Esperanto devenas de lingvoj de la okcidenta lingva kulturkomunumo, ech kun intenco (Zamenhof 1992¹⁸: 284). Unuflanke tiun chi tradicion certe rompus ne-aparta konsidero de la okcidenta lingva kulturkomunumo, aliflanke konsidero de nur tiu chi eble ne plenumus nuntempajn postulojn pri internacieco. Tial la supre menciita kriterio estas rigardata kiel konvena kompromiso inter tradicikonservo kaj plenumo de nuntempaj postuloj pri internacieco. Tamen, pripensinda opcio estas rezigni pri la aparta konsidero de la okcidenta lingva kulturkomunumo kaj anstatauigi la du supre menciitajn postulojn pri lingvkultura aparteneco per la unu postulo "...prenita de almenau tri lingvoj, el kiuj apartenas almenau du al malsamaj lingvaj kulturkomunumoj".

Rimarko: Oni ne interkonfuzu la *ekuzon de vorto laŭ Regulo 15* kun jeno: *Rekomendo de nova vorto* (laŭ la Antaŭparolo al la Fundamento Zamenhof 1991¹⁰: 47) por io, kio en Esperanto estas esprimata au i) ankoraŭ ne per nur Fundamentaj/oficialaj rimedoj (ekzemple "tajdo") au ii) per kunmetajho el nur Fundamentaj/oficialaj rimedoj (ekzemple "liva" anstataŭ "maldekstra"; chu tio chi estas rekomendinda au ne, tio estas alia, chi tie ne pritraktata demando). Krome laŭ la Antaŭparolo (Zamenhof 1991¹⁰: 48) nur la lingvonormiga institucio rajtas enkonduki (se Regulo 15 ne trafas) *novan vorton/formon* samsignifan kun tia Fundamenta/oficiala vorto/formo, en kiu estas nur unu signifhava vortero. Io tia evidente okazis ekzemple che la oficialigita "kemio": Ghi estas samsignifa kun la Fundamenta "hhemio" kaj sekve bezonis oficialigon.

Esence, laŭ mi, la 15-a regulo devas resti “labor-azeno”, kiu permesas al Esperanto evolui senprobleme, ĉiutage per aldono de novaj bezonataj radikoj, sed ĝi ne rajtas iĝi “troja ĉevalo⁶”, alivorte ilo por igi Esperanton tre simila al *Interlingua*, alivorte al lingvo plena je okcidentaĵoj kaj servanta nur al disportado tra la mondo de la sola, grava, granda kaj vera kulturo, la nia.

4 - Konklude

La Fundamento restas nia modelo. Oni devas interpreti ĝin per komuna prudento, kaj provi vivigi ĝiajn principojn, ne la unuopajn esceptojn. Tio, kio gravas estas la granda bildo, estas la klaraj principoj de facila, senescepta, aglutina lingvo. Ankaŭ la tutmondigo de la vortara materialo povas esti rigardata kiel principo venanta el la Fundamento, kiu provis esti kiel eble plej internacia en sia tempo.

Renato Corsetti

* * *

KOMENCAJ INDIKOJ PRI LA INTERPRETADO DE SIGNOJ

→ post iu vorto signifas, ke ni **malrekomendas** tiun vorton, kaj proponas ke oni anstataŭe uzu unu el la esprimoj dekstre de "→"

~ por nura propono de **alternativoj**, sen nepra malrekomendo.

[*fun*] signifas, ke la radiko estas en la Fundamento, [*zam*], ke ĝi estas uzita de Zamenhof, [*3oa*], ke ĝi estas oficialigita en la 3-a Oficiala Aldono.

---

⁶ “Troja ĉevalo” estas ilo por ruze enirigi nevolatajn aĵojn. Ĝi aludas al la milito de Trojo, kiam la grekoj igis la trojanojn enporti en la urbon lignan grandan ĉevalon, en kies interno estis kaŝitaj grekaj soldatoj.

A

-ab- → -instal·aĵ-, -uj-

abandon·i → ced·i (al la asekur·kompani·o la difekt·it·a·n aĵ·o·n)

abat·o [fun] ~ (krist·an·a) monaĥ·ej·estr·o

abatis·o → arb·o·bar·aĵ·o, trunk·o·bar·aĵ·o, baraĵ·o el de·hak·it·a·j
arb·o·j (*ĉefe por militaj celoj*)

aberaci·o [zam] (*en nefaka signifo*) ~ de·voj·iĝ·o de la norm·o

abdik·i [3oa] ~ eks·iĝ·i, rezign·i pri, for·las·i, de·posten·iĝ·i

abdomen·o → ventr·o

abism·o [1oa] ~ profund·eg·o

abitur·o ~ lern·ej·fin·a diplom·o, gimnazi·a diplom·o (*kiu ebligas eniri
universitaton*)

abiturient·o [4oa] → lern·ej·fin·int·o, (*en la senco de lernanto de la
lasta lerneja jaro*) last·jar·a lern·ant·o, lern·ej·fin·ont·o

abĵur·i → ĵur·e mal·agnosk·i, for·ĵur·i

ablaci·o → for·ig·o, for·tranĉ·o

abnegaci·o [2oa] ~ for·ofer·o

abnorm·a → ne·norm·a

abol·i → nulig·i, forig·i (oficial·e)

abolici·i → nulig·i, forig·i (oficial·e)

aborigen·o → pra·loĝ·ant·o

abrog·i → eks·valid·ig·i, for·ig·i, nul·ig·i (*parolante pri leĝo*)

abrog·o → eks·valid·ig·o, for·ig·o, nul·ig·o (*parolante pri leĝo*)

abrogaci·i → eks·valid·ig·i, for·ig·i, nul·ig·i (*parolante pri leĝo*)

abrogaci·o → eks·valid·ig·o, for·ig·o, nul·ig·o (*parolante pri leĝo*)

absolv·i [zam] ~ pek·liber·ig·i, mal·kondamn·i

acerb·a → (*pri gusto de fruktoj kaj similaj*) acid·(eg·)a; (*pri sinteno al
aliaj homoj*) akr·a, mal·mild·a

acidometr·o → acid·ec·mezur·il·o

adher·i → al·glu·iĝ·i

adher·a → al·glu·iĝ·a, glu·a

adjekt·o ~ adverb·aĵ·o

adjektiv·o [fun] ~ a·vort·o, ec·o·vort·o

adjudik·i → anonc·i konkurs·o·n (*laŭ la signifo de malfemado de konkurso pri farota laboro/liverado*); kontrakt·e komisi·i (*transdoni laboron aŭ kontrakton pri liverdo de varoj/servoj*); al·juĝ·i (*decidi pri la transdono de kontrkato pri laboro/liverado*)

adjunkt·o [zam] ~ help·ofic·ist·o

administraci·o → administr·ad·o, administr·ej·o, administr·ant·ar·o, administr·a sistem·o; (*en la senco de usona registaro*) regist·ar·o

administrator·o [zam] → administr·ant·o, administr·ist·o

adolesk·ant·o ~ kresk·ant·o, dek·kelk·jar·ul·o, matur·iĝ·ant·o, plen·kresk·ant·o, jun·ul·o

adolesk·i ~ plen·kresk(-ad)-i, (seks·e) matur·iĝ·i, jun·i

adolesk·o ~ kresk·aĝ·o, plen·kresk·ad·o, (seks·a) matur·iĝ·o, matur·iĝ·aĝ·o, jun·ec·o

adolesk·ul·o ~ kresk·ant·o, dek·kelk·jar·ul·o, matur·iĝ·ant·o, plen·kresk·ant·o, jun·ul·o

adolt·o → plen·kresk·ul·o, plen·kresk·int·o

advers·a → kontraŭ·a, kontraŭ·ag·a

advers·ul·o → kontraŭ·ul·o

aerobi·a → oksigen·bezon·a, oksigen·uz·a

aerodin·o → flug·maŝin·o (pli pez·a ol aer·o)

aerodrom·o → flug·haven·o

aerolit·o [1oa] → meteor·ŝton·o

aernaŭt·o → flug·balon·ist·o

aernaŭtik·o → aer·vetur·scienc·o; aer·vetur·ad·o

aeroplan·o [3oa] ~ aviad·il·o

aerostat·o [zam] ~ (flug·)balon·o

afekci·o [zam] → mal·san·o

afekci·i (*en pluraj sencoj*) → efik·i je/al

afer·o [fun] (*en la senco de konkreta aĵo*) → aĵ·o

afidavit·o → ĵur·deklar·o, ĵur·atest·o

Afganistan·o → Afgan·uj·o

aforism·o [1oa] ~ dir·aĵ·o, sentenc·o [fun]

afrank·o [1oa] ~ send·o·kost·o, poŝt·mark·o

afrikat·o → ek·frot·a son·o, ek·frot·a konsonant·o, eksplod·frot·a

konsonant·o
 afro- (*kiel mallongigita vorto por Afriko*) → afrik-
 afust·o [10a] ~ paf·il·port·il·o, paf·il·sub·ten·il·o
 agarik·o → fung·o
 agend·o [zam] → (*se temas pri listo de diskutendaĵoj*) tag·ord·o
 agent·o (*en gramatiko*) → ag·ant·o
 agnostikism·o → sen·sci·ism·o
 agresiv·a → agres·a, agres·em·a
 agrikultur·o [zam] ~ ter·kultiv·ad·o (*inkluzive de bestbredado*)
 agrikultur·ist·o [zam] ~ ter·kultiv·ist·o
 agr·o → (kultiv·at·a aŭ kultiv·ebl·a)kamp·o
 agronom·o [70a] → ter·kultiv·o·scienc·ist·o, agronomi·ist·o
 agronomi·o [10a] ~ ter·kultiv·o·scienc·o
 aides·o → aidos·o
 ajut·o → el·flu·regul·il·o
 akcel·i [fun] ~ (pli·)rapid·ig·i
 akciz·o [10a] ~ urb(-en·port)-a impost·o, impost·o
 akĉent·o → " (*speciala, (sia)landa, fremda, ...*) el·parol·manier·o"
 aklimatiz·i [zam] → al·klimat·ig·i, al·kutim·ig·i
 akne·o → akno·mal·san·o
 akn·oz·o → akno·mal·san·o
 akomod·i [zam] → al·ĝust·ig·i, adapt·i
 akomod·iĝ·i → alĝust·iĝ·i, adapt·iĝ·i
 aktinidi·o ~ kivi·frukt·uj·o
 akumulatoro → elektr·uj·o, elektr·o·konserv·uj·o
 akut·a [20a] ~ (*pri ideoj, diroj*) sagac·a, (*pri anguloj*) akr·a, (*pri malsanoj*) sever·eg·a, akr·a
 -al → -ost·o (*aŭ aliaj vortoj laŭ la signifo*)
 alel·o → gen·vari·aĵ·o
 al·o → flug·il·o, flug·il·um·o, flank·o, flank·ul·o, flank·lud·ant·o
     (*pied·pilk·lud·ant·o en unu flank·o*), padel·o (*ĉiu el la lamenoj de helico*), foli·o (*en la kazo de floroj kaj fruktoj*)
 ald·o [20a] (*en la senco de 'alda violono'*) ~ ald·a violon·o
 aleatora → hazard·a; hazard·ec·a
 alelopati·o → veget·aĵ·a mis·akord·o

aler·o → (super·pord·a) tegment·et·o, vent·o·tegment·o,
 kontraŭ·pluv·a tegment·o
 alfa (*greka litero*) ~ grek·a a; (*kiel vicmontrilo ofte*) unu·a
 al·glu·i (*en komputilaj laboroj*) ~ en·met·i, en·ig·i, en·glu·i
 alial → ali·kial·eⁱ
 aliam → ali·temp·e, ali·foj·e, ali·okaz·e
 alianc·o → (inter·)lig·o
 alie (*en la senco de 'aliloke'*) → ali·lok·e
 aliel → ali·manier·e
 alies → de iu ali·a, de ali·a (hom·o), ali·ul·a
 aliom → ali·kvant·e
 aliu → ali·ul·o
 aklimatiz·i [*zam*] → al·klimat·ig·i, al·kutim·ig·i
 alofon·o ~ (lingv·o·son·)vari·aĵ·o, ali·son·o
 alokton·o → ekster·nask·it·o, ekster·land·e nask·it·o, mal·lok·ul·o,
 mal·indiĝen·o
 alopat·o → mal·homeopati·ist·o, mal·homeopati·a kurac·ist·o (*vidu la
 linion pri "aleopatio" por detaloj*)
 alopati·o → (*por la nuntempa uzo fare de homeopatiemuloj*)
 mal·homeopati·o (*temas pri tiu medicina sistemo, kiun oni
 kutime nomas "sciencia medicino" au "moderna medicino"*);
 (*por la origina uzo fare de Hahnemann*) ali·efik·a medicin·o
 alt → je la potenc·o de, mem·obl·e, je la ...·a mem·obl·o
 alternator·o → altern·ig·il·o, altern·elektr·ig·il·o
 altimetr·o → alt·mezur·il·o
 alt·o·metr·o → alt·mezur·il·o
 alveolar·o → dent·o·karn·a son·o
 amar·a [*4oa*] ~ mal·dolĉ·a
 ambasador·o [*1oa*] ~ ambasad·estr·o
 ambasador·ej·o [*1oa*] ~ ambasad·ej·o, ambasad·o
 ambigu·a → du·senc·a, plur·senc·a
 amen! [*zam*] ~ ver·e, cert·e, tiel est·u! (*kiel ekkrio*)
 amen·o [*zam*] → aprob·o, konsent·o
 amni·o → ĉirkaŭ·fet·a membran·o
 amok·o → murd·em·o

amor·i ~ (am-)seks·um·i
 amortiz·i (*en la senco 'malfortigi vibrojn'*) → damp·i, vibr·o·sorb·i
 amortiz·il·o → damp·il·o, vibr·o·sorb·il·o
 amplif·i → fort·ig·i, pli·fort·ig·i, (*se temas pri sono*) laŭt·ig·i
 amplifikator·o → fort·ig·il·o, pli·fort·ig·il·o, (*se temas pri sono*)
 laŭt·ig·il·o
 amplifik·i → fort·ig·i, pli·fort·ig·i, (*se temas pri sono*) laŭt·ig·i
 anaerob·a → ne·oksigen·bezona, sen·oksigen·a
 anaerobi·a → ne·oksigen·bezona, sen·oksigen·a
 anafilaksi·o → alergi·eg·o, alergi·a super·reag·o
 anafilakt·a → alergi·eg·a (ŝok·o)
 anakronism·o [2oa] ~ epok·erar·o, temp·erar·o
 analfabet·a [zam] → ne·leg·o·sci·a, sen·alfabet·a, skrib·mal·kler·a
 analfabet·o [zam] → ne·lego·sci·ul·o, sen·alfabet·ul·o,
 skrib·mal·kler·ul·o
 anal·o·j → laŭ·jar·a historio, laŭ·jar·a kronik·o
 analekt·o → resum·o, kolekt·o
 analgetik·o → kontraŭ·dolor·ilo, dolor·mild·ig·il·o, kontraŭ·dolor·a
 pilol·o
 analgezik·o → kontraŭ·dolor·ilo, dolor·mild·ig·il·o, kontraŭ·dolor·a
 pilol·o
 analgez·io → dolor·ne·sent·ec·o
 analitik·o [zam] → analiz·o, (matematik·a) analiz·o, (geometri·a)
 analiz·oⁱⁱ. Vidu krome [ssv plio 1](#)
 anarĥi·o [3oa] ~ sen·reg·ec·o
 anatomi·o [1oa] ~ korp·o·struktur·o, korp·a struktur·o; (*en ĝenerala
 senco*) struktur·o
 anemi·o [zam] ~ manko de ruĝ·a·j ĉel·o·j
 anestez·i ~ sen·sent·ig·i
 angi·o ~ korp·a tub·et·o
 anglicism·o [zam] → angl·aĵ·o, angl·a vort·o, angl·a dir·manier·o
 anihil·o → neni·iĝ·o, mal·aper·o
 anihil·o → neni·iĝ·o, mal·aper·o
 animaci·o → mov·bild·ar·o; (*kiam temas pri desegnofilmo*)
 desegn·o·film·o

animal·o [8oa] → best·o
 anime·o → (japan·stil·a) desegn·o·film·o
 ankr·o (*en la senco de turneblo kerno de dinamomaŝino aŭ elektromotoro*) → rotaci·kern·o, turn·iĝ·kern·o
 anonim·a [1oa] ~ sen·nom·a, sen·person·ec·a (*parolante pri, ekzemple, stilo*). (Vidu ankaŭ [1oa: anonim-a](#)).
 anormal·a [zam] → ne·normal·a
 ans·o [zam] → ten·il·o, pren·il·o
 ante (*uzata kiel prepozicio anstataŭ 'de'*) → de
 anti- → kontraŭ·-, mal·-, ne- (*laŭ la signifo*)
 antibiotik·o [9oa] ~ kontraŭ·bakteri·a substanc·o
 antibioz·o → antibiotik·a efik·o, antibiotik·a ag·ad·o, kontraŭ·bakteri·a ag·ad·o
 antidot·o → kontraŭ·venen·o, (*en figura senco*) kontraŭ·rimed·o, kurac·il·o
 antimateri·o → kontraŭ·materi·o, mal·materi·o, invers·a materi·o
 antipati·o [1oa] → mal·simpati·o
 antisemit·a [zam] → kontraŭ·jud·a, kontraŭ·ŝem·id·a
 antisemit·o [zam] → kontraŭ·jud·ul·o, kontraŭ·ŝem·id·ul·o
 antiseps·a → kontraŭ·infekt·a, sen·infekt·ig·a
 antitoks·o → kontraŭ·venen·o
 antitoksin·o → kontraŭ·venen·o
 antologi·o [2oa] ~ (elekt·it·a) verk·ar·o
 antr·o → kavern·o, grot·o
 antrop·o (*en sciencaj vortoj*) → hom·o, hom·simil·a
 antropoid·a → hom·simil·a
 antropolog·o [7oa] ~ hom·sciencisto, hom·stud·ant·o
 antropologi·o [1oa] ~ hom·scienc·o, hom·esplor·o
 antroponim·o → hom·nom·o
 antroponimi·o → hom·nom·o·scienc·o
 apel·o → nom·vok·o
 apendicit·o → apendic·inflam·o
 apert·a → mal·ferm·it·a, sub·ĉiel·a, publik·a
 apert·i → mal·ferm·i, est·i mal·ferm·it·a
 apertur·o [6oa] ~ → tru·o

apostat·o [zam] → for·las·int·o de religi·o, de·fal·int·o (de religi·o aŭ politik·a parti·o)
 apoteoz·o [2oa] ~ di·ig·o, glor·ig·o, triumf·o
 apozici·o [2oa] → *apud·met·o*
 aprec·i → ŝat·i, prez·iⁱⁱⁱ.
 prez·i ~ ŝat·i, admir·i..
 april·o [fun] ~ la 4·a monat·o
 Apruti·o → Abruc·o
 aptenodit·o → grand·a pingven·o, grand·pingven·o
 apterig·o ~ kivi·o (*la birdo*)
 apunt·o → mank·ant·a·j mon·er·o·j (*por finpaji la precizan prezon*),
 mon·er·proviz·o (*ekzemple: la pasaĝeroj devas mem havigi la apunton, aĉetante sian biletan*).
 arakid·o → ter·nuks·o
 arasa·o → gujav·et·o
 arbed·o → trunk·arbust·o, tuf·arbust·o
 arĥi- → ĉef-
 arĥipelag·o [3oa] ~ insul·ar·o
 arier·o → mal·antaŭ·o^{iv}.
 arier·gard·o (*en la armea signifo*) → mal·antaŭ·a taĉment·o,
 mal·antaŭ·ir·ant·o·j
 arier·ul·o (*en piedpilkado*) → defend·ant·o
 aries·o → vir·ŝaf·o
 ari·o [1oa] ~ melodi·o
 arĥaik·a [3oa] ~ mal·nov·iĝ·int·a
 arĥaism·o [8oa] mal·nov·aĵ·o
 arĥeologi·o [3oa] ~ antikv·scienc·o
 arkaik·a [3oa] ~ arĥaik·a
 arkaism·o [8oa] ~ arĥaism·o, arĥaik·aĵ·o
 arkan·o → mister·o
 arkanĝel·o → ĉef·anĝel·o
 arkeologi·o [3oa] ~ arĥeologi·o [3oa]
 arketip·o → pra·tip·o, ĉef·tip·o
 arki- → ĉef-
 arkipelag·o [3oa] ~ insul·ar·o

arkitekt·o [30a] ~ arĥitektur·ist·o, konstru·projekt·ist·o
 arkitektur·o [80a] → arĥitektur·o [fun], konstru·projekt·ad·o
 armistic·o ~ milit·halt·ig·o, milit·halt·ig·a kontrakt·o
 arondisement·o → sub·disktrikt·o
 arsenal·o → arm·il·ej·o; arm·il·ar·o; (*en la senco de la itala vorto
 arsenale*) ŝip·far·ej·o
 art·e·far·it·a [fun] ~ hom·far·it·a
 artikl·o → var·o, komerc·aĵ·o
 ascend·i → supr·e·n·ir·i
 asidu·a → diligent·a, daŭr·e ag·ant·a
 asimil·i [20a] ~ en·sorb·i, en·pren·i, al·propr·ig·i, mal·fremd·ig·i, igi
 laŭa, intern·ig·i, unu·ec·ig·i, simil·ig·i
 asist·ant·o [80a] ~ hel·pant·o
 aspekt·i ~ el·rigard·i
 asperg·i [20a] ~ akv·um·i, sur·verŝ·i, akvo·verŝ·i, akvo·don·i
 aspr·a → mal·glat·a, rasp·a
 asteroid·o → planed·et·o
 astr·o [10a] ~ (*en komuna lingvo plej ofte*) stel·o, (*en scienca lingvo*)
 kosm·a objekt·o
 astrolog·o ~ stel·diven·ist·o, stel·aŭgur·ist·o, astr·o·diven·ist·o
 astrologi·o ~ stel·diven·o, stel·aŭgur·ad·o, astr·o·diven·ad·o
 astronaut·o ~ kosm·o·vojaĝ·ist·o
 astronaut·ik·o → kosm·o·vojaĝ·ad·o; kosm·o·vojaĝ·scienc·o
 astronom·o [10a] → astr·o·scienc·ist·o
 astronomi·o [10a] → astr·o·scienc·o
 ate (*prepozicio*) → fare de
 ateism·o [20a] ~ sen·di·ism·o, di·ne·ism·o
 ateist·o [30a] ~ ne·kred·ant·o, di·ne·ant·o, sen·di·ul·o
 atelier·o → labor·grup·o, man·labor·ej·o
 ateljer·o → labor·grup·o, man·labor·ej·o
 atenu·i → mal·fort·ig·i
 atlas·o [80a] ~ (*en la signifo de maparo*) map·ar·o; (*kiel ŝtofo*) atlas·o
 [20a] → saten·o
 -ator·o → -ant·o, -ist·o, -il·o, maŝin·o (*laŭ la signifo en la unuopa
 okazo*)

atrakci·o → al·log·aĵ·o
 atraktiv·a → al·log·a
 aŭbad·o → maten·ruĝ·a/maten·a serenad·o
 aŭdi- → aŭd-
 aŭdio- → aŭd-
 aŭgur·o ~ antaŭ·diven·o, antaŭ·sign·o
 aŭgust·o [*fun*] ~ la 8·a monato
 aŭkci·i [*1oa*] ~ konkur·e vend·i
 aŭrikl·o → orel·konk·o
 aŭspici·o [*zam*] → sub·ten·o
 aŭster·a → sever·mor·a
 aŭstral·a (*en la senco de 'suda'*) → sud·a
 aŭtarci·o → ekonomi·a mem·sufiĉ·o/sen·depend·ec·o,
     mem·produkt·ad·o, ferm·it·a ekonomi·o
 aŭtarki·o → politik·a sen·depend·ec·o, mem·reg·ad·o
 aŭtentik·a [*1oa*]~ ver·a, ver·ec·a, ver·aĵ·a
 aŭtist·o (*en la senco de persono aŭtisma*) → aŭtism·ul·o,
     mem·centr·ul·o, en·ferm·ul·o
 aŭto- (*en sciencaj vortoj*) → mem, mem·funkci·a
 aŭtodidakt·e [*zam*]→ mem·lern·e, mem·instru·e
 aŭtodidakt·o [*zam*] → mem·instru·it·o, mem·lern·ant·o
 aŭtodidaktism·o [*zam*]→ mem·lern·ad·o
 aŭtokrat·o [*2oa*] ~ sol·reg·ist·o, sol·reg·ant·o
 aŭtokrati·o [*3oa*] ~ sol·reg·o, sol·reg·ad·o, sol·reg·ec·o
 aŭtokton·o → pra·log·ant·o, indiĝen·o
 aŭto·strad·o → aŭto·voj·o
 aŭto·ŝose·o [*8oa - 3oa*] ~ aŭto·voj·o
 avan·gard·o → (*en la armea signifo*) antaŭ·taĉment·o, antaŭ·ir·ant·o·j;
     (*en la artisma signifo*) pionir·o
 avan·o → antaŭ·o
 avan·ul·o (*en piedpilkado*) → atak·ant·o
 averaĝ·o → mez·nombr·o, mez·um·o
 averi·o [*en asekuroj*] → difekt·o
 avers·o → antaŭ·flank·o
 avi·o ~ aviad·il·o

B

babord·o ~ mal·dekstr·a flank·o (de ŝip·o)

bagaĝ·o → pak·aĵ·o, pak·aĵ·ar·o

bagn·o → pun·labor·ej·o

bagr·o → fos·maŝin·o, skrap·maŝin·o

bajader·o ~ hind·a danc·ist·in·o

bajt·o → bit·ok·o

bakalaŭr·o (*en la senco de lerneĵ-fininto*) → lern·ej·fin·int·o,
abiturient·o

bakŝiŝ·o ~ ŝmir·mon·o, dank·mon·o, trink·mon·o

baktericid·o → bakteri·mort·ig·aĵ·o, bakteri·mort·ig·il·o

balanc·o (*en la senco de 'ekvilibro'*) → ekvilibr·o

balanc·il·o (*en la senco de stango sur kies ekstremaĵoj sidas infanoj
por ludi*) → baskul·o

balanc·um·i (*en la signifo de marŝado sur kablo restante en ekvilibro*)
→ ekvilibr·um·i

balancel·o ~ vel·ŝip·et·o

baled·o ~ balet·o [60a]

balistik·o → paf(-aĵ·o)-scienc·o

balot·i [20a] ~ voĉ·don·i (per voĉ·don·il·o)

balot·il·o [20a] ~ voĉ·don·il·o

baltik·a → balt·a

balustr·o ~ (balustrad·a) kolon·et·o

band·o (*en la senco de muzikistaro*) → muzik·ist·ar·o

baner·o (*en komputado*) → banderol·o, reklam·bend·o

bangal·o → (unu·etaĝ·a) (feri·)dom·(et·)o

banked·o ~ festen·o

bankier·o → bank·estr·o, bank·posed·ant·o

bankiz·o → glaci·tavol·eg·o

banus·o → (orient·eŭrop·a) vic·reĝ·o

barateri·o → fraŭd·o (de ŝip·estr·o / de ŝip·an·ar·o)
 Barat·o ~ Hind·uj·o
 barbi·o → barb·fiŝ·o
 barbir·o [fun] ~ friz·ist·o por viroj, barb·ist·o
 barelief·o [3oa] ~ mal·alt·relief·o
 barem·o → kalkul·tabel·o
 barier·o [3oa] ~ bar·il·o
 barkan·o ~ lun·ark·form·a sabl·o·mont·et·o
 bart·o → balen·lamen·o, balen·ost·o [fun]
 bas·a → mal·alt·a, mal·fru·a (en la okazo de 'Basa Imperio')
 basbal·o → baz·pilk·ad·o
 basebal·o → baz·pilk·ad·o
 basen·o (en la senco de naĝejo) ~ naĝ·ej·o
 basier·o → kurz·o·fal·a spekul·ant·o
 basketbal·o → korb·o·pilk·ad·o
 bateri·o [1oa] (en la elektra senco) ~ pil·o [5oa]; pil·ar·o
 baterio [1oa] (en la senco de tamburaro) → tambur·ar·o
 batrak·o → sen·vost·ul·o; amfibi·o
 batu·o → pel·ĉas·ad·o
 baŭm·i → star·iĝ·i (parolante pri ĉevalo)
 bav·i → saliv·um·i
 bav·o → saliv·um·o, ŝaŭm·o, muk·o (en difinitaj bestaj kunteksto);
     saliv·aĉ·o (se oni volas prezenti malŝatan nuancon)
 bavur·o → el·star·aĵ·o, ne·glat·aĵ·o
 bazbal·o → baz·pilk·o
 be·i → (ŝaf·e) blek·i
 beb·o [8oa] ~ infan·et·o, suĉ·infan·o
 beletr·o [9oa] ~ bel·literatur·o, art·a literatur·o
 belfrid·o → urb·o·tur·o, gard·o·tur·o, gvat·o·tur·o, alarm·a tur·o
 Belgrad·o → Beograd·o
 bend·o [8oa] ~ (en la geografiaj esprimoj: ekzemple bendo de Gazao)
     stri·o [fun]; (se temas pri ŝtofo) ruband·o [fun]
 benign·a → ne·grav·a, ne·danĝer·a
 benk·o [fun] (en esprimoj kiel 'Okcidenta benko') → bord·o,
     river·bord·o

berber·o ~ maziĥ·o
 berserk·o → (skandinav·a) furioz·a batal·ant·o
 besti·a → best·ec·a
 besti·o → best·o, best·ul·o, best·a hom·o, sovaĝa besto
 bestseller·o → plej vend·at·a libr·o
 beta (*greka litero*) ~ greka bo
 Bharat·o → Barat·o
 bi- → du-, ambaŭ
 bibliofil·a → libr·o·ŝat·ant·a, libr·em·a
 bibliofili·o → libr·o·am·em·o, linr·o·kolekt·ad·o
 bibliofil·o → libr·o·kolekt·ant·o, libr·o·ŝat·ant·o, libr·o·am·ant·o
 bibliograf·o [7oa] ~ fak·ul·o pri libr·o·j
 bibliografi·o [2oa] ~ referenc·o·j, font·ar·o, font·o·list·o
 bibliomani·o → libr·o·mani·o
 bibliotek·o [1oa] ~ libr·ej·o, libr·o·ten·ej·o, libr·ar·ej·o
 bid·o → pilk·et·o, glob·et·o
 bide·o → sid·kuv·o, sid·pelv·o
 bienal·o → du·jar·a prezent·ad·o
 bifstek·o ~ bov·tranĉ·aĵ·o
 bijekci·o ~ dis·sur·ĵet·o, ĉio·n·cel·ant·a unu·al·unu·funkci·o, funkci·o
     unu·al·unu kaj sur·a
 bilabial·o → du·lip·a konsonant·o
 bild·stri·o [1oa+fun] ~ bild·rakont·o
 bilion·o [zam] → miliard·o aŭ milion·o da milion·o·j (*entute evitinda
     pro malsama signifo en malsamaj landoj*)
 bio- → viv-, vivaĵ-
 biodivers·ec·o → biologi·a divers·ec·o, viv·(aĵ-)divers·ec·o
 biograf·o [7oa] ~ viv·pri·skrib·verk·ist·o
 biografi·o [2oa] ~ viv·pri·skrib·o
 biogram·o → viv·pri·skrib·o
 biologi·o [1oa] ~ viv·(aĵ)·scienco
 biontologi·o → viv·scienc·o, biologi·o
 biorub·o → viv·aĵ·o·rub·o, hum·ig·ebl·a rub·o
 bir·i → lok·determin·i, navigaci·i
 bir·il·o → lok·determin·il·o; (*por ilo kiu kombinas lokdeterminadon kaj*

vojplanadon) navigaci·il·o
 bis! ~ re·e!, de·nov·e!
 bisak·o → du·sak·o, du·poŝ·a sak·o
 bisekc·i → du·sekc·i, du·on·sekc·i, tranĉ·i je du partoj
 bi·seks·a → du·seks·a, ambaŭ·seks·a
 bislam·o → la bislam·a lingv·o
 bizar·a ~ strang·a, ekster·ordinar·a
 biznes·o → komerc·o, negoc·o
 blag·i ~ ŝerc·e mensog·i:
 blam·i → kulp·ig·i, riproĉ·i
 blaz·o → (haŭta) vezik(et)o
 blind·a (*en la senco de "senfenestra"*) → sen·fenestr·a
 blin·o → rus·a pat·kuk·o
 blink·o → intermit·a lum·o
 blokhaŭs·o → (mal·grand·a) fortik·aĵ·o; kiras·it·a paf·ej·o
 bluf·i [9oa] ~ ŝajn·ig·i (*en kartoludo*), mensog·e tromp·i
 bluĝin·o → (blu·a) ĝinz·o; ĝinz·o·ŝtof·o
 boac·o ~ nord·a cerv·o
 bob·o → sport·glit·vetur·il·o, sport·sled·o
 bobel·o → vezik·o [fun], aer·vezik·o
 bo·bo- ~ *uzebla duobligo de la prefikso "bo-", sed, se ekzistas ebleco miskompreni, oni prefere priskribu la celatan rilaton, ekzemple por bobofrato: edzo de bofratino aŭ edzo de fratino de bofrato, ktp.*
 boj·i [fun] ~ (hund·e) blek·i
 boks·i [1oa], [zam] ~ pugn·o·batal·i, pugn·ad·i
 bolus·o → (grand·a) pilol·o, pilol·eg·o
 bonifik·o → al·don·a/krom·a avantaĝ·o, prez·o·redukt·o (*laŭ Krause*),
 donac·o, kompens·o, krom·salajr·o
 bonz·o [sla] (*en figura senco: "neestiminda altrangulo"*) → moŝt·ul·o
 boreal·a [zam] → nord·a
 born·o → klem·o
 bosk·o [2oa] ~ (bel·e aranĝ·it·a) arb·ar·et·o
 bos·o → ĝib·o
 botanik·o [1oa] ~ kresk·aĵ·o·scienc·o

bracelet·o [2oa] ~ ornam·a brak·ring·o/pied·ring·o, ĉirkaŭ·man·o
 brakicefal·o → mal·long·kap·ul·o, larg·kap·ul·o
 bravisim·e [zam] → bon·eg·e, lert·eg·e
 Brazili·o (ĉef·urbo de Brazilo) → Braziljo
 brev·o [zam] → pap·a leter·o
 brevier·o [zam] → (katolik·a) pastr·a preĝ·o·libr·o, preĝ·libr·o
 brez·i → ek·rost·e stuf·i
 brioĉ·o → (franc·stil·a, dolĉ·a) lakt·o·bulk·o; lun·ark·a bulk·o, lun·ark·a
 kuk·o (*por la matenmanĝa kuko/bulko nomata "croissant" en pluraj
 etnaj lingvoj*)
 briz·o → vent·et·o
 brodkast·i → dis·send·i (per radi·o, televid·o)
 brun·a [fun] (*en 'brunaj haroj'*) ~ nigr·a
 brunĉ·o → fru·tag·manĝ·o, maten·tag·manĝ·o, mez·maten·manĝ·o
 bruska → mal·mild·a, sen·pacienc·a, akr·a, mal·ĝentil·a
 brutt·o [zam] → mal·net·a pez·o
 Buenos·Ajres·o ~ Bon·aer·o
 buden·o → sang·o·kolbas·o
 budĝet·o [3oa] → buĝet·o [8oa]
 Budh·o ~ Buda·o
 budh·ism·o ~ buda·ism·o
 bufon·o → amuz·ist·o
 bugr·i → anus·fik·i, pug·seks·um·i
 bujabes·o → (provenc·a) fiŝ·sup·o
 bukcen·o → (*en la senco de antikva trumpeto*) (rom·a) trumpet·o; (*en
 la senco de mara molusko kun spirala konko*) mar·helik·o
 bukmekr·o → vet·perist·o
 buldoz·o ~ ŝov·traktor·o, fos·vetur·il·o
 bule·o ~ pap·a/reĝ·a dekret·o
 buli·o → amik·a renkont·iĝ·o, (*en sporto*) en·lud·ig·o
 bull·o → pap·a/reĝ·a dekreto
 bunt·a → mult·kolor·a, plur·kolor·a, divers·kolor·a, vari·kolor·a
 burg·o → (fortik·ig·it·a) kastel·o, fortik·aĵ·o
 burgraf·o → kastel·graf·o
 buro·o → ofic·ej·o, estr·ar·o

burs·o → mon·uj·o
busol·o → kompas·o
but·i → ter·um·i, kovr·i per ter·o (kreskaĵon)

C

C (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 100, 100·a
camp·o → (besto-)pied·o, man·aĉ·o
Cejlon·o → Srilank·o
celiaki·o → gluten·mal·san·o, gluten·ne·toler·o
celebr·i [*zam*], (*ekster la kampo de religiaj ritoj*) ~ fest·i, solen·ig·i
celibat·o → sen·edz·ec·o, ne·edz·iĝ·o
celul·o → ĉel·o
centenari·o → cent·jar·iĝ·o, jar·cent·o
centi- → centono [*rimarko: en la vorto 'centimetro' kaj similaj 'centi' estas parto de unu tuta radiko 'centimetr-' kaj similaj*]
central·o [*8oa*] ~ (*en la senco de energi-produktejo*) energi·ej·o, (*en la senco de elektroproduktejo aŭ distribuejo*)
elektr·o·produkt·ej·o, centr·a elektr·ej·o, (*en la senco de centra telefonejo*) centr·a telefon·ej·o
centraliz·i [*3oa*] ~ centr·igi
centrifug·a → de·centr·a
centripet·a → al·centr·a
cereal·o → gren·o, maten·gren·aĵ·o (*en la senco de grenoj manĝataj en la mateno ofte kun lakto*)
cerebel·o → et·cerb·o, cerb·et·o
cerebr·o → grand·cerb·o, eg·cerb·o
cert·a (*tuj antaŭ substantivo, kiam ne temas pri certeco, sendubeco*)
→ iu, forlaso de "certa"
cerumen·o → orel·vaks·o
ci [*fun*] (*al nur unu homo*) → vi (*ĝenerale*)
cianofor·o → blu·pigment·ĉel·o, blu·pigment·o·ĉel·o, blu·pigment·a

ĉel·o
 cicer·o → ciceron·a liter·spec·o
 cic·o [9oa] ~ mam·pint·o
 cic·um·o ~ suĉ·il·o
 cikl·o (*kiam temas pri veturilo*) → velociped·o, (*en kunmetaĵoj*) -
 bickl·o, -rad·il·o (*vidu la liniojn pri "motorciklo", "unuciklo" kaj*
"triciklo")
 ciklon·o → kirl·o·ŝtorm·o
 cim·o (*komputile*) → (program-)erar·o
 cirkonspekt·a → sin·gard·em·a
 cirkul·i [3oa] ~ trafik·i
 (kurt·a) cirkvit·o → fuŝ·kontakt·o, tuŝ·kontakt·o
 cis → mal·trans, ĉi·flank·e de
 citologi·o → ĉel·biologi·o
 civil·a [1oa] ~ (*rilata al civitanoj*) civit·an·a; (*interna al komunumo*)
 (inter·)civit·an·a, intern·a; (*nearmea*) ne·arme·a; (*nereligia*)
 ne·religi·a
 civilizaci·o [3oa] ~ civiliz·o
 cunam·o ~ (mar·a) ond·eg·o
 cunami·o → (mar·a) ond·eg·o
 Ĉad·i·o → Ĉad·o
 ĉaled·o → mont·a lign·o·dom·(et·)o
 ĉampan·o [fun] ~ (franc·a) ŝaum·vin·o
 ĉampinjon·o (*en la ĝenerala senco de 'fungo'*) → fung·o
 ĉampion·ad·o → (*en la senco de serio de ludoj por akiri la titolon de*
ĉampiono) turnir·o, ĉampion·um·o
 ĉant·o → parol·kant·o, mez·epok·a preĝ·ej·a kant·o
 ĉarel·o → lev·ĉar·o
 ĉard·o → hungar·a gast·ej·o
 ĉarlatan·i [fun] ~ (mensog·e) tromp·i
 ĉef·ter·o ~ kontinent·a ter·o, firm·a ter·o
 ĉef·urb·o ~ reg·urb·o
 ĉenil·o → raŭp·form·a ornam·aĵ·o
 (am·at·a) ĉeval·et·o [zam] [sla] ~ prefer·at·a tem·o, am·at·a
 ŝat·okup·o^v.

ĉi (*sola kaj ne kunligita kun la posta vorto, kiel ekzemple en 'ĉi-vespere', do, esence je la loko de 'ĉi tiu'*) → ĉi tiu

ĉibuk·o → turk·a pip·o

ĉiĉeron·o ~ urbo·gvid·ant·o/-ist·o

ĉip·a → mal·multe·kost·a, et·kost·a

ĉips·o (*pri manĝaĵetoj*) → flok·o, (*se temas pri terpomoj*)

ter·pom·flok·o, (*se temas pri maizo*) (sal·a) maiz·flok·o, (*se temas pri tiuj chips, kiuj angle nomiĝas tortilla chips*)

maiz·pan·a flok·o. ; (*laŭ la signifo, kiun "chips" havas en kelkaj landoj*) ter·pom·fingr·o

ĉirp·i [*zam*] → (insekt·e) blek·i/bru·i

ĉur·o [*sla*] ~ (hom·a) sperm·o

D

dabing·o → ĉin·a pat·kuk·o

daĉ·o → (rus·a) feri·dom·o

daltonism·o [*zam*] → kolor·blind·ec·o; ruĝ·verd·blind·ec·o (*kiel plej ofte priparolata formo de kolorblindeco en la komuna lingvo*)

dam·o (*sinjorino, nobela sinjorino, karto en kart-ludoj*) → sinjor·in·o, reĝ·in·o (*en kart-ludoj*)

damaĝ·i → mal·util·i, difekt·i

damasken·i → ornam·i per or·o aŭ juvel·o·j, damask·um·i

damp·i (*muziko*) → mild·ig·i, sufok·ig·i

dampil·o (*aŭtomobilo*) → fum·tub·o

dank' al (*kiam ĝi estas uzata adverbece en frazo*) → dank·e al; (*kiel memstara elkrio la tradicia "dank' al" estas akceptebla, sed ankaŭ uzeblas "dankon al"*)

darf·i → rajt·i, pov·i, est·i permes·it·a, hav·i ebl·o·n

dariol·o → frit·it·a pasto·poŝ·o kun intern·a dolĉ·aĵ·o

data·o → inform·o/-er·o, don·it·aĵ·o

daten·o ~ inform·o/-er·o, don·it·aĵ·o

datum·o ~ inform·o/-ero, don·it·aĵ·o
 daŭbo → barel·a tabul·o
 daŭfen·o → hered·ont·a reĝ·id·o, kron·princ·o
 debil·a → mal·fort·a, sen·fort·a
 debut·i [zam] → si·n prezent·i, komenc·i, unu·e aper·i (*uzata por aktoroj kaj spektakloj*)
 decembr·o [fun] ~ la 12·a monat·o
 deci- → dekono [rimarko: *en la vorto 'decimetro' kaj similaj 'deci' estas parto de unu tuta radiko 'decimetr-' kaj similaj*]
 decim·o ~ dek·a interval·o, dekt·o^{vi}.
 decimal·a [2oa] ~ dek·um·a
 defaŭlt·a → implic·it·a, norm·a, antaŭ·fiks·it·a/agord·it·a, ĉef·a (kiam temas pri elekto inter pluraj eblecoj)
 defetist·o → mal·venk·ist·o, mal·venk·ul·o
 definitiv·a [1oa] ~ fin·a, mal·provizor·a, ne·ŝanĝ·ebl·a, firm·e decid·it·a
 deflor·i → mal·virg·ig·i
 degn·i → bon·vol·i, komplez·i, bon·vol·e konsent·i
 deism·o [zam] → di·ism·o, di·kred·o, kred·o je la ekzist·o de ne·inter·ag·ant·a di·o
 dekad·o [zam] → (*laŭ la kunteksto*) tag·dek·o; jar·dek·o; (*en matematiko*) dek·obl·o-interval·o.
 dekalog·o [zam] → dek ordon·o·j (religi·a·j)
 deklam·i [1oa] ~ laŭt·leg·i
 deklaraci·o [3oa] ~ deklar·o
 dekokt·i [zam] → bol·kuir·i, bol·solv·i
 dekoraci·o [3oa] (*en la senco teatra scenaranĝo*) ~ scen·fon·o, scen·aranĝ·o
 dekoraci·o [3oa] (*se ne temas pri teatra dekoracio*) → ornam·o [fun]
 dekoraci·o [3oa] (*en la senco de honorinsigno*) → honor·insign·o
 dekor·i → dekoraci·i (*en la teatra senco*); ornam·i (*en ĝenerala senco*).
 delegaci·o [3oa] ~ delegit·ar·o [1oa]
 delic·o → plezur·o, intens·a plezur·o
 demagogi·o [3oa] ~ demagog·ec·o, demagog·em·o
 demarkaci·o → lim·fiks·ad·o
 demarŝ·o → esplor·o, inter·ven·o, solv·prov·o

dement·i → mal·konfirm·i, mal·prav·ig·i
 demisi·i ~ eks·iĝ·i, rezign·i, eks·ofic·iĝi; deklar·i eks·iĝ·o·n
 demokrat·o [2oa] ~ demokrati·(ism·)an·o, demokrati·ul·o
     [demokrati·o estas en la 8oa]
 demonstr·i → montr·i, klar·ig·i, pruv·i (*laŭ la signifo en la unuopaj okazoj*)
 demonstraci·o [3oa] ~ montr·ad·o, pruv·ad·o, manifestaci·o (*laŭ la signifo en la unuopaj okazoj*)
 denc·o (*muziko*) → danc·o
 dendrologi·o → arb·o·scienc·o
 dendrokronolog·o → arb·o·ring·o·fak·ul·o
 dendrokronologi·o → arb·o·ring·o·stud·ad·o
 de·nov·e [fun] ~ re·e, nov·e, re·foj·e
 dental·o → dent·a konsonant·o
 departement·o [2oa] → (*laŭ la administra signifo en Francujo*)
 distrikt·o, distrikt·ar·o
 depeŝ·o [1oa] ~ mesaĝ·o, rapida mesaĝ·o
 de·post → de antaŭ
 deprim·i ~ sen·energi·ig·i, sen·kuraĝ·ig·i, mal·vigl·ig·i
 deputit·o [fun] ~ parlament·an·o
 dermatolog·o ~ haŭt·kurac·ist·o, haŭt·ist·o
 desapont·i → sen·iluzi·ig·i
 desapont·iĝ·i → sen·iluzi·iĝ·i, el·rev·iĝ·i, dis·rev·iĝ·i
 descend·i → mal·supr·e·n·ir·i
 desinfekt·i → mal·infekt·i, sen·infekt·ig·i.
 desinfekt·ad·o → mal·infekt·ad·o, sen·infet·ig·o
 desinfekt·aĵ·o → mal·infekt·aĵ·o, sen·infet·ig·aĵ·o
 desinfekt·il·o → mal·infekt·il·o, sen·infekt·ig·il·o
 desper·i → mal·esper·i, sen·esper·i, sen·esper·iĝ·i
 despot·o [1oa] → tiran·o
 detekt·i → trov·i, mal·kovr·i, (*en elektroniko*) mal·modul·i
 detektor·o → mal·kovr·il·o (*ofte en 'metal·malkovrilo'*)
 devanc·i → preter·pas·i, post·las·i
 devi·i [zam] → de·voj·iĝ·i
 deviz·o (*en senco financa pri fremda mono*) → fremd·a mon·o,

fremd·a ĉek·o, fremd·a valut·o
 dezajn·i → fason·i, projekt·i, aspekt·ig·i
 dezajn·o → fason·o, aspekt·o; fason·ad·o, projekt·ad·o, aspekt·ig·ad·o,
 form·kre·ad·o
 diabet·o [2oa] ~ suker·mal·san·o
 diagram·o ~ grafik·aĵ·o
 diakrit·a → disting·a, util·a por disting·i
 diakrit·a sign·o → krom·sign·o, al·sign·o, super·sign·o (*en Esperanto,
 kaj en aliaj lingvoj*), sub·sign·o, apud·sign·o, tra·sign·o (*en aliaj
 lingvoj*)
 diakron·a → tra·temp·a
 diapozitiv·o → lum·bild·o
 diatop·a → tra·lok·a
 diet·o (*parlamento aŭ politika kunveno en kelkaj epokoj kaj landoj*) →
 parlament·o
 didaskali·o → klar·ig·o, klar·ig·a tekst·o, pri·skrib·o (*en foto*)
 dificil·a → mal·facil·a
 diglosi·o ~ lingv·a du·obl·ec·o, lingv·a du·norm·ec·o
 diĝest·o → re·sum·o
 diĝit·a → cifer·ec·a
 dikotom·a → du·branĉ·a
 dikotomi·a → du·branĉ·a
 dikotomi·o → dis·du·ec·o, dis·du·iĝ·o
 diktat·o [zam] → trud·ordon·o
 dilu·i → mal·koncentr·i
 diluv·o [4oa] ~ super·akv·o, inund·o
 dinamik·o [2oa] ~ fort·o·mov·o·scienc·o
 diplomat·o [fun] ~ diplomati·ist·o
 dipsomani·ul·o → drink·ul·o, drink·o·mani·ul·o
 direkci·o [zam] → direkt·ist·ar·o, estr·ar·o, direktor·ar·o, direkt·a ar·o
 direktor·o ~ direkt·ist·o
 dirigent·o ~ orĥestr·estr·o
 dirk·o ~ ŝtel·mal·ŝlos·il·o, hok·mal·ŝlos·il·o
 dirlididi! → ba! [zam], bagatele!
 dirt·a → mal·pur·eg·a

disdegn-i → mal·ŝat·i
 disertaci-o [zam]~ disertaĵ·o
 disertaci-i [zam] ~ disert·i
 disip-i → mal·ŝpar·i, for·neni·ig·i
 disleksi-o → vort·blind·ec·o
 disked·o → disk·et·o
 disko·o (*muziko*) → disk·ej·a muzik·o
 diskografi-o → disk·o·j, disk·ar·o, disk·o·list·o, el·don·it·a·j disk·o·j
 diskord·o → mal·konkord·o, mal·harmoni·o
 diskotek·o → danc·ej·o, disk·ej·o, disk·o·danc·ej·o; disk·o·kolekt·o
     (*analoge al 'biblioteko'*)
 diskreci·o → bon·trov·o
 diskredit-i [zam] → mis·fam·ig·i, mal·bon·fam·ig·i
 diskurs·o → parol·ad·o, tekst·o, rezon·ad·o
 diskursiv·a → mal·intuici·a
 dism·o → dek·on·impost·o, dek·on·aĵ·o
 disoci·i → mal·kombin·i, dis·ig·i
 dispens-i → liber·ig·i, sen·dev·ig·i, sen·ŝarĝ·ig·i
 dispensari-o → sen·pag·a kurac·ej·o
 dispozici-o → (*maniero laŭ kiu io estas dismetita*) dis·met·o; (*juraj
     preskriboj aŭ reguloj*) norm·o; (*natura emo*) em·o
 dist·a → mal·proksim·a
 disteism·o → mal·bon·di·ism·o, malic·di·ism·o
 distik·o → vers·du·o
 diurn·o → tag·nokt·o, tag·o, 24 hor·o·j
 diverĝ-i [zam] → (*laŭ la signifo en la konkretaj okazoj*) dis·ir·i, dis·iĝ·i,
     streb·i dis·iĝ·i, mal·sam·i, mal·akord·i; (*matematike*) mal·
     konverĝ·i
 divizor·o ~ divid·il·o, divid·ant·o, divid·ant·a nombro
 divorc·o → eks·ge·edz·iĝ·o, divid·iĝ·o
 dizajn-i → fason·i, projekt·i, aspekt·ig·i
 dizajn·o → fason·o, aspekt·o; fason·ad·o, projekt·ad·o, aspekt·ig·ad·o,
     form·kre·ad·o
 djabl·o → mal·alt·a ĉar·et·o
 docent·o ~ universitat·a instru·ist·o

dojen·o → plej·aĝ·ul·o
dok·o [40a] → haven·a basen·o
dokt·a → kler·a, kler·eg·a, sci·plen·a
doktor·o (*de la eklezio*) → kler·ul·o
dol·o → krim·intenc·o, tromp·intenc·o
domajn·o → ret·nom·o
domen·o → ret·nom·o
domicil·o → loĝ·lok·o
dorik·a → dor·a
dragon·o (*mita besto*) → drak·o
draĝe·o → suker·migdal·o
drajv·o (*en komputiloj*) → pel·il·o
dramaturgi·o [zam] → dram·verk·ad·o, dram·art·o
dramaturg·o → dram·ist·o, dram·verk·ist·o
dres·i [fun] ~ mal·sovaĝ·ig·i
drezin·o ~ rel·ĉar·o
driad·o → arb·a nimf·o
dril·o ~ bor·il·o
driv·i [90a] ~ liber·e flos·i, de·voj·e flos·i
drogman·o → interpret·ist·o, buŝ·traduk·ist·o
drol·a → strang·a, amuz·e strang·a, amuz·a, rid·ind·a, ŝerc·em·a
droŝk·o → (lu·)kaleŝ·(et·)o
drum·o → tambur·ar·o
dualism·o [20a] → du·ism·o
dubel·o ~ ŝraŭb·baz·o, ŝraŭb·ten·il·o, ŝraŭb·firm·ig·il·o,
en·ŝraŭb·material·o
dubl·i → voĉ·traduk·i, son·traduk·i, duobl·um·i
dukt·o → konduk·tub·o; (*en kelkaj okazoj, ĉefe en medicino*) tub·et·o
duet·o [10a] ~ (*en la senco de du kun-ludantoj aŭ kun-kantantoj*)
du·op·o, du·o; (*en la senco de verko por du*) du·op·aĝ·o
dumping·o → sub·kost·a vend·ad·o, ŝut·vend·ad·o
social·a dumping·o → mal·alt·kost·a dung·ad·o
dun·o ~ sabl·o·mont·(et·)o
du·on·patr·in·o ~ vic·patr·in·o
dup·o → tromp·ebl·ul·o

dur·a → mal·mol·a
dur·disk·o → mal·mol·a disk·o, fiks·it·a disk·o
duz·o ~ flu·aĵ·akcel·a tub·o
DVD ~ lum·disk·eg·o

E

east·o → orient·o
ebl·ec·o [fun] → ebl·aĵ·o, ebl·o (*en la okazo de io, kio estas elektebla: vi havas du eblojn, iri tuj aŭ iri morgaŭ*)
editor·o → redakt·ant/int/ont·o
editorial·o → ĉef·artikol·o
edr·o (*en geometrio*) → fac·o [8oa]
egoism·o [1oa] ~ mem·ism·o, mi·ec·o, mi·ism·o, mem·centr·ec·o
egoist·o [1oa] → mem·ist·o, mi·ist·o, mem·centr·ist·o, egoism·ul·o
egotism·o → mem·centr·ec·o, egoism·o
egzamen·o → ekzamen·o
eĝ·o (*en la komuna lingvo*) → rand·o, angul·rand·o
eĥografi·o ~ eĥo·bild·ig·o, eĥo·bild·o (*la rezulto*)
eĥokardiografi·o ~ eĥo·kor·bild·ig·o
eĥokardiogram·o ~ eĥo·kor·bildoj
eĥokardiograf·o ~ eĥo·kor·bild·ig·il·o
ejektiv·o → (aer·)el·ĵet·a konsonant·o
ekliptik·o [zam] → ter·orbit·o
eko- → ekologia
ekonomi·o [1oa] (*en la senco de ŝparado*) ~ ŝpar·o, ŝpar·ad·o.
ŝpar·em·o
ekonomik·o → ekonomi·scienc·o
ekscesi [2oa] ~ tro·e far·i, tro far·i
eksciz·i → for·tranĉ·i
eksklud·i → ekskluziv·i
ekskuz·i → sen·kulp·ig·i, pardon·i

ekskuz·o → sen·kulp·ig·o, pretekst·o
 sen·ekskuz·a → ne·pardon·ind·a, ne·prav·ig·ebl·a
 ekslibris·o → libr·o·mark·o, posed·ant·o·mark·o, posed·ant·o·slip·o
 eksoskelet·o → ekster·a skelet·o
 ekspansi·o [zam] → pli·vast·iĝ·o, pli·etend·iĝ·o
 ekspekt·i → atend·i, antaŭ·vid·i
 ekspektor·i → kraĉ·i
 eksperiment·i [10a] (*en la senco de 'sperti'*) → spert·i
 ekspert·o → fak·ul·o, spert·ul·o
 ekspertiz·o → raport·o, (valor-)taks·o
 eksplic·i → mal·implic·i, klar·e esprim·i
 eksplic·it·a → mal·implic·it·a, klar·a, klar·esprim·a
 eksplik·i → klar·ig·i
 ekspon·i → ekspozici·i
 ekspoz·i → ekspozici·i
 ekspres·a [10a] ~ rapid·a
 ekspresionism·o → esprim·ism·o
 ekstradici·o → trans·don·o (de krim·int·o)
 ekstrakt·o [10a] ~ el·tir·aĝ·o
 ekstrakt·ad·i [10a] ~ el·ig·i, el·tir·i
 ekstravaganc·o [zam] ~ ne·komun·a strang·aĝ·o, kondukt·strang·ec·o
 ekumen·a → *Evitinda pro tro multaj signifoj! Jen kelkaj el ili, laŭ la kunteksto:* tut·mond·a, tut·katolik·a, tut·ortodoks·a, tut·krist·an·a, tut·religi·a, ĉiu·religi·a, inter·religi·a, religi·unu·iĝ·a, universal·a, ĝeneral·a
 ekumen·ism·o → *Vidu indikon ĉe "ekumen·a". Lau la kunteksto:* tut·krist·an·ism·o, inter·religi·ism·o, religi·unu·iĝ·ism·o
 ekumen·o → *Vidu indikon ĉe "ekumen·a". Lau la kunteksto:* tut·a mond·o, mond·o
 ekvaliz·i (*muziko*) ~ egaligi
 ekvilibr·o [20a] ~ egal·pez·o, sam·pez·o
 ekvinoks·o → tag·nokt·egal·ec·o
 ekvivalent·a [zam] ~ sam·valor·a, egal·valor·a
 ekzakt·a [40a] → preciz·a
 ekzegez·o [zam] → klar·ig·o, interpret·o

ekzalt·i [zam] → entuziasm·ig·i, tro·vigl·ig·i
 ekzekut·a (por direktoro, komitato) → plen·um·a
 ekzoter·a → publik·a, publik·e instru·at·a
 elan·o → impuls·o, impet·o
 el·o [zam] → angl·a bier·o
 elektro·kardiograf·o ~ elektro·kor·bat·apar·at·o,
 elektro·kor·stri·apar·at·o, elektro·kor·spur·il·o, elektro·kor·registr·il·o
 elektro·kardiogram·o ~ elektro·kor·bat·linio, elektro·kor·stri·o,
 elektro·kor·spur·o, elektro·kor·registr·aĵ·o
 elektronik·a [8oa] (krom en okazoj kiam ĝi signifas: funkcianta per
 elektraj signaloj aŭ iel rilata al elektroniko) → (laŭ la kunteksto)
 elektron·a, elektron·scienc·a, komput·il·a
 elimin·i → for·ig·i
 elips·o [1oa] ~ vort·o·el·las·o
 el·vok·iv·a → el·vok·a, el·vok·pov·a
 emajl·o (en komputil·retaj aferoj) → ret·mesaĝ·o
 emancip·i [1oa] ~ liber·ig·i
 embarg·i → mal·permes·i (foriri, komerci, ktp.)
 embratur·o [zam] → fenestr·et·o, paf·fenestr·et·o
 emeritur·o [zam] → pensi·o
 emigr·i [zam] → el·migr·i
 emigraci·o [zam] → en·migr·int·ar·o, en·migr·int·a komunumo,
 en·migrado
 empati·o → kun·sent·(ad·)o, sent·o·kompren·o
 empir·o → imperi·a stil·o
 empireŭm·o → brul·odor·o
 encefal·o → cerb·o
 enciklik·o → pap·a rond·leter·o
 endemio [zam] → lok·a mal·san·o, lok·a ripet·a mal·san·o
 endemi·a → lok·a, region·a
 endokrin·a → hormon·a, hormon·el·las·a
 endokrinolog·o → hormon·scienc·ist·o; hormon·kurac·ist·o
 endokrinologi·o → hormon·scienc·o
 endoskelet·o → intern·a skelet·o, en·a skelet·o
 engaĝ·i (en la senco de dungo) → dung·i

engl·o (*en la senco de ano de ĝermana tribo*) → angl·o
 engraŭl·o [*zam*] → sardel·o
 enjekci·o ~ dis·ĵet·o, unu·al·unu·funkci·o
 enolog·o → vin·fak·ul·o, vin·scienc·ist·o
 enorm·a ~ grand·eg·a, ne·norm·e grand·a
 ensembl·o → muzik·grup·o
 entalpi·o ~ varm·o·en·hav·o, energi·en·havo
 entjer·o → plen·a nombro
 ent·o → ekzist·aĵ·o
 entomologi·o [*2oa*] ~ insekto·scienc·o
 entre·o → antaŭ·manĝ·o
 enumeraci·o → list·ig·o
 eost·o → orient·o
 epidemi·o (*1oa*) ~ amas·infekt·a mal·san·o
 epigraf·o ~ sur·skrib·aĵ·o
 epik·a → epope·a
 epistaks·o → naz·o·sang·ad·o
 epistemologi·o → sci·teori·o, fiolozofi·o de scienc·o
 epitaf·o → tomb·o·skrib·o, sur·tomb·a fraz·o
 epitalam·o → ge·edz·iĝ·a kant·o
 epitet·o [*1oa*] ~ adjektiv·aĵ·o, ec·o·vort·aĵ·o
 epitom·o [*zam*] → resum·o, resum·a lerno·libr·o, eltiraĵ·o
 epos·o [*zam*] → epope·o
 erc·o → mineral·o, min·aĵ·o
 erekci·o (*de la penis*) → erekt·iĝ·o
 eritrocit·o ~ ruĝ·a sang·o·ĉel·o
 eritrofor·o → ruĝ·pigment·ĉel·o, ruĝ·pigment·o·ĉel·o, ruĝ·pigment·a ĉel·o
 erot·a → erotik·a
 erud·i → kler·ig·i
 erudici·o [*3oa*] ~ (profund·a kaj divers·fak·a) kler·ec·o
 erudici·ul·o ~ kler·ul·o
 esamen·o → abel·svarm·o, abel·ar·o
 -esk- → -ec-
 eskal·o → ŝtup·et·ar·o; (*ŝiraĵo kun formo de ŝtupetaro en maŝtofo*)

dis·maŝ·iĝ·o, maŝ·o·fal·o
 eskal·ad·i → grim·p·i
 eskalator·o → rul·ŝtup·ar·o
 eskarpen·o → danco·ŝu·o
 eskul·o → ĉeval·kaŝtan·uj·o
 eskvizit·a → rafin·it·a, eg·e bon·kvalit·a, bon·gust·eg·a, rav·a [fun]
 esoterik·a → esoter·a
 Esperanti·o → Esperant·uj·o
 esperanto·fon·o → esperanto·parol·ant·o
 esperantolog·o → Esperant·o·fak·ul·o, Esperant·o·scienc·ist·o,
 esperantologi·ist·o
 esperantologi·o ~ Esperant·o·scienc·o
 establ·o [4oa] (en la signifo de 'organizaĵo') ~ organiz·aĵ·o
 estiel → kiel
 estetiko ~ bel·ec·stud·o, bel·ec·scienc·o
 estrad·o [1oa] → podi·o [4oa]
 eŝafod·o [fun] ~ mort·ig·pod·i·o
 etalon·o → norm·aĵ·o, kompar·a indik·o
 etat·o [fun] ~ list·o, tabel·o
 etim·o → font·vort·o, pra·vort·o, origin·vort·o, vort·font·o
 etimolog·o [7oa] ~ vort·de·ven·scienc·ist·o, vort·de·ven·fak·ul·o,
 vort·histori·ist·o
 etimologi·o [2oa] ~ vort·de·ven·scienc·o, vort·histori·o, vort·de·ven·o,
 deven·o (de vort·o), vort·font·o
 etiologi·o [1oa] ~ kaŭzo·scienc·o, kaŭzo·stud·o (*precipe pri malsanoj*)
 etnograf·o [7oa] ~ etn·o·grafi·ist·o, etn·o·scienc·ist·o,
 gent·o·ersplor·ant·o
 etnografi·o [2oa] ~ etno·scienc·o, popol·pri·skrib·o, gent·o·esplor·o
 etnolog·o [9oa] ~ etn·o·scienc·o
 etnolog·o → etn·o·scienc·ist·o
 etologi·o [zam] ~ kondut·o·scienc·o
 eŭfemism·o [zam] ~ pli·bel·ig·a ĉirkaŭ·dir·o, evit·esprim·o,
 ĉirkaŭ·parolo, ĉirkaŭ·skrib·o, bon·vort·o, pur·a lingv·aĵ·o,
 eŭfoni·e → bel·son·e
 eŭfori·o → ĝoj·o·sent·o, bon·fart·o·sent·o

eŭkaristi·o ~ eŭharisti·o
eŭro- (*kiel mallongigita vorto por Eŭropo*) → eŭrop-
eŭteism·o → bon·di·ism·o
event·o [8oa] ~ okaz·aĵ·o
evoluci·o [3oa] ~ evolu-o
-ez·a (*por lingvoj, ekzemple: angleza*) → -a

F

fad·o → fadu·o
faci·o → vizaĝ·o, (*ĉe bestoj*) muzel·o; (*en medicino ankaŭ*) aspekt·o
fajl·o (*en komputiloj*) → dosier·o, dokument·o
fajn·a → subtil·a, delikat·a
fajnajt·a → lim·hav·a, lim·ig·it·a, fin·hava
faksimil·o ~ kopio
fakultat·o [1oa] ~ fak·ar·o (*en universitato*)
fakultativ·a → liber·vol·a, ne·dev·ig·a
falafel·o ~ kiker·bul·o^{vii}.
fals·a → (*en la senco 'falsita'*) fals·it·a, (*en la senco 'malvera'*)
mal·ver·a, ne·aŭtent·a
falt·o [zam] → (*en komunuza senco, parolante pri haŭto*) sulk·o,
sulk·et·o, haŭt·sulk·o
falv·a → hel·flav·fel·a
familiar·a [2oa] ~ → ne·formal·a, mal·formal·a, sen·ceremoni·a,
sen·ĝen·a
fan·o → sub·ten·ant·o, favor·ant·o, fanatik·ul·o, fervor·ul·o,
entuziasm·ul·o, zelot·o, adept·o; (*en la signifo de rizaĵo laŭ la
uzo de ĉinaj esperantistoj*) riz·aĵ·o
fanagal·o → la fanagal·a (lingv·o)
fanfaron·i ~ (mensoge) tro igi
fant·o (*en kartludo*) → paĝi·o, knab·o, bub·o, soldat·o
far → far·e de
farmaci·o ~ apotek·o, apotek·o·fako/scienco

farmakologi·o [zam] → kurac·il·o·scienc·o
 farnient·o → neni·far·ad·o
 fasad·o [1oa] ~ front·o, antaŭ·a part·o, vizaĝ·o
 fascin·i → rav·i, sorĉ·i, ĉarm·eg·i, interes·eg·i, al·log·eg·i^{viii}.
 fatamorgan·o [zam] → miraĝ·o
 fatras·o ~ aĉ·aĵ·ar·o, for·ĵet·ind·aĵ·o, ne·util·aĵ·o
 faŭn·o → best·ar·o
 favel·o → (mizer·a) lad·kvartal·o, (mizer·a) kvartal·aĉ·o
 febl·a → mal·fort·a
 februaro ~ la 2·a monat·o
 federaci·o [1oa] ~ feder·aĵ·o
 federal·a → feder·a
 femal·a → in(seks)·a
 femal·o → in·o, vir·in·o
 femin·a → in·a, vir·in·a
 feminism·o [2oa] ~ in·ism·o, vir·in·ism·o
 feminist·o [2oa] ~ in·ist·o, vir·in·ist·o
 femural·o → femur·ost·o
 feroc·a → kruel·eg·a, sovaĝ·e kruel·a
 fetor·o → fi·odor·o, odor·aĉ·o, mal·bon·odor·o
 fiakr·o [2oa] ~ lu·kaleŝ·o, lu·vetur·il·o
 fiask·o [1oa] ~ mal·sukces·o
 fiĉ·o → lud·mark·o
 fiki [sla] ~ seks·um·i
 fiks·a (*en la senso de 'fiksita'*) → sen·mov·a
 fiktiv·a [1oa] → fikci·a [4oa]
 filandr·o → arane·a faden·o
 filantropi·a → hom·am·a
 filatel·o ~ filatel·io ~ poŝt·mark·kolekt·ad·o
 filateli·o ~ filatel·o ~ poŝt·mark·kolekt·ad·o
 fili·o [3oa] ~ branĉ·ofic·ej·o/kompani·o
 filmotek·o → film·arĥiv·ej·o
 filolog·o [1oa] ~ filologi·ist·o, lingv·o·scienc·ist·o
 filologi·o [1oa] ~ tekst·o·scienc·o, lingv·o·scienc·o, scienc·o pri
 lingv·o·j, histori·o de lingv·o·j (*la senso varias laŭ la landoj*)

financ·o ~ mon/spez situacio/regado
 fini·a → fin·hav·a
 fini·o → fin·hav·a nombr·o / punkt·o / kvant·o
 Finn·land·o → Finland·o, Suom·uj·o
 finn·o → finland·an·o, suom·o *Aparta noto pri ĉi tiuj du radikoj: "Pri ĉi tiu punkto diskutantoj pri simplaj samsignifaj vortoj esprimis fortajn, kontraŭajn opiniojn".*
 fin·semajn·o → semajn·fin·o
 -fil·a → -em·a (ekzemplo: ruso·fil·a → rus·em·a)
 firm·o [fun] (en la senco de komerca entrepreno) → firma·o^{ix}.
 firmament·o → ĉiel·a volb·o, ĉiel·o
 first·o → pint·o
 fitness·o → (korp·a) bon·fart·o, trejniteco; (korp·o·)trejn·ad·o, gimnastik·o
 fitness·ej·o → (korp·o·)trejn·ej·o, gimnastik·ej·o
 fitoterapi·o → veget·aĵ·kurac·ad·o
 fizik·a [zam] ~ (en la senco 'materia' aŭ 'korpa') materi·a, korp·a
 fizioterapi·o → fizik·kurac·ad·o, per·gimnastik·kurac·ad·o
 flagril·o ~ spark·o·baston·et·o
 flaŭr·o → veget·aĵ·ar·o, plant·ar·o; (en la senco de mikroboj en la korpo) mikrob·ar·o
 fleŝ·o → karn·o
 flot·o → ŝip·ar·o
 fluid·a (en la senco de "nesolida", do "fluida ('likva'), gasa aŭ plasma")
 → flu·aĵ·a
 fluid·aĵ·o (en la senco de "nesolidaĵo", do "fluidaĵo ('likvaĵo'), gaso aŭ plasm") → flu·aĵ·o
 fluid·o (en la senco de "nesolidaĵo", do "fluidaĵo ('likvaĵo'), gaso aŭ plasm") → flu·aĵ·o
 flus·o ~ al·flu·o
 fluter·o ~ rapid·a atri·puls·ad·o, kor·flirt·ad·o
 fokolar·o → fajr·uj·o (en ĉiuj sencoj)
 fol·a → frenez·(et)·a
 fondus·o → fond·aĵ·o
 -fon·o → -parol·ant·o (ekzemplo: esperanto·fon·o → esperanto·parol·

ant-o)

fonem·o ~ (disting·o·pov·a aŭ signif·a) parol·son·o, son·tip·o,
son·unu·o

fonem(·)ik·o ~ scienc·o pri parol·son·o·j, fonem·scienc·o

fonetik·o [1oa] ~ parol·son·scienc·o, el·parol·a scienc·o,
prononc·o·scienc·o

foni·o → son·a komunik·(ad·)o

fonograf·o [2oa] ~ cilindr·o·turn·il·o

fonologi·o ~ fonem·scienc·o, scienc·o pri parol·son·o·j,
fonem·scienc·o, parol·son·a sistem·o (de lingv·o)

forc·i → kultiv·i en kultiv·dom·o

forc·ej·o → kultiv·dom·o

forc·ej·a efik·o → kultiv·dom·a efik·o

format·o (*en uzo rilate al komputilaj dosieroj*) → form·o, inform·
arang·o

formiato ~ sal·o de formik·a acid·o

formika·o → glim·past·o

fornelo → kuir·il·o, kuir·aparato·o, kuir·forn·o

forst·o → (kultiv·)arb·ar·o

forst·ist·a → (kultiv·)arb·ar·ist·a

fortres·o → fortik·aĵ·o

foru·o → tradici·a leĝ·o, lok·a leĝ·ar·o (*ĉefe en Hispanujo*)

forward·i → plu·send·i

fotel·o ~ brak·seĝ·o

fotogen·a → fot·ind·a, fotograf·ind·a

fotopletismografi·o ~ per·lum·a sang·o·kvant·o·mezur·ad·o

fotr·i → seks·um·i; (*en aliaj kunteksto*) tedaĉ·i; difekt·i.

fragil·a → romp·iĝ·em·a, malforta, facil·e rompebla

fram·o [9oa] ~ → kadr·o, kadr·ec·a trab·ar·o

franĉiz·o → (*en asekuroj*) propr·a risk·o, ne·asekur·it·a part·o,
mem·pag·end·a part·o; (*en komerco*) lu·don·ad·o/pren·ad·o de
komerco·a nom·o

frankofon·o → franc·lingv·an·o

fratri·o (*en la ĝenerala lingvo*) ~ (grek·a) famili·ar·o, klan·o

fraŭd·i → tromp·ŝtel·i, fals·i

frazeologi·o [zam] → fraz·ar·o, fraz·aranĝ·o, (*en la senco de "proverbaro"*) proverb·ar·o (Ni ne malrekondas la uzon de la vorto en la senco de "scienco de kutimaj vort·aranĝoj")
 frekvenc·o ~ vibr·o·nombr·o (*en fiziko*), oft·ec·o, oft·o (*en la ĝenerala lingvo kaj en statistika lingvo*)
 frekvent·i → vizit·ad·i
 frid·a → mal·varm·a, (metafore:) sen·emoci·a
 fri → afrank·e al, inkluziv·e (kost·o·j·n por/ĝis)
 frid·kamion·o → frost·kamion·o, frost·uj·kamion·o, glaci·kamion·o, mal·varm·kamion·o
 frid·uj·o → mal·varm·ujo, mal·varm·ŝrank·o
 frikativ·o → frot·a son·o, frot·a konsonant·o
 frik·ul·o → escept·ul·o, de·voj·iĝ·ul·o, mal·dand·o
 fripon·o ~ tromp·ist·o, tromp·ant·o
 frisbi·o → ŝveb·disk·o
 frisk·a → mal·varm·et·a, agrabl·e mal·varm·a
 fristik·o → maten·manĝ·o
 frit·o·j → ter·pom·fingr·o·j, frit·it·a·j ter·pom·o·j
 frok·o → monaĥ·a rob·o
 frondo → branĉ·et·o
 frontal·a → frunt·a, antaŭ·a
 ftir·o → pub·o·pedik·o
 ftiz·o [fun] ~ tuberkuloz·o
 ftiziatr·o → ftiz·o·kurac·ad·o, ftiz·o·esplor·ad·o
 fuel·o → brul·aĵ·o (por motor·o·j), brul·material·o, energi·font·o
 fuer·o → tradici·a leĝ·o, lok·a leĝ·ar·o (*ĉefe en Hispanujo*)
 funelo ~ en·verŝ·il·o
 furgon·o → ŝarĝ·vetur·il·o, kamion·et·o
 futbal·o → pied·pilk·ad·o, asoci·a pied·pilk·ad·o
 futsal·o → hal·o·pied·pilk·ad·o, salon·pied·pilk·o
 futur·o ~ os·temp·o, est·ont·a temp·o
 fut·o ~ pied·long·o
 fuzelaĝ·o → korp·o (de aviad·il·o)

G

gaĝ·o → garanti·aĝ·o

gak·i → anser·e blek·i, anser·e kant·i

galimati·o → mis·parol·o

gall·o → gaŭl·o

gam·o ~ ton·ar·o, ton·er·ar·o

gamb·o → krur·o

gap·i ~ mir·e rigard·i, rigard·i kun mal·ferm·it·a buŝ·o, sen·kompren·e
rigard·i

gasojl·o → dizel·ole·o, dizel·petrol·o, (*NE uzu en la senco de 'benzino'*)

gasolin·o → benzin·o

gasometr·o [*zam*] → gas·o·rezerv·uj·o; (*en la senco de gas·mezurilo*)

gas·mezur·il·o

gastr·o → stomak·o

gastropod·o ~ ventr·o·pied·ul·o

gatj·o → vir·kals·on·et·o aŭ tip·a vilaĝ·an·a gamb·ing·o

gaŭĉ·o → (sud·amerika) rajd·paŝt·ist·o, (sud·amerik·a rajd·ant·a)

bov·ist·o/bov·gard·ist·o

gaŭĝ·o → sond·il·o, mezur·il·o

gazolin·o → benzin·o

gazon·o → herb·o·tapiŝ·o, herb·et·ej·o, herb·o·bed·o, bel·herb·ej·o,
razen·o^x.

gej·o ~ sam·seks·em·ul·o

gel·o → frost·o

gemut·a → agrabl·a, hejm·ec·a

generalisim·o → ĉef·general·o

generator·o → (elektr·o·)gener·il·o

vent·generator·o → vent·a gener·il·o

genetik·a → gen·a

genocid·o → popol·murd·o, gent·o·murd·ad·o

genom·o → gen·ar·o

genr·o [*9oa*] (*en gramatiko*) ~ (seks·baz·it·a / anim·ec·baz·it·a)

(substantiv·/vort·)klas·o, (gramatik·a) seks·o^{xi}.

genr·o [90a] (*pri bestoj kaj kreskaĵoj*) ~ spec·ar·o
 genr·o (*en la senco de 'socia sekso'*) → (soci·a) seks·o, (soci·a) seks·rol·o
 gent·o [fun] (*en antikva Romo*) ~ famili·ar·o, famili·grup·o
 geo- (*en sciencaj kaj teĥnikaj vortoj*) → ter·o, mond·o, tut·mond·a
 geocentr·a → ter·centr·a
 geodezi·o → ter·mezurado, mond·o·mezur·ad·o
 geograf·o [70a] → geografi·ist·o
 geokaŝ·ad·o → tut·mond·a kaŝ·ad·o
 geokaŝ·ant·o → tut·mond·a kaŝ·ant·o
 geolog·o [30a] ~ ter·scienc·ist·o, geologi·ist·o
 geologi·o ~ ter·scienco, grund·scienc·o, grund·stud·o, scienc·o pri ter·natur·o/kvalit·o
 geometr·o [70a] → geometri·ist·o, ter·mezur·ist·o, kamp·o·mezur·ist·o, konstru·teĥnik·ist·o
 geometri·o [10a] ~ form·o·scienc·o, mezur·scienc·o
 geriatri·o → mal·jun·ul·medicin·o, mal·jun·medicin·o
 geriatr·o → mal·jun·ul·kurac·ist·o, mal·jun·kurac·ist·o; mal·jun·ul·medicin·ist·o
 gerontologi·o → mal·jun·ec·o·scienc·o
 gett·o → get·o, jud·a kvartal·o
 ghett·o → get·o, jud·a kvartal·o
 giga- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) ~ miliard·o
 gigant·o ~ grand·eg·ul·o
 Giges·o ~ Gig·o (*reĝo en la greka mitologio, kiu havis ringon, kiu igis la posedanton nevidebla*)
 gik·o → stud·em·ul·o, (komput·/teĥnik·)fantatik·ul·o/mani·ul·o/obsed·at·o, kod·um·ul·o
 gimnazi·o ~ mez·a lern·ej·o, mez·lern·ej·o, super·a mez·lern·ej·o
 ginekolog·o ~ vir·in·kurac·ist·o, por·vir·ina·a kurac·ist·o, por·in·a kurac·ist·o, kurac·ist·o de vir·in·o·j
 gingival·o → gingiv·a konsonant·o
 gingiv·o ~ dent·o·karn·o
 gir·i → turn·iĝ·i

gjak·o ~ poefag·o → grunt·bov·o, tibet·a bov·o
 glac·o → spegul·vitr·o
 glac·o·viŝ·il·o → vitr·o·viŝ·il·o
 glace·a → bril·polur·it·a
 glaĉer·o → glaci·river·o, (*en la ĝenerala lingvo*) glaci·ej·o
 glatis·o → glaci·o, glaci·tavol·o
 gleb·o → ter·bul·o
 glis·i ~ flug·ŝveb·i
 global·a → tut·mond·a
 global·iĝ·o → tut·mond·iĝ·o, tut·mond·ig·o
 globaliz·o → tut·mond·iĝ·o, tut·mond·ig·o
 globul·o ~ sang·o·ĉel·o
 globus·o [*zam*] → ter·glob·o, ter·glob·et·o
 glup·o → stult·ul·o
 glute·o → sid·vang·o
 gofr·i → brul·stamp·i
 golden·o (*kiel nomo de pomspeco*) → or·a, bon·gust·a/flav·a,
     bon·gust·a pom·o (*se oni nepre volas asimili tiun nomon per tradukado*)
 goŝ·ist·o → mal·dekstr·ul·o
 gracil·a → mal·fort·a, mal·dik·eg·a
 graf·- → skrib·-, pri·skrib·-
 grafiti·o ~ mur·skrib·aĵ·o, mur·pent·aĵ·o, pent·o·skrib·aĵ·o
 grafolog·o ~ skrib·esploranto
 grafologi·o ~ skrib·esplor·o
 grafoman·o → skrib·mani·ul·o, skrib·em·ul·o
 grafomani·o → skrib·mani·o, skrib·em·o
 grak·i ~ (korve) blek·i/kant·i
 gramofono ~ disk·o·turn·il·o
 granol·o → (mal·grand·a) pilol·o, grajn·et·o
 granul·o → (mal·grand·a) pilol·o, grajn·et·o
 graten·i ~ krust·bak·i, krust·ig·e bak·i, krust·um·i
 graten·it·a ~ kun (fromaĝ·a / pan·er·a) krust·o, krust·bak·it·a
 graten·aĵ·o ~ krust·bak·aĵ·o
 graŭ → dank·e al

gref·o → ung·eg·o
 grejs·o (*en la signifo de 'sabloŝtono'*) → sabl·o·ŝton·o, sabl·o·ŝton·aĵ·o
 gres·o → herb·o, paŝt·herb·o
 grimp·o·fram·o → grimp·o·stang·o·j
 griot·o → acid·a·ĉeriz·o
 griv·o → lardo·pec·et·o, lardo·rost·aĵ·o
 grob·a → ne·rafinit·a, grand·a
 groc·o → dek·du·o da dek·du·o·j, 144
 grond·i → grund·i (*pri ŝipo, kiu restas implikita en la malalta fundo de maro aŭ rivero*)
 grop·o → (best·a) dors·o
 grum·o → serv·ist·(et·)o
 grumbl·i ~ murmur·(eg·)i
 grund·ologi·o → grund·o·scienc·o, grund·o·stud·o
 grund·olog·o → grund·o·scienc·ist·o, grund·o·stud·ant·o
 grunt·i ~ (porke-)bleki
 gubernator·o → provinc·estr·o, reg·ist·o
 guberni·o [2oa] ~ provinc·o
 guberni·estr·o (*parolante pri Usono*) → sub·ŝtat·estr·o
 guf·uj·o [esp] ~ (nokt·a) te·trink·ej·o (*en junularaj renkontiĝoj*).
 gugl·i ~ ret·serĉ·i
 gun·o → jun·bov·in·o
 gurd·o ~ turn·orgen·et·o
 gvardi·o ~ gard·ist·ar·o
 gvardi·an·o → gard·ist·o
 gvat·i ~ kaŝ·e observ·i
 gvidor·o → gvid·ant·o, gvid·ist·o
 ĝain·o (*religio*) → ĝajn·o
 ĝel·o → gelaten·o
 ĝemel·o [4oa] ~ du·nask·it·o
 ĝemel·a urb·o ~ amik·a urb·o, partner·a urb·o
 ĝemin·a → du·op·a
 ĝeni·o → fe·o, kobold·o
 ĝentleman·o → nobl·ul·o, kavalir·o, ĝentil·ul·o
 ĝerm·o (*en la senco de malsaniga mikrobo*) → mal·san·ig·a mikrob·o

ĝin·o (*koboldo en arabaj landoj*) → fe·o, kobold·o
ĝins·o → ĝinz·o
ĝis·ost·a [*sla*] ~ fort·e konvink·it·a; (*pri Esperanto*) obstin·a
esper·ant·ist·o
ĝis·ost·ul·o. Vidu **ĝisosta**.

H

habilit·i → rajt·ig·i, kapabl·ig·i
haĉ·i → strek·et·um·i
halangĉ·o → ŝerc·galimati·o, sen·senc·a parol·ad·o
haleluja ~ laŭd·on al di·o!, vivu!
half·o (*sporto*) → centr·ul·o, ŝirm·ant·o, defend·ant·o
ha lo! → saluton!, hola!
halo! → saluton!, hola!
halukso → pied·a dik·fingr·o
hamburger·o ~ hamburg·aĵ·o
handbal·o → man·pilk·ad·o
handikap·o (*en sportaj konkursoj*) → egal·ig·a (mal·)avantaĝ·o;
(*ĝenerale*) mal·avantaĝ·o, ne·kapabl·o, difekt·o, invalid·ec·o
handikap·ul·o (*pri homo kun malavantaĝoj*) → mal·avantaĝ·ul·o,
ne·kapabl·ul·o, difekt·it·o, invalid·o
hant·i → vizit·ad·i (fare de fantomoj), obsed·i
hard·i ~ mal·mol·ig·i
hardvar·o → aparat·ar·o
harmoniz·i → harmoni·ig·i, al·don·i harmoni·a·j·n voĉ·o·j·n
hast·i → rapid·i
hat·i → mal·am·i
haŭl·i → ŝnur·tir·i
haŭsier·o → kurz·alt·iĝ·a spekul·ant·o
haŭz·o (*muziko*) ~ dom·muzik·o
heĝ·o ~ arbust·a bar·il·o, (ĉirkaŭ·)bar·il·o, (plekt·o·)bar·il·o

hej → salut·o·n!
 hejm·paĝ·o → (*en la senco de 'kolekto de retpaĝoj ĉe unu TTT-adreso/servilo'*) ret·paĝ·ar·o, ret·ej·o (*en la senco de 'ĉefa/komenca paĝo de retpaĝaro'*) ĉef·paĝ·o, en·ir·paĝ·o
 hekatomb·o [*10a*] ~ buĉ·ofer·o; amas·mort·ig·o, amas·buĉ·ad·o
 hekt- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → cento da
 hekto- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → cento da
 hektik·a → febr·a, febr·e vari·ant·a
 hektograf·o [*zam*] ~ (mal·nov·a) mult·obl·ig·il·o
 heliant·o → sun·flor·o
 helio·centr·ism·o → sun·o·centr·ism·o
 hemat- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → sang-
 hematemez·o → sang·o·vom·ad·o
 hemi- → du·on-
 hemisfer·o → duon·sfer·o, du·on·glob·o
 hemati·o ~ ruĝ·a sang·o·ĉel·o
 hemoragi·o → sang·ad·o
 hen·i → (ĉeval·e) blek·i
 hen·o (*en la senco de 'malamo'*) → mal·am·o
 henoteism·o → unu·di·ism·o kun ali·a·j di·o·j, unu·di·ador·o kun
 akcept·o de la ekzist·o de ali·a·j di·oj
 hepatik·o → hepat·a herb·o
 hepatit·o ~ hepat·inflam·o
 heraldik·o → blazon·fak·o
 herd·o → greg·o, cerv·ar·o, ktp...
 hermet·a [*zam*] → ne·tra·las·a, perfekt·e ferm·it·a
 hermetik·a [*zam*] → ne·tra·las·a, perfekt·e ferm·it·a
 heterogen·a [*zam*] → mal·sam·-(natur·)a
 hiat·o → (*en gramatiko*) vokal·dis·ec·o; (*en aliaj fakoj laŭ la kunteksto*)
 fend·o, breĉ·o, paŭz·o, inter·romp·o, interval·o, mal·ferm·aĵ·o
 hibrid·a ~ miks·it·a
 hibrid·o [*zam*] ~ du·ras·ul·o, miks·ras·ul·o
 hibris·o → tro·a mem·fid·o
 hieroglif·o ~ egipt·a skrib·sign·o
 hid·a → mal·bel·eg·a

hidrant·o → prem·akvo·tub·o
hidro- → akvo-
hidrodinamik·o ~ flu·scienc·o
hidrogeologi·o → grund·akv·a scienc·o
hidrolog·o → akv·o·scienc·ist·o
hidrologi·o → akv·o·scienc·o, akv·o·stud·o
hidroplan·o ~ mar·aviad·il·o
hidrostatik·o ~ scienc·o pri ne·mov·iĝ·ant·a·j flu·aĵ·o·j
hidroterapi·o → akv·o·kurac·ad·o
higrometr·o ~ mal·sek·ec·o·mezur·il·o
hik·o → mal·facil·aĵ·o
Hind·uj·o [*zam*] ~ Barat·o
hinĝ·o → pord·hok·o
hiper- → super-
hiperbol·o (*en nefaka uzo*) → tro·ig·o
hipertensi·o → alt·a sang·o·prem·o
hipertermi·o → super·a (korp·o-)temperatur·o, alt·a (korp·o-)varm·o
hipo- → sub
hipokastan·o ~ (*por la arbo*) (komun·a) ĉeval·kaŝtan·uj·o; (*por la frukto*) (komun·a) ĉeval·kaŝtan·o
hipokaŝtan·o ~ (*por la arbo*) (komun·a) ĉeval·kaŝtan·uj·o; (*por la frukto*) (komun·a) ĉeval·kaŝtan·o
hipokondri·o → imag·at·a mal·san·o, ŝajn·mal·san·o
hipotensi·o → mal·alt·a sang·o·prem·o
hipotermi·o → mal·super·a (korp·o-)temperatur·o, mal·alt·a (korp·o-)varm·o
hipotenuz·o → long·a later·o, kontraŭ·ort·a later·o,
his·i → lev·i, supr·e·n·tir·i
hobal·o → mirho
hobi·o → ŝat·okup·o
hodog·o → kolbas·bulk·o
hodometr·o → paŝ·mezur·il·o
hola → salut·o·n!
hold·o → (fund·a) ŝip·intern·o
holding·o → tegment·a firma·o

holm·o → mont·et·o
 holonim·o → vort·o por la tut·o, tut·o·vort·o
 homeopat·o [7oa] ~ homeopati·a kurac·ist·o, homeopati·ist·o
 homo- → sam-
 homofobi·o → kontraŭ·sam·seks·em·o, kontraŭ·gej·ec·o
 homofon·o → sam·son·vort·o
 homogen·a [zam] ~ sam·ec·a, egal·kvalit·a
 homograf·o → sam·skrib·vort·o
 homologa → sam·a, simil·a
 homonimo [1oa] → sam·form·a vort·o, plur·signif·a vort·o
 hop! [zam] ~ bon·e!, bel·e! (*diritaj por substreki sukcese faratan aŭ faritan faron, kiel en la proverbo "ne diru hop! antaŭ la salto."*)
 hop! (*ek·krio por instigi al saltado, kurado, ktp.*) → ek!, nun!
 hord·o [zam] ~ nomad·a trib·o, invad·ant·ar·o, band·aĉ·o
 horror·o → (*laŭ la kunteksto kaj la intencata signifo oni povas uzi unu el ĉi tiuj vortoj aŭ kombinon de ili*) tim·eg·o, terur·o, abomen·o
 horoskopo ~ stel·aŭgur·il·o, stel·diven·o, astro·diven·o
 hortikultur·o → plant·kultiv·ad·o, plant·kultiv·a scienc·o, ĝarden(·kultiv)·ad·o
 hort·o → frukto·ĝarden·o
 hor·zon·oz·o → hor·zon·a konfuz·o, hor·zon·a lac·o, hor·zon·sufer·o, sufer·o pro hor·diferenc·o, problem·o pro hor·diferenc·o, konfuz·o pro hor·zon·diferenc·o, temp·o·ŝanĝ·o, hor·o·ŝanĝ·o
 hosana ~ sav·u nin!, viv·u! glor·o·n!
 hoso → mol·a tub·o
 hospital·o [1oa] ~ mal·san·ul·ej·o
 hotdog·o → kolbas·bulk·o
 human·a [1oa] ~ hom·a, hom·ec·a, hom·am·a (*laŭ la senco*)
 human·ec·o [1oa] ~ hom·ec·o, hom·am·o
 humanitar·a → hom·a, hom·am·a, hom·help·a, hom·cel·a (*en esprimoj kiel 'homcela helpo'*), hom·rilat·a (*en esprimoj kiel 'homa/homrilata katastrofo'*)
 humid·a [8oa] → mal·sek·et·a; (*parolante pri aero*) mal·sek·a
 humor·o ~ anim·stat·o
 humur·o ~ ŝerc·em·o, ŝerc·o, sprit·o

humus·o ~ kiker·kaĉ·o
hup·i → (avert·)son·i/ig·i
hurli → (lup·e, laŭt·e) blek·i, kri·i
hurt·i → al·bat·iĝ·eg·i

Ĥ

ĥiropter·o → vespert·o
ĥirurgi·o ~ kurac·ad·o per operaci·o

I

I (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) ~ 1, 1·a
II (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) ~ 2, 2·a
III (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) ~ 3, 3·a
IV (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) ~ 4, 4·a
IX (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) ~ 9, 9·a
-icid·o → -mort·ig·aĵ·o, mort·ig·il·o
-iĉ- (*ne-oficiala sufikso*) → vir-, vir·a
ideografi·o [30a] ~ ide·sign·o·skrib·o, vort·(er·)sign·o·skrib·o
ideogram·o → ide·o·sign·o; vort·(er·)o·sign·o
ideologi·o ~ ide·ar·o, ide·o·sistem·o, ism·o
idiolet·o → person·a lingv·o
idiosinkrazi·o → (*laŭ PIV, en psiĥologio*) individua sinteno, individua trajto; (*en medicino*) individua reago, nenormala reago; (*en lingvoscienco*) individua esprimmaniero, unuopula parolmaniero; (*eraraj uzoj laŭ aliaj lingvoj*) person·a strang·aĵ·o (*anglece*); tro·reag·em·o (*italece*)
idiom·aĵ·o [20a] ~ lingv·o·apart·aĵ·o
idiotism·o [30a] ~ lingv·o·apart·aĵ·o
igl·o ~ neĝ·o·dom·o

ĥtiofagi·o → fiŝ·o·manĝ·ad·o
 ĥtiolog·o → fiŝ·o·scienc·ist·o
 ĥtiologi·o → fiŝ·o·scienc·o
 ĥtiokol·o [*fun*] ~ fiŝ·glu·o
 -ik- (*ne-oficiala sufikso*) → -scienc-, -fak-, -art-
 ikonoklast·o → (religi·a) bild·o·romp·ant·o
 ikter·o → flav·iĝ·o, flav·mal·san·o, flav·iĝ·mal·san·o
 ilegal·a → kontraŭ·leĝ·a, ekster·leĝ·a
 ilio ~ intest·ost·o
 iliumo ~ intest·ost·o
 iljo ~ intest·ost·o
 imagin·o (*en la kampo de insektoj*) ~ fin·stadi·a insekt·o
 imaginar·o → imag·a nombr·o
 imbecil·o → stult·ul·o
 impakt·o → kolizi·o, bat·o; efik·o (*laŭ la kuntekstoj*)
 imperativ·o ~ ordon·a mod·o
 imperial·o → sur·tegment·a·j sid·lok·o·j
 imperialism·o [*3oa*] → imperi·ism·o
 imperialist·o → imperi·ist·o
 impertinent·a ~ mal·respekt·a
 implement·i → efektiv·ig·i, plen·um·i
 implic·i ~ en·hav·i, sub·kompren·ig·i, kun·tren·i
 imploziv·a (konsonanto) → mal·eksploz·a (konsonanto)
 importi [*1oa*] ~ en·port·i
 impresionism·o → impres·ism·o
 impresionist·o → impres·ist·o
 imprimatur·o → pres·permes·o
 inamik·a → mal·amik·a
 inanici·o → nutraĵo·mank·o
 inaŭguraci·o [*3oa*] ~ mal·ferm·i, komenc·i, inaŭgur·ad·o [*4oa*]
 inaŭgur·i ~ mal·ferm·i, komenc·i
 incendi·o → brul·o, dom·brul·o, brul·eg·o
 incest·o ~ (en-)famili·a seks·um·ad·o, (en-)familia mal·ĉast·aĵ·o
 incident·o → okaz·aĵ·o
 inciziv·o → tranĉ·o·dent·o

indikativ·o ~ ĝeneral·a mod·o, indik·a mod·o, montr·a mod·o
 indian·o (*indiĝeno en Norda Ameriko*) [zam] ~ indiĝen·a uson·an·o,
 indiĝen·a kanad·an·o, indiĝen·a meksik·an·o, indiĝen·a
 nord·amerik·an·o (*laŭ la priparolata situacio*)
 indic·o ~ karakteriz·aĵ·o
 indiĝen·o [4oa] ~ pra·loĝ·ant·o
 individualism·o → individu·ism·o
 inerci·o [zam] → inert·o [4oa], inert·ec·o, ne·ŝanĝ·em·o, mal·vigl·ec·o
 infarkt·o [zam] → sang·o·ŝtop·iĝ·o, (*generale ankaŭ:*) kor·atak·o
 infinit·a → sen·fin·a
 infinit·o → sen·fin·ec·o
 infinitezim·o → sen·fin·ec·on·o
 inflam·o [4oa] ~ brul·um·o
 infloresk·o → flor·ar·o, flor·et·ar·o, sam·tig·a flor·ar·o
 influenc·o (*medicino*) → grip·o
 informaci·o → inform·o·kvant·o, inform·valor·o, inform·o
 inform·ad·ik·o → komput·ad·o, komput·o·scienc·o
 informatik·o → komput·ad·o, komput·o·scienc·o
 infra· → sub·
 infre → mal·supr·e
 infraruĝ·a → trans·ruĝ·a
 infrastrukturo → baz·a struktur·o, baz·a·j serv·o·j, baz·a·j instal·aĵ·o·j
 infr·e → mal·supr·e
 inĝeni·a → el·trov·em·a
 inĝenieri·o → inĝenier·art·o, inĝenier·ad·o
 inhib·i → mal·helpi
 inic·i → en·konduk·i (en sekton, misteron, kaj similajn)
 inicial·o → komenc·liter·o
 iniciativ·o → (*laŭ la kunteksto*) iniciat·o, iniciat·em·o
 iniciator·o → iniciat·int·o
 inimik·a → mal·amik·a
 inkandesk·i → (blank·)ard·i, lum·varm·eg·i
 inklinaci·o (*en astronomio kaj ĝenerale*) → klin·angul·o
 inklud·i → inkluziv·i
 inkud·o → ambos·ost·o

inkubator·o → kov·il·o
 inkvizitor·o [1oa] ~ inkvizici·ist·o
 inocent·o → sen·kulp·ul·o
 inovaci·o → novi·go
 insert·i → greft·i
 insolaci·o → sun·frap·o, sun·bat·o
 instep·o → pied·supr·o, pied·dors·o
 instanc·o [2oa] ~ (*en la senco de unua, dua, lasta juĝ-grado*)
     juĝ·grad·o
 insurekci·o → ek·ribel·o
 insurgent·o → ek·ribel·ant·o
 interez·o [zam] → rent·um·o
 interjekci·o ~ ek·kri·o
 inter·naci·a (*kiam ne temas pri rilatoj inter nacioj, sed pri pli ĝenerala
     uzo de la vorto*) ~ tut·mond·a, inter·ŝtat·a, inter·land·a,
     inter·gent·a, plur·ŝtat·a, plur·land·a, plur·gent·a
 interogativ·o → demand·a vort·o
 interogaci·o → parlament·a demand·o
 intra- (*en sciencaj kaj teĥnikaj vortoj*) → en-, intern·a
 inund·i [4oa] ~ super·akv·i [fun], sub·akv·ig·i
 invert·i (*en muziko kaj en ĥemio*) → invers·ig·i
 invest·i [zam] (*en la signifo 'solene enoficigi'*) → (solen·e) en·ofic·ig·i
 invok·i (*juro*) → al·vok·i (kiel atest·ant·o)
 -io (*landonomoj*) → -uj·o, land·o
 iredent·a → ne liber·ig·it·a, ne·re·unu·ig·it·a
 iredent·ism·o → re·unu·ig·ism·o
 iridofor·o → iriz·pigment·ĉel·o, iriz·pigment·o·ĉel·o, iriz·pigment·a
     ĉel·o
 irit·i → ĝen·i, koler·ig·i
 iski·o ~ isĥi·o, sid·ost·o
 iskiat·o → isĥi·a/sid·ost·a nerv·o
 iskiatalgi·o → isĥi·a/sid·ost·a nerv·o·dolor·o
 iskiatik·o → isĥi·a/sid·ost·a nerv·o, isĥi·a/sid·ost·a nerv·o·dolor·o (*laŭ
     la kundesкто*)
 -istan- (*en la okazo de centr-aziaj landoj*) → -land-, -uj-.

iŝi → ili, nur·in·aj ili
-istik- (*ne-oficiala sufikso*) → -scienc-, -fak-, -art-
-it- (*por inflamo de korpaj organoj*) → inflam·o
item·o (*enketoj kaj similaj*) → punkto
itiner·o → voj·o, vojaĝ·o, voj·plan·o, vojaĝ·plan·o
-iv- → -pov-, -em-, aŭ nenio, se la radiko estas ag·karakterata
ivi → vi ĉiu·j
-iz- → -ig-, proviz·i per
izo- (*en scienco kaj teĥniko*) ~ sam·a, egal·a

J

jakt·o ~ jaĥt·o
januar·o ~ la 1·a monat·o
jen·o (*japana mon-unuo*) → en·o
jet·o → re·ag·aviad·il·o
jet·societ·o → pint·ul·o·j, ŝajn·elit·o, last·mod·a/rapid·flug·a riĉ·ul·ar·o
jet·ul·ar·o → pint·ul·o·j, ŝajn·elit·o, last·mod·a/rapid·flug·a riĉ·ul·ar·o
jid·o (*en la senco de lingvo*) → la jid·a (lingv·o)
jovial·a → gaj·em·a
jubil·i → ĝoj·eg·i
jud·o [*3oa*] ~ hebre·o [*fun*]
judaism·o [*3oa*] ~ → jud·ism·o
judezm·o → la judezm·a lingv·o
juft·o → rus·a led·o
juli·o ~ la 7·a monat·o
juni·o ~ la 6·a monat·o
junt·o → kun·ig(·aĵ)·o, inter·fiks(·aĵ)·o
junt·i → kun·ig·i, inter·fiks·i
jupan·o → bien·estr·o
jurisprudenc·o → jur·o·scienc·o; jur·o (*validaj leĝoj*); juĝ·ist·a·j
decid·kolekt·o

justic·o → (*en la senco de justeco*) just·ec·o, (*en la senco de ŝtata juĝ-funkcio*) juĝ·instanc·o, juĝ·ist·ar·o, juĝ·ministr·o
ĵaluzi·o ~ fenestr·o·krad·o, fenestr·o·ŝirm·il·o, fenestr·o·kovr·il·o
ĵerz·o (*kiel ŝtofo*) ~ trik·it·a ŝtof·o, trik·ŝtof·o; (*kiel lana vesto*) → pullover·o
ĵeton·o → (*en ludoj*) lud·mark·o, (*en aliaj okazoj*) mon·mark·o, disk·et·o
ĵig·o → kun·met·enigm·o
ĵingo·ism·o ~ (*japan·a*) milit·em·o, milit·neces·ism·o, milit·insist·ism·o
ĵins·o → ĝinz·o
ĵuri·o → ĵuĝ·ant·ar·o
ĵurnal·o [*10a*] → gazet·o; tag·gazet·o; revu·o; tag·libr·o

K

kabinet·o [*50a*] ~ (*kiel labor·ĉambro de profesiuloj*) labor·ĉambr·o, stud·ĉambr·o; (*kiel ekspoziciejo*) ekspozici·ej·o; (*kiel ministraro*) ministr·ar·o, ministr·a konsil·ant·ar·o.
kac·o [*sla*] ~ penis·o
kaĉalot·o → ambr·o·balen·o
kadet·o ~ lern·ant·oficir·o
kadr·o (*en la senco de funkciulo, direktoro, gvidanto en firmao/oficejo*) → funkci·ul·o, gvid·ant·o, direkt·ant·o
kafeteri·o → (*mem·serv·a*) manĝ·ej·o
kaĥekta → mal·san·e mal·dik·(eg)·a, (*mal·san·e*) mal·fort·a, mal·dik·a kaj mal·fort·a
kaĥeksi·o → mal·san·ec·a mal·dik·iĝ·o, (*mal·san·ec·a*) mal·fort·ec·o, mal·dik·ec·o kaj mal·fort·ec·o
kaĵol·i → el·flat·i, (*pri·*)dorlot·i, ĉirkaŭ·flat·i, flat·um·i
kakofoni·o → mis·harmoni·o, mal·bel·son·aĵ·ec·o, son·aĉ·o
kakotrofi·o → mis·nutr·ad·o
kalcitr·i → kontraŭ·star·(eg)·i
kalif·o ~ ĥalif·o

kalke·o → traduk·prunt·o, paŭs·o
 kalkulus·o → (organik·deven·a) ŝton·et·o (*en la korpo*), korp·o·ŝton·o
 kalm·o → mar·a trankvil·o
 kalorimetr·o → varm·o·mezur·il·o
 kalorimetri·o → varm·o·mezur·ad·o
 kalumet·o ~ pac·pip·o
 kamera·o → film·il·o, fot·il·o; (*por la senluma kesteto en tia ilo*)
     kamer·o
 kampus·o → universitat·a teren·o
 kand·o → bombon·o, dolĉ·aĵ·o
 kanel·o [*zam*] (*en muziko*) ~ sulk·et·o de disk·o
 kanistr·o → fer·skatol·o, lad·skatol·o, fer·a uj·o, benzin·uj·o
 kanonier·o → pafil·eg·ŝip·o
 kanon·ig·i → deklar·i sankt·a, sankt·ul·ig·i, sankt·ig·i
 kanoniz·i → deklar·i sankt·a, sankt·ul·ig·i, sankt·ig·i
 kanon·o [10a] (*armilo*) ~ paf·il·eg·o
 kanon·o [10a] (*en ekleziaj esprimoj*) → leĝ·o, list·o, akcept·ita
     tekst·ar·o (*laŭ la kunteksto*)
 kanp·o ~ ĉin·a medicin·o
 kantin·o [*zam*] → (labor·ist·a) manĝ·ej·o
 kanton·o (*ekster Svislando*) → distrikto
 kantri·o (*muziko*) → kamp·ar·an·a muzik·o
 kanzon·o (*en la senco de 'kanto'*) → kant·o, kant·et·o, kant·aĵ·o
 kanzon·o (*se uzata kun nuanco malsama al 'kanto'*) → kant·vers·aĵ·o,
     vers·kant·o, melodi·a kant·o
 kapilar·o ~ har·dik·a tub·et·o
 kapodastro → ~ ton'sanĝ·il·o, ton·alt·ig·il·o
 kapsul·o [*fun*] (*kuracaĵoj*) ~ pilol·o
 kaput·a → romp·it·a, difekt·it·a
 kar·a (*en la senco de 'multekosta'*) → mult·e·kost·a
 karaktr·ar·o → sign·ar·o, liter·tip·o (*komputado*)
 karaktr·o → sign·o, skrib·sign·o, pres·liter·o
 kardi- → kor-
 kardin·o → pord·o·hok·o
 kardinal·o → (*en matematiko*) kvant·o·nombr·o; (*en lingvoscienco*)

kvant·a nombr·o·vort·o, baz·a nombr·o·vort·o
 kardinal·a → (*pri vokaloj/konsonantoj*) baz·a; (*ĝenerale pri ventoj, principoj, virtoj, ktp.*) ĉef·a, baz·a, fundament·a
 kardiograf·o ~ kor·bat·aparāt·o, kor·stri·aparāt·o, kor·spur·il·o, kor·registr·il·o
 kardiogram·o ~ kor·bat·linio, kor·stri·o, kor·spur·o, kor·registr·aĵ·o
 kardiologi·o ~ kor·medicin·o, kor·kurac·ad·o, kor·scienc·o, kor·stud·o, kor·fak·o
 kardiolog·o ~ kor·kurac·ist·o, kor·fak·ul·o, kor·ist·o
 kardiopati·o ~ kor·mal·sano
 karenc·o → mank·o, mal·hav·o, mal·sufiĉ·o; for·permes·o (*laŭ la signifo de la germana Karenz*)
 karg·o → ŝarĝ·o (de var·o·j), transport·at·a·j var·o·j
 karo·o (*kart-ludo*) ~ romb·o, kvadrat·o
 kartograf·o [70a] ~ map·ist·o
 kartografi·o [20a] ~ map·scienc·o, map·far·ad·o
 kartun·o → (*se temas pri filmo*) desegno·film·o, bild·filmo, desegn·it·a film·o, (*se temas pri unuopa desegnaĵo*) bild·ŝerc·o, ŝerc·bild·o
 kasaci·i → leĝ·e nul·ig·i
 kaset·o ~ kased·o
 kastane·o → kaŝtan·uj·o
 kastrum·o → rom·a tend·ar·o
 kasulet·o → franc·a fazeol·aĵ·o
 kaŝmir·o (*kiam uzata por speco de lano*) → kaŝmir·a lan·o
 katguto ~ ĥirurgi·a faden·o
 katet·o → ort·a later·o, ĉe·ort·a later·o
 kaŭ → kaj aŭ
 kaz·o (*en ĉiuj negramatikaj uzoj*) ~ okaz·o (*en la senco de okazaĵo*), problem·o (*en la senco de, ekzemple, konscienc-problemo*), (juĝ-)afer·o (*en jura senco*), apart·a mal·san·o (*en medicina senco*)
 kazu·o → konscienc·okaz·o
 KD ~ lum·disk·o
 keks·o → biskvit·o, kuk·et·o
 kemi·o [80a] → ĥemi·o [fun]

kep → kiel eble plej
 kepr·e → kiel eble plej rapide
 ker·o (kartludo) ~ koro
 kestrel·o → tur·falk·o
 kiber- → ret·a, inter·ret·a, komputil·a
 kidnap·i → for·rab·i
 kik·i → pied·bat·i (*pilkon aŭ simile en pilkaj k.s. ludoj*)
 kil·o (*en ŝipo*) → fund·a ŝip·trab·o
 kilo- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → mil
 kinematik·o → mov·o·scienc·o
 kinet·a energi·o → mov·energi·o, mov·iĝ·ec·a energi·o
 kirk·o ~ (krist·an·a) preĝ·ej·o
 kiropter·o → vespert·o
 kirurgi·o ~ ĥirurgi·o ~ kurac·ad·o per operaci·o
 kiv·o ~ kivi·frukt·o
 klam·i → kri·i, aklam·i
 klandestin·a → kaŝ·a, ekster·leĝ·a
 klaroskur·o → lum·kontrast·o
 klasifik·i [*3oa*] ~ klas·i
 klaŭn·o [*zam*] ~ amuz·ist·o, rid·ig·ist·o, pajac·o [*zam*]
 kle·o → muzik·a ŝlos·il·o
 klef·o → muzik·a ŝlos·il·o
 kleptoman·o → ŝtel·mani·ul·o
 klerik·o → pastr·o, eklezi·ul·o
 klif·o → (mar·bord·a) rok·mur·o
 klik·i (*en komputado*) → klak·i, al·klak·i
 klik·o → grup·o, (*en multaj okazoj*) band·o, grup·aĉ·o, fi·grup·o; (*en la senco de unudirekta meĥanika blokilo*) klink·o
 klimatiz·i → aer·regul·ig·i, mal·hejt·i
 klimatiz·il·o → aer·regul·ig·il·o, mal·hejt·il·o
 klimatologi·o → klimat·o·scienc·o
 klip·o (*parolante pri film·arto*) → (film·)pec·et·o, film·et·o, muzik·film·(et)·o
 klozet·o → neces·ej·o; neces·seĝ·o, neces·ej·a seĝ·o
 kluki ~ (kukole) bleki/kanti

knajp·o [esp] → (german·ec·a) trink·ej·o.
 knedl·o ~ past·o·bul·o
 knedlik·o ~ past·o·bul·o
 knel·o ~ fiŝ/viand·bul·et·o
 koĉer·o → kaleŝ·ist·o, lu·vetur·ig·ist·o
 KoDo ~ lum·disk·o
 kofr·uj·o ~ pak·aĵ·uj·o
 kogn·a → kon·a
 kogn·i → el·kon·i, ek·kon·i, kon·i
 kojlo ~ dik·a intest·o
 kojon·o → testik·o
 kokeriki ~ (kok·e) blek·i, kok·blek·i
 kokodril·i ~ parol·i ge·patr·a·lingv·e (inter esp·istoj)
 kokr·i → (am·rilat·e/seks·e) mal·fidel·i/tromp·i/perfid·i
 koktajl·o → koktel·o
 kolacion·o → maten·manĝ·o, post·tag·mez·a manĝ·et·o
 kolazion·o → maten·manĝ·o, post·tag·mez·a manĝ·et·o
 kolecist·o → gal·vezik·o, gal·uj·o
 koledok·o → gal·dukt·o, gal·flu·ej·o
 kolegi·o (*en la franca lerneja sistemo*) → (unu·a) mez·grad·a lern·ej·o
 kolekci·o → kolekt·o, kolekt·aĵ·o
 kolier·o ~ kol·ring·o, kol·ĉen·o
 kolor·o (*en kart·ludoj*) → emblem·o
 koltr·o → plug·il·a vertikal·a tranĉo·pec·o, plug·il·steven·o
 kolumn·o (*en la senco de artikolo en ĵurnalo*) ~ kolon·o, ese·o,
kolon·ese·o, ese·kolon·o
 komasaci·o → ter·pec·kun·ig·o
 komentari·i [fun] ~ koment·i [9oa]
 komiks·o → bild·rakont·o, bild·ŝerc·o
 komision·o [4oa] ~ komisi·it·ar·o
 komitativ·o → kun·ec·kaz·o
 (cerb·a) komoci·o → (cerb·o·)sku·o/sku·iĝ·o/ŝok·(eg·)
 kompakt·a disk·o ~ lum·disk·o
 kompan·o → kamarad·o, kun·ul·o, kun·viv·ul·o, sam·labor·ul·o
 komparaci·o (*en gramatiko*) ~ (lingv·a) kompar·ad·o [??]

komplic·o → kun·krim·ant·o
 komplik·a (*en la senco de 'malsimpla'*) → mal·simpl·a, mal·facil·a,
 komplik·it·a (*Normale 'komplika' signifas "rilata al 'komplikado'."*)
 kompon·ist·o ~ muzik·verk·ist·o
 komponi ~ muzik verki
 kompoŝt·o → (*maturiĝanta*) hum·ig·at·aĵ·o, (*maturiĝinta*)
 hum·ig·it·aĵ·o
 kompromis·o (*en la uzo de hispanlingvaj kaj portugallingvaj*
esperantistoj) → sin·dev·ig·o, dev·o
 kompromit·i (*en la uzo de hispanlingvaj esperantistoj*) → si·n dev·ig·i
 kompund·a → kun·ig·it·a, du·part·a, plur·part·a
 komput·ik·o → komput·ad·o, komput·scienc·o
 komputator·o → komput·il·o
 komputer·o → komput·il·o
 komputor·o → komput·il·o
 komunikaci·o → komunik·ad·o, komunik·aĵ·o (*laŭ la kunteksto*)
 konced·i [*8oa*] ~ al·las·i, konsent·i, prav·ig·i, deklar·i prav·a/e
 koncentr·a → sam·centr·a
 konĉert·o → koncert·o
 konfederaci·o [*zam*] → konfeder·o
 konfront·i → (*en jura senco*) kontraŭ·met·i; (*en aliaj kunteksto* *laŭ la*
senco) kompar·i, inter·al·front·i, front·i si·n
 konjug·i (*uzebla nur en senco gramatika*) → konjugaci·i
 konjunkci·o ~ lig·vort·o
 konklud·i (*en la senco "fini"*) → fin·i
 konkubin·o (*aldona edzino en la antikveco*) → krom·edz·in·o,
 krom·vir·in·o
 konkub·o (*needziĝinta kunloĝanto en la nuntempo*) → kun·ul·o,
 viv·kun·ul·o, kvazaŭ·edz·o.
 konkurenc·o [*3oa*] ~ (komerc·a) konkur·ad·o
 konosament·o → ŝarĝ·atest·o, kvitanc·o
 konsens·o → konsent·o, inter·konsent·o, aprob·o
 konotaci·o → kun·signif·o
 konservativ·a [*3oa*] (*pri politika partio*) ~ konserv·em·a, konserv·ism·a
 konsili·o → konsil·ant·ar·o, konsil·ist·ar·o

konsistenc·o → koherec·o
 konsome·o → buljon·o
 konstelaci·o [zam] → stel·ar·o
 konstip·i → mal·laks·ig·i
 konstip·iĝ·i → mal·laks·i
 konstitu·i → konsist·ig·i, star·ig·i
 konstruktiv·a → konstru·a, progres·ig·a, help·a
 kontaĝ·i → infekt·i, trans·don·i mal·san·o·n
 kontant·a ~ per·mon·a, mon·a
 kontekst·o → kuntekst·o
 kontener·o ~ transport·uj·o
 kontest·i → diskut·e mal·akcept·i, rifuz·i, mal·konsent·i
 kontralt·o [1oa] ~ ald·o
 kontre·o (*muziko*) → kamp·ar·an·a muzik·o
 kontribuci·o [3oa] ~ → milit·kompens·o
 kontrol·i [fun] (*en la senco de direkti kaj regi*) → reg·i, direkt·i
 konukl·o → ŝpin·baston·o
 konvalesk·i → re·san·iĝ·(ad)·i
 konvekci·o → kun·flu·ad·o, supr·e·n·vent·o, al·supr·a vent·o
 konvekt·i → kun·flu·ig·i
 konverĝ·i [zam] (*ekster la matematika faklingvo*) → (*laŭ la signifo en la konkretaj okazoj*)(al·)kun·ir·i, kun·flu·i, kun·iĝ·i, kun·cel·i, streb·i kun·iĝ·i
 konvers·i ~ konversaci·i [3oa], inter·parol·i
 konversaci·i [3oa] ~ konvers·i, inter·parol·i
 konvert·i (*en nereligia senco*) → trans·form·i, trans·ig·i, trans·kod·ig·i
 konvikt·i → pruv·i (iun) kulp·a
 kooper·i → kun·labor·i
 koopt·i ~ al·elekt·i
 koordin·i → kun·ord·ig·i
 kopul·i → amor·i, seks·um·i
 kopulaci·i → amor·i, seks·um·i
 korak·o → korv·o
 kor·amik·(in·)o (*en la senco de amik(in)o, kun kiu oni havas amajn, eble ankaŭ seksajn, rilatojn*) ~ am·amik·(in·)o

kordurojo → rip·hav·a velur·o
 korekt·a (*en la senco de 'ĝusta', 'senerara', 'korektita'*) → ĝust·a,
     sen·erar·a (*Normale "korekta" signifas "rilata al korektado".*)
 korespond·a [*fun*] (*en la senco de veturilo, kies ekiro okazas en tempo,*
     kiu permesas al pasaĝero de alia alvenanta veturilo trafi ĝin) →
     kun·lig·a, koincid·a, plu·a.
 koridor·o ~ ir·ej·o
 koriz·o → naz·katar·o
 koron·o → sun·a kron·o
 korporaci·o [*fun*] (*en la senco de akcia societo, firmao, kompanio*) →
     akci·a societ·o, firma·o, kompani·o
 korpus·o (*en la senco de kolekto de lingvaj materialoj*) → tekst·ar·o;
     (*kiam temas pri parollingvaj materialoj*) parol·kolekt·o
 korsak·o → tatar·a vulp·o
 kortez·a → kort·eg·um·a, kort·eg·ec·a, afabl·a, trobador·a
 korupt·i ~ sub·aĉet·i
 korus·o → ĥoro
 kosmolog·o → kosm·o·scienc·ist·o
 kosmologi·o → kosm·o·scienc·o
 kosmonaŭt·o ~ kosm·o·vojaĝ·ist·o
 kosmonaŭt·ik·o → kosm·o·vojaĝ·ad·o; kosm·o·vojaĝ·scienc·o
 kosmopolit·a (*pri vivaĵoj*) → tut·mond·a
 koŝmar·o → prem·song·o, song·aĉ·o, tim·ig·a song·o
 Kotdivuar·o → Ebur·Bord·o
 koteri·o → klik·o, fi·kun·ul·ar·o
 kovard·a → mal·kuraĝ·a, mal·nobl·a
 koz·o → aĵ·o (*se materia*), afer·o (*se spirita, abstrakta*)
 krabl·i → mal·lert·e marŝ·i
 kral·o → besto·kort·o, best·ej·o
 krapfen·o → dolĉ·a frit·bul·o
 kraŝ·i → frakas·iĝ·i
 kraŭl·o → ramp·ad·o
 kre·iv·o → kre·o·pov·o, kre·em·o
 krem·o (*en la senco de haŭtŝmiraĵo*) ~ (haŭt·)ŝmir·aĵ·o
 krepit·i → krak·et·i

krescent·o → lun·ark·a form·o, lun·ark·o
 krescent·a bulk·o → lun·ark·a bulk·o
 kresp·o → pat·kuk·o
 krif·o → ung·eg·o
 kriminal·a ~ krim·a, pri·krim·a
 krin·o → (*se temas pri ŝtofo*) ruband·o; har·eg·o
 krip·o → trog·o [*fun*], krad·manĝ·uj·o, stal·trog·o; (*se temas pri kristnaska sceno*) krist·nask·a scen·o
 kript·a → sekret·e konvenci·a, cifr·it·a
 kript·o [2oa] ~ sub·preĝ·ej·a tomb·ej·o, sub·ter·a kapel·o/ preĝ·ej·(et·)o (*laŭ la kunteksto*)
 kripto· (*en sciencaj vortoj*) → kaŝ·it·a
 kriptografi·o → cifr·teĥnik·o/teĥnik·ar·o
 kriptologi·o → cifr·o·scienc·o
 kriptonim·o → kaŝ·nom·o
 krist·an·ism·o ~ krist·ism·o
 krit·a (*en fiziko*) → sojl·a, lim·a; (*se enestas ideo pri danĝero*) kriz·a
 kritik·a (*parolante pri transiraj statoj*) → sojl·a, lim·a, kriz·a
 kriul·o → la kriul·a lingv·o
 krizolit·o → or·ŝton·o (*ĝenerale*), gem·o (*ĝenerale*), oliven·o (*kiel mineralo*), peridot·o (*kiel juvelo*)
 kroĉ·o ~ ok·on·a not·o
 krok·i → skiz·i
 krokiz·i → skiz·i
 kronik·o [*fun*] (*en la senco de gazeta artikolo*) → kolumn·o, artikol·o
 kronik·a [*zam*] (*en la senco de longedaŭra*) → long·e·daŭr·a
 krom·o (*ĥemia elemento*) → ĥrom·o
 kromi·o (*ĥemia elemento*) → ĥrom·o
 kromatofor·o → pigment·ĉel·o, pigment·o·ĉel·o, pigment·a ĉel·o, kolor·ĉel·o
 kronologi·a → laŭ·temp·a
 kronologi·o [2oa] ~ epok·scienc·o, scienc·o de/pri dat·difin·o
 kroz·o ~ ŝip·vojaĝ·o
 kruasan·o → lun·ark·a bulk·o
 krucifiks·o [1oa] ~ kruc·um·it·o, kruc·um·it·o·bild·o, kruc·o (*laŭ la*

kunteksto)

ksantofor·o → flav·pigment·ĉel·o, flav·pigment·o·ĉel·o, flav·pigment·a
ĉel·o

kxenofobi·o → fremd·ul·mal·am·eg·o

ksilografi·o → lign·o·gravur·aĵ·o

kulot·o → pantalon·et·o

kult·a (*en la senco de 'klera'*) → kler·a

kupres·o → cipres·o

kurent·o → elektr·o, elektr·o·flu·o

kurf·o → el·ir·mal·permes·o, dev·ig·a hejm·rest·ad·o

kurort·o → kurac·lok·o, feri·lok·o, ripoz·lok·o

kurs·o [10a] (*en la vetur·rilata senco*) → voj·plan·o, voj·lini·o

kurs·o [10a] (*referenca prezo de valorpaperoj, valutoj aŭ varoj aŭ
relativa valoro de valutoj*) → kurz·o

kurt·a → mal·long·a

kurt·a cirkvit·o → fuŝ·kontakt·o, mal·long·a cirkvit·o, tuŝ·kontakt·o

kurtaĝ·o → makler·aĵ·o [*fun*]

kusinet·o → glit·lagr·o, aks·tub·o

kusp·i ~ kontraŭ·fald·i, kontraŭ·kares·i

kustard·o → dolĉ·a saŭc·o, ov·a dolĉ·aĵ·o

kvaki ~ (ran·e) blek·i

kvart·o (*en muziko*) ~ kvar·a interval·o.

kvarteron·o → kvar·on·nigr·ul·o

kvartet·o [zam] ~ (*en la senco de kvar kun·ludantoj aŭ kun·kantantoj*)

kvar·op·o, kvar·o; (*en la senco de verko por kvar*) kvar·op·aĵ·o

kvecal·o → kecal·o

kver· (*en teĥnikaj esprimoj*) → transvers·a [zam]

kver·i → (kolomb·e) blek·i/kant·i, kolomb·um·i

kvest·i → kolekt·i (mon·o·n aŭ aĵ·o·j·n) (*ĝenerale por religigaj celoj*)

kvik·i → (mus·e) blek·i

kvint·o (*en muziko*) ~ kvin·a interval·o.

l' ~ la (*krom en poemoj estas preferinde ne elizii la finan vokalon, kion
oni neniam faras en la parolata lingvo*)

label·o (*en difinitaj kuntekstoj*) → kvalit·mark·o

labial·o → lip·a konsonant·o, lip·son·o

laĉo [fun] ~ ŝu·lig·il·o, ŝu·ŝnur·et·o
 lager·o → (hom·)koncentr·ej·o, (hom·)mort·ig·ej·o
 lakon·a → mal·mult·vort·a
 laktat·o ~ sal·o de lakt·a acid·o
 lakun·o → mal·plen·aĵ·o, mank·o·lok·o
 lancin·i → ad·e ek·dolor·i
 lanĉ·i [9oa] ~ (komenc·e) en·uz·ig·i, iniciat·i, komenc·i, sur·merkat·ig·i,
 ek·funkci·ig·i, ek·kon·at·ig·i, ek·fam·ig·i (*vidu 9oa: lanĉ·i*)
 langvor·o → mal·vigl·o, (dolĉ·a) melankoli·o, pal·o, sen·fort·ec·o
 lant·a → mal·rapid·a
 laringal·o → glot·a konsonant·o
 laringit·o → laring·inflam·o
 lasciv·a → volupt·em·a
 latero [4oa] (*en geometrio*) ~ flank·o [fun]
 latin·o (*en la senco de lingvo*) → latin·a lingv·o
 latis·o → krad·o
 latrin·o [zam] → (plej simpl·a) neces·ej·o
 latron·o → ŝtel·ist·o, ŝtel·ist·eg·o
 laŭdnes·o (*muziko*) → laŭt·ec·o
 laŭt·leg·i (*en la senco de 'voĉe legi*) ~ voĉ·leg·i
 lavab·o → lav·kuv·o, lavo·pelv·o, lav·uj·o
 lavr·o (*en ortodoksa religio*) ~ monaĥ·ej·o
 laz·o → kapto·ŝnur·o
 left·a → politik·e mal·dekstr·a
 legac·o → hered·aĵ·o al apart·a person·o
 legaci·o → diplomat·a misi·o
 legal·a → laŭ·leĝ·a
 legitim·a (*en la senco de 'laŭrajta'*) [3oa] → laŭ·rajt·a
 leĝer·a → mal·pez·a, mal·serioz·a, se·prudent·a
 lekci·o ~ (universitat·a) preleg·o
 lekci·i ~ preleg·i (en universitat·o)
 lekci·ist·o ~ universitat·a instru·ist·o
 leksikograf·o → vort·ar·ist·o
 leksikografi·a → vort·ar·scienc·o
 leksikolog·o → vort·esplor·ist·o, vort·stud·ant·o

leksikologi·o → vort·scienc·o
 leksikon·o [*fun*] ~ vort·ar·o, teĥnik·a/fak·a termin·ar·o, termin·ar·o
 lekt·o → manĝ·o·lit·o
 lektor·o ~ universitat·a instru·ist·o
 len·o (*parto de strato, ŝoseo au aŭtovojo*) → koridor·o, voj·o
 (alteriĝ·a) len·o → alteriĝ·a voj·o, alteriĝ·a kur·ej·o
 leontod·o ~ buter·flor·o
 letal·a → mort·ig·a
 leŭkofor·o → blank·pigment·ĉel·o, blank·pigment·o·ĉel·o,
 blank·pigment·a ĉel·o
 levanten·o → mez·orient·an·o
 levant·o → mez·orient·o
 levitaci·o → lev·iĝ·o, si·n·lev·ad·o, ŝveb·ad·o
 levrel·o → lepor·hund·o
 lez·i → (*laŭ la signifo en la unuopa okazo*) romp·i, difekt·i, mal·obe·i,
 mal·plen·um·i, mal·respekt·i, vund·i
 liberala [*2oa*] (*pri profesio kaj eduko*) ~ kler·a, kler·ul·a, ne·teĥnik·a
 (*pri profesio*); (ĝeneral·e) kler·ig·a (*pri eduko*)
 libr·o·ten·ad·o ~ kont·ad·o
 lic·i → est·i permes·at·a
 lice·o ~ mez·a lern·ej·o
 licenc·o (*en la senco de 'permesilo'*) [*8oa*] → permes·il·o
 lif·a → mal·dekstr·a
 lik·i ~ tra·las·i likv·aĵ·o·n
 likv·a ~ flu·id·a [*fun*]
 likv·aĵ·o ~ fluid·aĵ·o
 likvid·o (*en lingvoscienco*) → flu·a konsonant·o
 likv·o [*8oa*] ~ fluid·aĵ·o
 lil·a → hel·viol·a, hel·malv·a, siring·o·kolor·a
 limes·o → lim·valor·o (*en matematiko*), lim·o
 limnologi·o → lag·o·scienc·o, lag·o·stud·o
 lind·a → bel·et·a
 linear·a (*en matematiko*) ~ lini·a
 line·o → konduk·il·o de elektr·o aŭ telefon·a signal·o
 lingvafranka·o (*en la ĝenerala senco de "interlingvo"*) → inter·lingv·o

lingv·ik·o → lingv·o·scienc·o, lingv·o·studo
 lingvistik·o ~ lingv·o·scienc·o
 link·o (*en la senco de reta kunligo*) → lig·o, lig·il·o, lig·adres·o, kun·lig·o
 lirl·i → mild·e flustr·i
 (mort·a) liter·o ~ sen·efik·a, van·a, sen·rezult·a afer·o
 litiaz·o → gal·ŝton·o, ren·ŝton·o, ŝton·et·o·j en la korp·o,
     ŝton·mal·san·o
 litosfer·o → firm·a ter·krust·o
 liv·a → mal·dekstr·a^{xii}.
 livid·a → pal·e blank·et·a
 liz·i → prunt·aĉet·i/prunt·vend·i, lu·aĉet·i/lu·vend·i
 lizing·o → prunt·aĉet·o/prunt·vend·o, lu·aĉet·o/lu·vend·o
 lobi·o → prem·grup·o, influ·grup·o
 lobi·i → (politik·e) prem(·ad)·i, (prem·grup·e) influ(·ad)·i, grup·prem·i
 lobi·ad·o → (politik·a) prem·ad·o, (prem·grup·a) influ·ad·o
 logogram·o → vort·(er·)o·sign·o
 logo·o → emblem·o, mark·o, firma·a sign·o, var·a sign·o, firma·a
     emblem·o, var·a emblem·o.
 logoped·o → logopedi·ist·o
 logotip·o → emblem·o
 loĝistik·o ~ proviz·art·o, proviz·ad·o
 lokaliz·i → lok·um·i, lok·trov·i, lok·determin·i, trov·i lok·o·n de
 lokal·o → ejo
 lokuci·o → dir·manier·o, esprim·o
 lontan·a → mal·proksim·a
 loz·a ~ larg·a, mal·prem·at·a
 lozang·o → pastel·o, fand·pilol·o
 lucid·a → kompren·kapabl·a
 luĝ·o → glit·vetur·il(·et)·o, sled(·et)·o
 lukr·i → gajn·i, per·labor·i (monon), super·gajn·i, el·gajn·i
 luksaci·o → el·artik·iĝ·o (Z), osto·difekt·iĝ·o
 Luksemburgi·o → Luksemburg·o, la land·o Luksemburg·o
 lukt·i [2oa], [zam] ~ batal/i [fun]
 lumbag·o → lumb·o·dolor·o
 lumbalgi·o → lumb·o·dolor·o

lunĉo → tag·manĝo, tag·manĝ·et·o, inter·manĝ·et·o
lupe·o → grand·ig·a lens·o, grand·ig·il·o
lustraci·o → pur·ig·o per ofer·o, ofer·ad·o, pur·ig·o, politik·a for·ig·o
(*de homoj apartenantaj al nedezirata partio*)

M

maat·o → ŝip·a sub·oficir·o
macer·i → solv·i, tremp·solv·i
maĉet·o → (arb·ar·)tranĉ·il·eg·o
maĉo (*en la senco de sporta ludo*) → lud·o, konkurs·o, renkont·o,
du·op·a lud·o
magazin·o → revu·o
magr·a → mal·dik·a
magnetofon·o → sur·bend·ig·il·o, bend·o·registr·il·o
magnitud·o → (*en astroscienco*) hel·ec·o; (*en tertremscienco*)
ter·trem·fort·ec·o, Riĥter·grad·o
Mahomet·o → Muhamad·o
mahometan·o → islam·an·o
maieŭtik·o → demand·a metod·o por trov·i la ver·o·n,
esplor·metod·o, debat·metod·o, sokrat·a metod·o
majeŭtik·o → demand·a metod·o por trov·i la ver·o·n,
esplor·metod·o, debat·metod·o, sokrat·a metod·o
maj·o ~ la 5·a monat·o
majl·o → ret·mesaĝ·o
majoritat·o → pli·mult·o (*kvanto da homoj*), plen·aĝ·ec·o (*rilate al aĝo*)
majordom·o → ĉef·serv·ist·o
majuskl·o [9oa] ~ ĉef·liter·o, grand·liter·o
maĵor·a (*en ĝenerala senco*) → pli grand·a, pli grav·a
maĵor·a tonal·o → larĝa ton·kombin·o
maĵori·o → pli·mult·o

maĵoritat·o → plen·kresk·ec·o
 maket·o → model·o, et·model·o, model·aĵ·o
 makis·o → (mediterane·a) arbust·aro
 makler·i ~ per·i, per·ant·e vend·i
 makro- → eg-, eg·a, grand-, grand·a, grand·skal·a
 makrocefal·o [zam] → ambr·o·balen·o
 maksim·o [3oa] → sentenc·o [fun]
 male·o → (lign·a) martel·o; martel·ost·o
 mal·fini·a → sen·fin·a
 mal·fini·o → sen·fin·ec·o
 mal·flus·o → mal·flu·o
 malign·a → mal·bon·a
 mal·jam ~ ne antaŭ, ne pli fru·e ol, nur
 mal·tiom (*en la senco de 'tiom malmulte'*) → tiom mal·mult·e
 mamografi·o → mam·o·bild·ig·o, mam·o·bild·o
 manaĝer·o → direkt·ant·o, direkt·ist·o, direktor·o, estr·o,
 organiz·ant·o, administr·ant·o, mastr·um·ant·o
 manaĝ·i → direkt·i, administr·i, mastr·um·i, estr·i
 manaĝmant·o → direkt·ad·o, estr·ad·o, gvid·ad·o, estr·ar·o,
 direkt·ist·ar·o, administr·ad·o, mastr·um·ado
 mandat·o (*en la senco de periodo*) → mandat·period·o
 manikur·i → man·fleg·i
 marabut·o (*en la senco de 'sanktejo'*) → marabut·ej·o. Vidu krome
[ssv plio 2](#)
 mar·frukt·o ~ (manĝ·ebl·a, ne·fiŝ·a) mar·best·et·o, mar·aĵ·o
 marin·i ~ tremp·i
 marisk·o → (manĝ·ebl·a, ne·fiŝ·a) mar·best·et·o, mar·frukt·o, mar·aĵ·o
 market·o → merkat·o
 marketing·o → sur·merkat·ig·o; merkat·esplor·o
 maron·o → (manĝ·ebl·a) kaŝtan·o
 marot·o → ŝat·okup·o, amat·a ĉeval·et·o; (*por redoni la signifon de la
 germana 'Marotte'*) mani·et·o. Vidu [Ssv plio 10](#).
 marsk·o → ŝlim·eben·aĵ·o
 mart·o ~ la 3·a monat·o

martirolog·o → martir·o·list·o, martir·o·libr·o
 masiv·a → solid·a
 maskl·o → vir·o, vir·best·o
 maskot·o → (*en la senco de bonŝanc-alportanto*) (ul·a/best·a)
     talisman·o; (*en la senco de ulo aŭ besto en emblemo*)
     emblem·ul·o, emblem·best·o
 matador·o ~ bov·batal·ist·o
 matĉ·o (*en la senco de sporta ludo*) → lud·o, konkurs·o, renkont·o,
     du·op·a lud·o
 matine·o → maten·a prezent·ad·o/prezent·aĵ·o
 matriark·a (*en esprimoj kiel 'matriarka socio'*) ~ in·centr·a,
     vir·in·centr·a
 matron·o → edz·in·iĝ·int·a vir·in·o, matur·a vir·in·o, grav·a vir·in·o,
     respekt·ind·a vir·in·o
 matutin·o → maten·a di·serv·o
 mav·a → mal·bon·a
 mazut·o ~ pez·a ole·o
 meandr·o → (river·)kurb·(iĝ·)o
 medi·a (*en la senco 'rilatanta al informiloj'*) → komunik·il·a, inform·il·a
 mediat·o → (amas·)komunik·il·o, (amas·)inform·il·o
 medicin·o ~ kurac·ad·o, kurac·scienc·o
 Mefistofel·o (*se uzata en la ĝenerala senco de 'diablo'*) ~ diabl·o
 Mefist·o (*se uzata en la ĝenerala senco de 'diablo'*) ~ diabl·o
 mega- → milion·o (*en scienc-teĥnikaj vortoj*), eg·a, bel·a, grand·a (*en
     komun-uzaj vortoj*)
 mek·i → (kapr·e) blek·i
 mekko → meka·o
 melanofor·o → nigr·a pigment·ĉel·o, nigr·a pigment·o·ĉel·o, nigr·a
     pigment·a ĉel·o
 melomani·o → muziko·mani·o, muzik·ŝat·o
 memuaro → ese·o, memor·aĵ·ar·o
 men → malpli
 menaĝeri·o → best·ej·o
 meneĝment·o → direkt·ad·o, estr·ad·o, gvid·ad·o, estr·ar·o,
     direkt·ist·ar·o

menstru·o [9oa] ~ monat·aĵ·o [zam]
 menŝ·o [sla] → ĝen·ul·o; (*se uzata admire*) ruz·ul·o
 mentalec·o → pens·manier·o
 mentor·o [2oa] ~ konsil·ant·o
 menuver·o → sciur·o·fel·o
 merd·o → fek·aĵ·o
 meretric·o → prostitu·it·in·o
 merg·i → tut·trem·i, en·akv·ig·i
 meritokrati·o ~ merit·taks·ad·o, merit·ul·reg·o
 merkatik·o → merkato·esplor·o/scienc·o
 meronim·o → vort·o por part·o de io, part·o·vort·o
 mes·o ~ di·serv·o
 mestiz·o → du·on·indian·o
 meta- → trans-
 meteologi·o → veter·o·scienc·o
 meteorologi·o → veter·o·scienc·o
 metod·ik·o → metod·o·scienc·o
 metodologi·o → metod·ar·o, metod·sistem·o; metod·scienc·o
 metonimi·o → signif·o·ŝov·o, ali·signif·ig·o, (*ekzemple: 'La kongreso'
 por 'La kongresanoj'*)
 metro· (*en sciencaj vortoj*) → mezur·il·o
 metrologi·o → mezur·scienc·o; mezur·teĥnik·(ar·)o (*laŭ la kunteksto*)
 metro·o → sub·ter·a fer·voj·o
 metropoliten·o → sub·ter·a fer·voj·o
 metropol·o [2oa] (*en la senco de 'ĉefurbo'*) → ĉef·urb·o
 mi- (*en medicinaj vortoj*) → muskol-
 miaŭ·i ~ (kat·e) blek·i
 miasm·o [1oa] ~ mal·bon·odoraĉ·o
 micet·o → fung·o
 mid·o → tag·mez·o
 post·mid·o → post·tag·mez·o
 miit·o (*en medicinaj vortoj*) → muskol·inflam·o
 mikot·o → fung·o
 mikologi·o → fungo·scienc·o, fungo·stud·o
 mikro- → et-, et·a, mal·grand·a, mal·grand·skal·a

mikrokosm·o → mond·et·o, et·mond·o, mal·grand·a mond·o
mikroond·o ~ et·ond·o
mikroond·a forn·o ~ (et·)ond·a forn·o, ond·o·forn·o, tuj·varm·ig·il·o
mikro·rakont·o → et·a rakont·o, mal·grand·a rakont·o
mikro·tom·o → mal·dik·tranĉ·a aparat·o
mili- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → milono
minc·a → mal·dik·a
mini- → -et-
ministerio ~ ministrejo
minor·a (*en ĝenerala senco*) → mal·pli grav·a, mal·pli grand·a, mal·pli
ĉef·a
minoritat·o ~ mal·pli·mult·o (*ekzemple da homoj*), ne·plen·aĝ·ec·o
(*rilate al aĝ-o*)
minuskl·o [*9oa*] ~ mal·grand·liter·o, et·liter·o, mal·ĉef·liter·o
minuskl·a (*ekster la litera kampo*) → et·a, mal·grand·a
miokardi·o → kor·muskol·o
miozot·o → ne·forĝes·u·mi·n·o
miriapod·o → mil·pied·ul·o
miring·o → aŭd·membran·o
mizogen·o → (vir·)in·mal·am·ant·o
miting·o → (politik·a) amas·kun·ven·o, renkont·iĝ·o
mitral·o (*en la senco de 'pafilo'*) → maŝin·paf·il·o
mizantrop·o → hom·mal·am·ul·o, hom·evit·ul·o
mizerikord·o → favor·kor·ec·o
mizogin·o → (vir·)in·mal·am·ant·o
mjel·o ~ spin·a medol·o
mobil·a (telefon·o) → poŝ·telefon·o
moci·o → (oficial·a) propon·o, (oficial·a) postul·o
moderator·o (*en en atomkernenergia elektrofarejo*) → moder·ig·aĵ·o;
(*en retaj listoj aŭ forumoj*) maestr·um·ant·o, administr·ant·o
modl·i → model·i, form·i, form·um·i
mojos·a [*sla*] ~ modern·jun·stil·a, laŭ·mod·a, bon·eg·a, mal·aĉ·a,
ŝat·ind·eg·a, bon·um·a
moked·o → plen·plank·a tapiŝ·o
molar·o → maĉ·dent·o

mondialism·o → tut·mond·iĝ·o
 monism·o (*en filozofio, religio*) → unu·ism·o
 monitor·i → kontrol·ad·i je distanc·o, for·a kontrol·il·o
 monitor·o → ekran·o
 mono- → unu-
 monokromat·a → unu·kolor·a
 monokultur·o → mal·divers·a kultiv·ad·o, unu·kultiv·ad·o,
     unu·ec·kultiv·ad·o, unu·spec·a kultiv·ad·o.
 monolatri·o → unu·di·ador·ad·o
 monolog·o [*1oa*] ~ (teatr·a) sol·parol·ad·o
 monoteism·o ~ unu·di·ism·o, sol·di·ism·o
 monoton·a ~ unu·ton·a
 moped·o → (mal·grand·a) motor·bicikl·o
 morb·o → mal·san·o
 morn·a → prem·e mal·ĝoj·ig·a, mal·hel·a
 moroz·a → mal·gaj·humor·a
 mort·a (*en la okazo de io jam antaŭe mortinta*) → sen·viv·a,
 mort·int·a, mal·viv·a
 (mort·a) liter·o ~ sen·efik·a, van·a, sen·rezult·a afer·o
 mortal·a → mort·o·dev·a
 mortal·o → mort·o·dev·ul·o, mort·ont·o, mort·em·ul·o
 mort·o·salt·o ~ cirkl·o·salt·o
 moskatel·o ~ muskatel·o → muskat·vin·o
 moske·o ~ (islam·a) preĝ·ej·o
 moskit·o [*8oa*] → kul·o
 moslem·o → islam·an·o
 mot·o [*zam*] → deviz·o
 motiv·o [*en muziko*] → muzik·a tem·er·o
 motokros·o → motor·kroz·ad·o
 motorcikl·o ~ motor·bicikl·o
 motu·o → la motu·a lingvo
 movimiento ~ part·o (de koncert·o, simfoni·o aŭ aliaj muzikaj
     prezentaĵoj), muzik·ĉapitr·o [??]
 mucid·a → ŝim·ant·a
 muestr·o → (statistik·a) el·pren·aĵ·o

muĝi ~ (bov·e) blek·i
mulat·o ~ duon·blank·ul·o, du·on·nigr·a hom·o, miks·ras·ul·o
multiplik·i [zam] → obl·ig·i
mung·i → naz·blov·i, naz·pur·ig·i
muskatel·o ~ moskatel·o → muskat·vin·o
mutil·i → stump·ig·i, kripl·ig·i, mis·form·i, difekt·i, amput·i
muzikal·o → muzik·teatr·aĵ·o, muzik·a komedi·o
muzulman·o → islam·an·o

N

na → povas simple esti forlasita aŭ anstataŭigita per -n, -on aŭ je
(ekzemplo: mi studis Chomsky/Chomsky·n/Chomsky·on/je
Chomsky)
nab·o → aks·ing·o
nabl·o [80a] ~ (kompas·)montr·il·o, indik·il·o; pik·il·o
najad·o → river·a aŭ font·a nimfo.
najliz·i → al·najl·i, najl·um·i
nano- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → miliard·on·o
narkoman·o → drog·ul·o, drog·mani·ul·o
natalitat·o → nask·o·kvant·o, nask·em·o, nask·o·rilat·um·o
natur·ism·o (*en la senco de nudismo en la naturo*) ~ nud·ism·o
naŭn·o (*en muziko*) ~ naŭ·a interval·o, naŭt·o.
nav·o [10a] (*en la senco de ŝipo*) → ŝip·o
navah·o → navaĥ·o
naved·o ~ glit·boben·o
naved·a serv·o → ir·re·ir·a serv·o, pram·ec·a serv·o
navig·i → (*en la senco de ŝip-vojaĝado*) ŝip·vetur·i, ŝip·i; (*en la senco
de trovado de la pozicio*) navigaci·i
navig·il·o → navigaci·il·o
navigaci·o [30a] (*en la senco de ŝip-vojaĝado*) ~ ŝip·ir·ad·o
nazal·a → naz·a

nazal·o → naz·a konsonant·o
 neces·ab·o → neces·ej·a (sid·)kuv·o
 nefr·o → reno
 nefrektomi·o → for·ig·o de la ren·o
 nefroz·o → ren·a mal·san·o
 nefrologi·o → ren·esplor·o, ren·stud·o
 nefron·o → funkci·a unu·o de la ren·o
 nefropati·o → ren·problem·o, ren·dolor·o, ren·mal·san·o
 nefrit·o → ren·inflam·o
 negaci·o → ne·ad·o, ne·a vort·o
 negativ·a [2oa] (*rilate al nombroj*) ~ sub·nul·a, minus·a
 neg·i → ne·i
 negoc·kart·o ~ vizit·kart·o
 negr·o [1oa] → nigr(·a·haŭt)·ul·o
 nekrolog·o [3oa] ~ mort·raport·o
 nekst·a → sekv·a
 nelg·e → antaŭ ne·long·e
 nen → neniel
 neo- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → nov-
 neofron·o → kadavr·o·grif·o
 neolitik·o → nov·ŝton·epok·o
 neologism·o [2oa] ~ nov·a radik·o, nov·a vort·o, nov·a form·o
 nereid·o → mar·a nimf·o
 nerv·oz·iĝ·i [8oa] ~ iĝ·i nerv·a, nerv·iĝ·i
 ne·transitiv·a (*verbo*) [2oa] ~ ne·trans·ir·a
 nett·o [zam] → net·o (*pri pezo*), net·a pez·o
 neŭro- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → nerv-
 neŭrolog·o → nerv·ist·o
 neŭrologi·o → nerv·o·medicin·o, nerv·o·kurac·ad·o
 nikotian·o → tabak(-plant)-o
 niksino·o → akv·o·fe·in·o
 nit·o → re·bat·najl·o
 nitrogen·o ~ azot·o [*fun*]^{xiii}
 noc·i → mal·util·i
 noci·o → koncept·o, ide·o, sci·aĝ·o

nok·o → (kuir·it·a) pasto/ter·pom·bul·et·o
Nordi·o → Nord·land·o·j
noren·a (lingv·o) → mal·nov·nord·land·a (lingv·o)
normal·o → ort·ant·o
notic·o → (mal·long·a) nov·aĵ·o
notor·a → fam·a, kon·at·a
novembr·o [fun] ~ la 11·a monat·o
novic·o [fun] ~ monaĥ·iĝ·ont·o (*en la senco de lernanto por iĝi monaĥo*), → nov·ul·o, sen·spert·ul·o (*en ĝenerala senco*)
nukle·o → kerno
numeral·o → nombr·o·vort·o
nupt·o → ge·edz·iĝ·o

obez·a → tro·dik·a, dik·eg·a, super·pez·a
objektiv·o → cel·o
objet·i → kontraŭ·dir·i, kontraŭ·i, tamen·i
oblat·o [fun] (*en la senco de pola kristnaska vaflo*) ~ (pol·a) krist·nask·a vaf·o. (*en la senco de hostio*) hosti·o, (*en la senco de sigel-aĵo*) sigel·il·o
oblong·a → long·form·a
obscen·a → mal·ĉast·a
obskur·a → sen·lum·a, mal·lum·a, ne·kon·at·a, ne·fam·a
obsolet·a → eks·a, mal·nov·a, mal·aktual·a
obstakl·o [8oa] ~ mal·help·o, bar·o
obten·i → akir·i, ricev·i
obtuz·a [3oa] ~ mal·akr·a
oceanolog·o → mar·scienc·ist·o
oceanologi·o → mar·scienc·o
ocel·o → okul·o
odontalgi·o ~ dent·o·dolor·o

-ofon·o → (*kiel en 'Esperantofono'*) parol·ant·o, lingv·an·o
 ofsajd·e → trans·lim·e
 ofsajd·o → trans·lim·ec·o, trans·lim·iĝ·o; trans·lim·a pozici·o
 oftalmit·o → okul·inflam·o
 oftalmolog·o → okul·kurac·ist·o, okul·ist·o
 oftalmologi·o → okul·medicin·o, okul·kurac·ad·o
 oftalmometr·o ~ korne·o·mezur·il·o
 -oid- → -simil-
 o keĵ → en ord·o!, en·ord·e!, jes!, bon·e!, ĝust·e!
 OK! → bon·e! en ord·o!, en·ord·e!, jes!, ĝust·e!
 okeĵ → en ord·o!, en·ord·e!, jes!, bon·e!, ĝust·e!
 oktav·o (*en muziko*) ~ ok·a interval·o, okt·o.
 oktav·o (*en la senco de periodo de ok tagoj*) → ok tag·o·j, tag·ok·o.
 oktobr·o [*fun*] ~ la 10·a monat·o
 oks·o → vir·bov·o
 oksimor·o → mem·kontraŭ·dir·o, (ŝajn·a) si·n·kontraŭ·dir·o,
     si·n·kontraŭ·dir·a esprim·o.
 old·a → maljun·a, mal·nov·a
 oligarĥ·o [*7oa*] ~ grup·reg·ant·o, kelk·reg·ist·o, kelk·reg·ant·o
 oligark·o [*7oa*] ~ oligarĥ·o
 oligarki·o [*3oa*] ~ , grup·reg·o, kelk·reg·ad·o
 olim → iam, antaŭ·e, antaŭ·long·e
 olimpik·o → olimpi·a·j lud·o·j
 olimpik·a·j lud·o·j → olimpi·a·j lud·o·j
 -olog·o → -scienc·ist·o, -fak·ul·o
 -ologi·o → -scienc·o, -fak·o
 ompir·o → lud·estr·o, arbitraci·ant·o, arbitraci·ul·o
 onirik·a → song·a
 onkologi·o → tumor·scienc·o, tumor·medicin·o, kancer·scienc·o
 onomastik·o → nom·scienc·o.
 onomatope·a → son·imit·a, son·figur·a
 ontologi·o ~ est·o·teori·o, est·o·stud·ad·o
 opci·o → elekt·ebl·o, ebl·o, elekt·ebl·aĵ·o, elekt·o·rajt·o
 operac·o ~ agad·o
 operaci·o (*ekster la kuracista agado*) ~ ag·ad·o

operkl·o → klap·form·a organ·o, ost·ec·a klap·o (*en la homa korpo*),
 ferm·o·klap·o, kovr·il·o (*ĉe fruktoj, abel-ĉeloj, kaj similaj*)
 operkul·o → klap·form·a organ·o, ost·ec·a klap·o (*en la homa korpo*),
 ferm·o·klap·o, kovr·il·o (*ĉe fruktoj, abel-ĉeloj, kaj similaj*)
 opon·i [8oa] ~ kontraŭ·i, kontraŭ·star·i, opozici·i
 opres·i → sub·prem·i
 optim·a → plej bon·a
 oraci·o → funebr·a parolad·o; orator·aĵ·o
 oral·a → buŝ·a, voĉ·a
 orangêri·o [zam] → orangê·ej·o
 orbit·o [4oa] ~ (*en anatomio*) okul·kav·o
 oread·o → mont·a nimf·o
 ord·o (*en la senco de grupo, societo, klaso de ŝtatanoj*) → grup·o;
 societ·o; klas·o
 orden·o ~ (*laŭ la signifo*) honor·insign·o; societ·o/kun·ul·ar·o
 ordin·i → pastr·ig·i
 ordinal·o → (*en lingvoscienco*) ord·a nombr·o·vort·o; (*en matematiko*)
 ord·o·nombr·o
 organoleptik·a → spert·ebl·a per la sent·um·o·j
 orgojl·o → fier·o
 orientalism·o → orient·ism·o, orient·scienc·o, orient·land·ism·o
 orientalist·o → orient·ist·o, orient·scienc·ist·o, orient·fak·ul·o
 orkestr·o [1oa] ~ muzik·ist·ar·o
 ornament·o → ornam·aĵ·o
 ornitologi·o [3oa] ~ birdo·scienc·o
 ornitolog·o [7oa] ~ birdo·sciencisto/fakul·o
 ornitorink·o ~ bek·mam·ul·o, anas·bek·a mam·ul·o
 orto- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → rekt·a, normal·a
 ortangul·o [8oa+fun]] ~ rekt·angul·o
 ortodenci·o → dent·ĝustigo
 ortofoni·o ~ ĝust·a (el-)parol·o/prononc·o
 ortofonist·o → parol·kuracisto
 ortodoks·a [2oa] (*en senco nereligia*) → ĝust·a·pens·a, tradici·a,
 rekt·instru·a, prav·a·kred·a
 ortodoksi·o → ortodoks·ism·o, ortodoks·ec·o

ĝis·ost·a. Vidu **ĝisosta** en la litero Ĝ.

ostaĝ·ig·i → garanti·kapt·i

ostaĝ·o → garanti·kapt·it·o, garanti·ul·o

osteopat·o → ost·o·kurac·ist·o

ostopati·o → ost·o·dolor·o, ost·o·problem·o, ost·o·mal·san·o

ot·o (*en sciencaj vortoj*) → orel·o

ot·a (*en sciencaj vortoj*) → orel·a

otalgi·o → orel·dolor·o

otit·o → orel·inflam·o, mez·orel·inflam·o

otologi·o → orel·stud·o, orel·scienc·o

otorinolaringoiatr·o → kurac·ist·o pri orel·o, naz·o kaj gorĝ·o

otorinolaringologio → scienc·a stud·o pri orel·o, naz·o kaj gorĝ·o

otorinolaringolog·o → kurac·ist·o pri orel·o, naz·o kaj gorĝ·o

otosalping·o → Eŭstaki·a tub·o

ovr·i → mal·ferm·i

-oz- → -abund-, -plen-, -riĉ- (*en la komun-uzaj vortoj*), mal·san-,
inflam- (*en vortoj de malsanoj*)

P

pacifism·o [3oa] ~ pac·ism·o, pac·am·o

pacifist·o [3oa] ~ pac·ist·o, pac·am·ant·o

pad·o → voj·et·o, pas·ej·et·o

paĥiderm·o → dik·haŭt·ul·o, dik·haŭt·a mam·ul·o

pajac·o [zam] ~ amuz·ist·o, rid·ig·ist·o, klaŭn·o [zam]

pajnt·o ~ duon·litr·o (mezurunuo por likvaĵoj en Britujo kaj aliaj
anglalingvaj landoj proksimume egala al duona litro)

pakiderm·o → dik·haŭt·ul·o, dik·haŭt·a mam·ul·o

pakt·o → inter·konsent·o, kontrakt·o

palatal·o → palat·ost·o; palat·a son·o (*laŭ la kunteksto*)

palavr·o → (*laŭ la kunteksto*) diskut·ad·o, (inter)trakt·ad·o, babil·ad·o

paleo· (*kiel prefikso en sciencaj vortoj*) → pra·

paleograf·o [70a] ~ pra·skrib·esplor·ist·o
 paleografi·o [20a] ~ pra·skrib·esplor·o
 paleolitik·o → pra·ŝton·epok·o
 paleontolog·o [70a] ~ scienc·ist·o pri pra·viv·aĵ·o·j
 paleontologi·o [20a] ~ scienc·o pri pra·viv·aĵ·o·j
 pali·o → la pali·a lingv·o
 paliativ·o [zam] ~ dolor·mild·ig·il·o, simptom·kurac·il·o
 paludism·o → malari·o, marĉ·o·febr·o
 pamflet·o [30a] ~ kalumni·a verk·et·o
 panace·o → universal·a kurac·il·o, ĉi·o·n·kurac·il·o/ĉi·o·kurac·il·o
 pandemi·o ~ tut·mond·a mal·san·o
 pandemoni·o → ĥaos·(a lok·)o, bru·eg·o, diabl·a lok·o
 panenteism·o → ĉio·en·di·ism·o
 panteism·o [20a] → ĉio·di·ism·o
 pans·i → (kurac·e/protekt·e) kovr·i / ŝirm·i (vund·o·n)
 pans·aĵ·o → vund·kovr·il·o; kurac·bend·o
 pret·pans·aĵ·o → kurac·bend·o
 papiament·o → la papiament·a lingv·o
 para· (*en sciencaj vortoj*) → apud·a
 par·o [fun] ~ du·op·o
 paraf·o [20a] ~ mal·long(-ig·it)-a sub·skrib·o, sub·sign·o, (*en alia kunteksto*) sub·skrib·ornamaĵ
 paraf·i [20a] ~ antaŭ·konfirm·i, (provizor·e) sub·skrib·i (mal·long·ig·it·e / komenc·liter·e), sub·sign·i, sub·skrib·et·i, (*en alia kunteksto*) ornam·i sub·skrib·o·n
 parafraz·o [20a] ~ ĉirkaŭ·fraz·o, ĉirkaŭ·skrib·o, ĉirkaŭ·diro, ĉirkaŭ·parolo
 paralimpik·o → krom·a·j olimpi·a·j lud·o·j
 paraolimpik·o → krom·a·j olimpi·a·j lud·o·j
 parapet·o → protekt·a balustr·ad·o, rand·mur·et·o
 parat·i (*en 'piedpilkado'*) → halt·ig·i (la pilk·o·n), re·bat·i, re·puŝ·i, de·turn·i, mal·help·i
 parcel·o [zam] ~ ter·pec·o
 paregorik·a → dolor·mild·ig·a
 parfe·o → ŝaŭm·krem·a glaci·aĵ·o

parget·o [fun] ~ lign·o·plank·o
 pariet·o → vand·o
 parker·e [fun] ~ (laŭ-)memor·e
 parmezan·o → parm·a fromaĝ·o
 parok·o → paroĥ·o [fun]
 parotid·o ~ saliv·a gland·o
 parotidit·o ~ mumps·o, saliv·gland·a inflam·o/ŝvel·o, orel·gland·a
 inflam·o/ŝvel·o
 partikular·a → apart·a
 parti·o (en ludoj) [fun] → lud·o
 parti·o (pri geedziĝo) [fun] → taŭga, konvena ge·edziĝ·ont·o
 partner·o ~ kun·ul·o, kun·far·ant·o (anstataŭ 'far-' oni enmetu la
 radikon taŭgan por la situacio: kun·komerc·ant·o,
 kun·loĝ·ant·o, ktp.)
 parvenu·o → nov·riĉ·ul·o; (en la kazo de homo, kiu abrupte akiris
 rangaltiĝon) el·salt·ul·o [zam], nov·potenc·ul·o
 pase·o → pas·int·a temp·o, pas·int·aĵ·o, pas·int·ec·o
 paskvil·o [1oa] ~ akr·a satir·o
 paspartu·o → universal·a ŝlos·il·o, ĉef·ŝlos·il·o
 pastor·o ~ (protest·ant·a) pastr·o
 pastoral·o [zam] → pri·paŝt·ist·a verk·o, paŝt·ist·o·medi·a verk·o (en
 konkretaj okazoj oni povas esti pli specifa, ekzemple
 paŝt·ist·o·medi·a simfoni·o)
 patat·o → batat·o, dolĉ·a ter·pom·o
 paternalism·o → patr·ism·o, patr·a si·n·ten·o
 patez·o → lok·a dialekt·o, lok·a lingv·aĵ·o
 patogen·a → (en komunuza lingvo) ek·mal·san·ig·a, mal·san·ig·a
 patognomoni·a → mal·san·indik·a
 patologi·o [2oa] ~ mal·san·scienc·o
 patologi·a (rilate al la stato de homoj) → mal·san·a, mal·san·ec·a
 patri·o → patr·uj·o, patro·land·o
 patriark·a (patriarka socio kaj similaj) ~ vir·centr·a
 patriark·o (la patriarko Abrahamo) ~ famili·estr·o
 patronim·o → patr·o·nom·o
 paŭperism·o → mal·riĉ·ec·o

paŭt·i ~ ofend·grimac·i, koler·grimac·i, ĝen·grimac·et·i
 pecaj·o → ĉin·a brasik·o
 pedagogi·o [4oa] ~ eduk·scienc·o
 pederast·o → infan·seks·em·ul·o, infan·em·ul·o, infan·erotik·ul·o
 pederasti·o → infan·seks·em·ec·o, infan·em·o, infan·erotik·em·o
 pediatri·o → infan·medicin·o
 pediater·o → infan·kurac·ist·o
 pedikur·i → pied·fleg·i
 pedofil·o ~ infan·seks·em·ul·o
 pedofili·o ~ infan·seks·em·ec·o, infan·em·o, infan·erotik·em·o
 pedologi·o → infan·stud·ad·o, infan·scienc·o; grund·o·scienc·o (*en la
 senco de grundoscienco*)
 pedolog·o → infan·stud·ant·o, infan·scienc·ist·o; grund·o·scienc·ist·o
 (*en la senco de grundosciencisto*)
 pejĝil·o → poŝ·mesaĝ·il·o
 pejorativ·a → mal·ŝat·esprim·a
 peled·o → (*ĝenerale*) bul·et·o; (*brulmaterialo*) lign·o·bul·et·o
 pelet·o → (*ĝenerale*) bul·et·o; (*brulmaterialo*) lign·o·bul·et·o
 pel·il·o (*en komputiloj*) [fun] ~ stir·il·o, kontrolilo
 pelmel·o → miks·konfuz·aĵ·o
 pelvometri·o → pelv·o·mezur·ad·o
 penalo → pun·pied·bat·o (*en piedpilka ludo*)
 pendol·o [fun] ~ balanc·il·o, pend·il·o
 pense·o → tri·kolor·et·o [zam]
 pensionat·o → fraŭl·in·hejm·o, knab·in·hejm·o
 pep·i [fun] ~ (bird(-et-)e) blek·i/kant·i
 peplomo → plum·kovr·il·o, vat·kovr·il·o
 percent·o → el·cent·(aĵ-)o
 perceptiv·a → percept·a, percept·o·pov·a
 performanc·o → (*laŭ la kunteksto*) efik·o, efik·ec·o,
 produkt·(o·kapabl·)o, funkci·ad·o, prezent·o, plen·um·o
 perikl·o → danĝer·o
 perkelt·o → hungar·a saŭco·viand·o
 perkut·i → frap·i
 perlon·o → (german·a) nilon·o, Perlon (*varnomo*)

perluet·o → kaj·sign·o (&)
 permanent·a → daŭr·a, konstant·a
 permeabl·a → tra·las·a
 perni·o → frost·inflam·o, frost·o·ŝvel·o
 peron·o [fun] ~ ekster·a ŝtup·ar·o
 perpendikl·a → ort·a [8oa]
 perpendikl·o → ort·ant·o
 perpendikular·a [zam] → ort·a [8oa]
 perpleks·a ~ konfuz·it·a, dub·ant·a, sen·konsil·a
 persien·o → lat·ŝirm·il·o, (pers·a) fenestr·o·kovr·il·o, fenestr·o·ŝirm·il·o,
 rul·kurten·o
 personal·o → pronom·o, person·a pronom·o; dung·it·ar·o,
 person·ar·o, (labor·)ist·ar·o
 personalism·o → person·ism·o
 person·ec·o (*en la signifo de "persono", "homo"*) → person·o, hom·o
 person·ul·o → (grav·a) hom·o, person·o.
 perturb·i → mal·ord·ig·i, ĝen·i, mis·funkci·ig·i
 peruk·o [1oa] ~ mal·ver·a har·ar·o, ne·ver·a har·ar·o
 persvad·i [9oa] ~ konvink·i [fun]
 pesk·o → fiŝ·kapt·ad·o
 petici·o → pet·skrib·o, pet·skrib·aĵ·o, pet·leter·o
 petr- (*en sciencaj vortoj*) → ŝton-
 petr·o → ŝton·o, ŝton·aĵ·o
 petrografi·o → ŝton·scienc·o
 petrol·o (*en la senco de 'benzino por la aŭtomobilo'*) → benzin·o
 pH·metr·o ~ acid·ec·o·mezur·il·o
 piĉ·o [sla] ~ vulvo, vagino
 pier·o → mar·pont·o
 pietat·o → respekt·o, pi·ec·o
 pigr·a [zam] → mal·labor·em·a, mal·diligent·a
 piknometr·o ~ dens·o·mezur·il·o
 piko- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) ~ mil·miliard·on·o
 piksel·o (*en komputiloj*) [r15] → bild·er·o, bild·o·punkt·o,
 rastr·um·er·o
 piktogram·o ~ bild·o, bild·simbol·o; vort·o·sign·o, bild·o·skrib·er·o (*en*

kelkaj skrib-sistemoj)

piktur·o → pentr·(o)art·o
pilĉard·o ~ sardin·o
pilier·o → sub·ten·kolon·o
pimp·a → gaj·e log·a
pinastr·o → mar·a pin·o
pind·o → duon·litr·o, pajnt·o
pini·o → ombrel·a pin·o
pink·a → roz·kolor·a
pipelin·o → naft·o·konduk·tub·o, flu·transport·tub·o, tub·ar·voj·o
pipistrel·o → vespert·o
piranometr·o → (duon·sfer·a) sun·radi·mezur·il·o
pirheliometr·o → (rekt·a) sun·radi·mezur·il·o
piro- (*en sciencaj kaj teĥnikaj vortoj*) → fajr·(o)-
piroman·o → fajr·o·mani·ul·o
piroteknik·o → fajr·art·o, fajr·teĥnik·o
piroteknik·aĵ·o → art·fajr·aĵ·o, fajr·o·flor·o·j
pit·a → mal·grand·a, et·a, mal·grand·aĉ·a
pitĉ·o → ton·alt·o
pitoresk·a → bild·ec·a, pentr·aĵ·ec·a, pentr·ind·a, bildo·imag·ig·a
pizang·o [*zam*] → ne·dolĉ·a banan·o
placeb·o ~ ŝajn·kurac·il·o
plaĝ·o → (sabl·a) (mar·-)bord·o, ban·bord·o, mar·bord·a ban·ej·o, sun(-
um)-bord·o, turism·a bord·o, strand·o^{xiv}.
plak·i → sur·lamen·ig·i
plakat·o → afiŝ·o
plan·o → (*en petrado kaj metafore*) eben·aĵ·o, tavol·o, (*en la esprimo*
'unua plano') mal·fon·o; (*en filmo*) scen·o
plant·o ~ kresk·aĵ·o
plas·i → met·i si·a·j·n ŝpar·aĵ·o·j·n
platband·o → flor·bed·o, border·o
plat·form·o (*en politiko*) → parti·a program·o, deklar·o
platin·o → platen·o
plebiscit·o → popol·voĉ·don·o, popol·konsult·o
pleonasm·o [*2oa*] ~ (lingv·a) tro·aĵ·o

plezur·o·n! (*kiel diro en okazo de renkonto de novaj homoj*) ~ Mi
 ĝoj·as!, [subkomprenita parto: *estas al mi*] (mult·a) plezur·o,
 (*viro diras al virino*) [subkomprenita parto: *mi estas*] rav·it·a
 [konatiĝi kun vi].

plonk·i (*interreto*) ~ ignor·i, for·ĵet·i
 ploziv·o → eksplod·a konsonant·o
 pluk·i ~ deŝiri, rikolti (*pri fruktoj, legomoj*), depreni, eltiri; pinĉi
 (*kordon de muzikilo*); senplumigi, senharigi (*ekzemple kokon*)
 plum·o [*fun*] (*en la senco de 'skribilo'*) ~ skrib·il·o, ink·o·skrib·il·o,
 ink·o·plum·o (*en la okazo de efektiva birdo-plumo uzata kiel skribilo*)
 plumon·o → plum·kovr·il·o, vat·kovr·il·o
 plump·a → mal·elegant·a, mal·graci·a
 plural·o [4oa] → plur·nombr·o, mult·e·nombr·o
 plutokrat·o [7oa] ~ riĉ·ul·reg·ant·o, riĉ·ec·reg·ant·o, riĉ·reg·ant·o
 pneŭ·o → (rad·a) aer·bend·o
 pneŭmo· → aer·, gas·
 pneŭmat·a → per·gas·a
 pneŭmatik·o (kun la signifo de certa radparto) → (rad·a) aer·bend·o
 pneŭmatik·o [1oa] (*scienco*) ~ gas·meĥanik·o
 pneŭmon·o → pulm·o
 pneŭmonit·o → pulm·inflam·o
 pneŭmoni·o → pulm·infekt·o
 pneŭmopati·o → pulm·mal·san·o
 pob·o → ŝip·vost·o
 poĉ·i → (*pri ovoj*) sen·ŝel·e bol·ig·i; (*pli ĝenerale*) bol·et·ig·i
 podkast·o → el·ŝut·radi·o, ret·abon·ebl·a radi·o
 podologi·o → grund·o·scienc·o, grund·o·stud·o
 podolog·o → grund·o·scienc·ist·o, grund·o·stud·ant·o
 poefag·o ~ gjak·o → grunt·bov·o, tibet·a bov·o
 poento [*fun*] ~ valor·unu·o, taks·unu·o, unu·o
 poet·o [1oa] ~ poem·ist·o, poem·verk·ist·o, vers·ist·o
 poezi·aĵ·o ~ poem·o, vers·aĵ·o
 poezi·o [1oa] ~ poem·ec·o, poem·art·o, vers·ec·o, vers·art·o,
 poem·ar·o
 pojn·o → man·radik·o

pok·a → mal·mult·a
 polder·o → sen·marĉ·ig·it·a mar·region·o
 poleks·o → dik·fingr·o
 polemolog·o → milit·o·scienc·ist·o
 polemologi·o → milit·o·scienc·o, milit·o·stud·o
 poli- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → mult-, plur-
 poliandri·o → plur·edz·ec·o
 poligami·o [*zam*] ~ plur·edz·ec·o
 poligini·o → plur·edz·in·ec·o
 poliglot·o [*2oa*] → mult·lingv·ul·o
 poligon·o (*kiel geometria termino*) → plur·angul·o
 polikultur·o → mult·kultiv·ad·o
 polio- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → griz·a mjel·a substanc·o,
     mjel·o·substanc·o
 poli·o (*por poliomjelito*) → infan·a paraliz·o
 poliomjelit·o ~ infan·a paraliz·o
 polipne·o → rapid·a spir·ad·o
 polisemi·o → plur·signif·o, plur·signif·ec·o
 politeism·o ~ plur·di·ism·o, mult·di·ism·o
 politeist·o → plur·di·ist·o, plur·di·ism·an·o
 polm·o → man·plat·o, man·kav·o
 poltron·o → mal·kuraĝ·ul·o
 poluci·o (*en la senco de nokta spermellaso sen koito*) → (ne·vol·a)
     sperm·el·ig·o, sperm·el·flu·o
 poluci·o (*en la senco de malpurigo de la medio*) → polu·ad·o
 pomel·o → ten·il·o
 populaci·o (*en statistiko*) → (baz·a, esplor·at·a) tut·aĵ·o
 populism·o ~ popol·ism·o
 por·o [*1oa*] ~ tru·(·et)·o, kav·(·et)·o
 poroz·a → tru·et·hav·a, tralas·(·em)·a
 porĉ·o → portik·o, portik·aĵ·o
 poriĝ·o → aven·kaĉ·o
 portal·o [*2oa*] → (ret·)pord·eg·o; pord·eg·o
 poste·a → post·a
 postiĉ·o → fals·aĵ·o, imit·aĵ·o

postkrop·o [*fun+fun*] → maĉ·o·stomak·o, post·stomak·o
 post·mid·o → post·tag·mez·o
 potern·o → pord·o
 poŭl·o ~ pull·o → (akvo-)rezerv·ej·o
 povr·a → bedaŭr·ind·a, kompat·ind·a
 pozitiv·a [*1oa*] (*rilate al nombroj*) ~ super·nul·a, plus·a
 prat·o → herb·ej·o
 pre· (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) → antaŭ·
 preambli·o → antaŭ·part·o, en·konduk·o, prezent·tekst·o
 precedenco → antaŭ·ekzempl·o
 precedenc·a (*en la formo 'senprecedenca'*) → (ĝis nun) ne·kon·at·a,
 antaŭ·e ne vid·it·a, sen·kompar·a, ne·kompar·ebl·a, sen
 antaŭ·aĵ·o, sen antaŭ·a simil·aĵ·o, sen·egal·a (*laŭ la kunteksto*)
 precedent·o → antaŭ·ekzempl·o
 precioz·a → (*laŭ la kunteksto*) afekt·o·plen·a, afekt·em·a, afekt·it·a,
 delikat·a, rafin·it·a; (*en la senco de valorega*) valor·eg·a
 pred·i → ĉas·i, ĉas·akir·i
 pred·o → kapt·aĵ·o, ĉas·aĵ·o
 prefac·o → antaŭ·parol·o
 prefer·i [*fun*] ~ pli·ŝat·i
 prefiks'o [*fun*] ~ antaŭ·afiks·o, antaŭ·met·ebl·a vort·er·o
 premier·o → unu·a prezent·ad·o (*teatraĵo aŭ filmo*), ĉef·ministr·o
 (*reg-ist-ar-a posten-o*)
 premis·o [*2oa*] ~ antaŭ·kondiĉ·o
 pren·i (*en frazoj de la speco 'Mi prenas la vagonaron al la ĉefurbo'*) ~
 ek·vetur·i per, vetur·i per, ir·i per, uz·i, util·ig·i
 prepuci·o [*zam*] ~ (penis·a) antaŭ·haŭt·o
 preri·o → herb·ej·o (*se la emfazo estas pri la herbo*), eben·aĵ·o (*se la
 emfazo estas pri la vasteco kaj ebeneco*)
 pres- (*rilate al gazetaro*) → gazetara
 preskript·o → preter·temp·ec·o, ne·plu·pun·ebl·o, for·temp·iĝ·o
 preskript·a → preter·temp·a, ne·plu·pun·ebl·a
 preterit·o [*2oa*] → pas·int·a temp·o
 prevent·i → mal·help·i, antaŭ·mal·help·i, mal·ebl·ig·i
 prevent·a → (*en la senco de milito*) antaŭ·atak·a, mal·help·a

prezenc·o → nun·temp·o
 prezident·o → (ŝtat-)prezid·ant·o
 prezidi·o → prezid·ej·o (*se temas pri la fizika loko*), prezidant·ar·o,
 estr·ar·o
 prim·o (*en muziko*) ~ unu·a (interval·o), unut·o.
 primar·a → unu·a·rang·a
 primaver·o → printemp·o
 primus·o → varm·ig·il·o, kuir·il·et·o
 print·i → pres·i, el·pres·i (el komput·il·o), komputil·pres·i
 prioritat·o → antaŭ·rajt·o, antaŭ·rang·ec·o
 prizon·o → mal·liber·ej·o
 probabl·a [3oa] ~ ver·ŝajn·a
 problematik·o → problem·ar·o, mal·facil·aĵ·ar·o
 procent·o [fun] ~ el·cent·(aĵ·)o.
 prodig·i → mal·ŝpar·i, for·neni·ig·i
 prod·o → brav·ul·o, (mez·epok·a) kavalir·o
 producent·o → (film·)produkt·ad·estr·o
 produktiv·a → produkt·o·pov·a
 produktor·o → (film·)produkt·ad·estr·o
 profan·a ~ ne·religi·a, laik·a, mal·sankt·a
 profan·i ~ mal·sankt·ig·i, mal·observ·i la sankt·ec·o·n de
 profan·o [3oa] ~ ne·religi·ul·o, hom·o ne·instru·it·a pri sankt·aĵ·o·j,
 ne·inic·it·o, laik·o, ne·kompetent·ul·o, ne·spert·ul·o
 prohib·i → malpermes·i
 prokrast·i [fun] ~ mal·fru·igi, post·igi
 prolong·i → pli·daŭr·ig·i
 prominenc·o → el·star·aĵ·o
 prominent·a → el·star·a, pli/plej el·star·ant·a
 promoci·i → (*en senc*o komerca aŭ ĝenerala) antaŭ·e·n·ig·i,
 dis·vast·ig·i, stimul·i, akcel·i; (*rang-altigi*) rang·alt·ig·i
 prompt·a → tuj·a, vigl·a, sen·prokrast·a
 prompt·i → pret·i, est·i pret·a
 promulg·i → oficial·e el·doni, anonc·i
 pron·i → tord·i la brak·o·n mal·supr·e·n
 prononc·i [3oa] ~ el·parol·i [fun]

propag·i → dis·vast·ig·i, dis·fam·ig·i
 pro·parol·ant·o → por·parol·ant·o
 propedeŭtik·o [zam] → en·konduk·a instru·ad·o, prepar·a instruad·o,
 antaŭ·instru·o (*en Esperanto oni uzas la koncepton ĉefe pri 'la propedeŭtika/lingvenkonduka valoro de Esperanto rilate al aliaj lingvoj'*)
 propriet·o ~ rajt·o, jur·a posed·rajt·o
 propriet·aĵ·o ~ hav·aĵ·o, propr·aĵ·o
 propuls·i → (antaŭ·e·n·)pel·i (*maŝinon*)
 proskrib·i [zam] → ekzil·i, ekster·leĝ·ig·i, mal·permes·i
 proskripci·o [zam] → ekzil·ad·o, ekste·leĝ·ig·ad·o, mal·permes·ad·o
 prospektor·o → min·aĵ·esplor·ist·o
 protagonist·o [2oa] ~ ĉef·rol·ant·o, ĉef·rol·ul·o
 proto- → pra-, unu·a
 prototip·o [2oa] ~ pra·tip·o, pra·model·o
 provost·o → polic·estr·o
 prozopope·o → person·ig·o (*paroligi ion aŭ mortinton kiel personon*),
 arogant·ec·o, fier·ec·o (*laŭ la senco uzata en kelkaj landoj*)
 pru·o → ŝip·kap·o, ŝip·antaŭ·o
 pseŭdo· [zam] → ŝajn·, kvazaŭ·, mensog·a/e, mal·ver·a/e
 pseŭdoafiks·o [zam+1oa]] → ŝajn·afiks·o
 pseŭdonim·o [2oa] ~ kaŝ·nom·o, plum·nom·o
 ptarmik·o → tern·ig·a herb·o
 puber·a ~ seks·matur·a
 publi·o → pub·ost·o
 pubiotomi·o → tranĉ·o de la pub·ost·o
 pudend·o → intim·a part·o, privat·a·j part·o·j, sekret·a part·o,
 pub·region·o; (*rilate al la 'pudenda nervo'*) pub·anus·a nerv·o
 puding·o [1oa] (*en la senco de mola deserto kies ĉefa ingredienco estas lakto*) → flaŭn·o
 pug·o ~ post·aĵ·o, sid·vang·o·j
 pulard·o → dik·ig·it·a kok·in·o (*manĝebla dum festotagoj, tipa en Francujo*)
 pulk·o ~ agav·vin·o
 pull·o ~ poŭlo → (akv·o-)rezerv·ej·o

pulul·i → svarm·i, mult·iĝ·i
 punik·a (*lingvo aŭ simple kiel adjektivo*) → kart·ag·a
 punik·o (*loĝanto de Kartago*) → kartag·an·o
 punkci·i → el·tir·i (likv·aĵ·o·n) (*ankaŭ en kuraca senco*)
 punktur·o → pik·o (*de la haŭto por kuracaj celoj*)
 puntili·o → kapric·o, insist·o pro honor·o
 pup·o (*stadio de insekto dum la vivo*) → krizalid·o [zam] (*ne nur por papilioj sed por ĉiuj insektoj*)
 pure·o ~ kaĉ·o
 purpur·a [fun] ~ viol·kolor·a
 putin·o → prostitu·it·in·o, ĉies·ul·in·o
 puzlo → kun·met·enigm·o
 rabbi → raben·o
 rabd·ism·o → verg·o·diven·ad·o
 rabd·ist·o → verg·o·diven·ist·o
 rabd·o → diven·verg·o
 rabdomanci·o → verg·o·diven·ad·o
 racional·a (*en ĝenerala senco*) → raci·a
 racional·ism·o [2oa] → raci·ism·o
 racional·o → frakci·a, kvocient·a, rilat·a nombro
 radiator·o [8oa] (*por hejtado*) ~ hejt·il·o
 radiator·o [8oa] (*uzata por malhelpi, ke motoro aŭ io alia trovarmiĝu*)
 ~ mal·varm·ig·il·o
 radikal·o (*en gramatiko*) → radik·aĵ·o, vort·o·baz·o; (*pri ĉina skribo*
 部首) fak·indik·aĵ·o, klar·ig·il·o
 radikl·o → nerv·radik·o
 radiofon·o → radi·o·ricev·il·o
 radiofoni·o → radi·o·send·ad·o
 radiograf·i [9oa] ~ radi·o·bild·ig·i
 radiolog·o → radi·kurac·ist·o
 radiologi·o → radi·kurac·ad·o
 radioskopi·o → per·radi·a esplor·ad·o
 radi·o·terapi·o → radi·ad·o·kurac·ad·o
 radiuso (*en la homa korpo*) → antaŭ·brak·ost·o

ragu·o → (*laŭ la kunteksto*) stuf·aĵ·o; saŭc·o
 raĝ·o ~ hind·a reĝ·o
 raĵa·o ~ hind·a reĝ·o
 raked·o (*sporto*) [*9oa*] → bat·il·o, tenis·bat·il·o
 rak·o → best·manĝ·uj·o
 ram·o → mur·romp·a trab·o, romp·o·trab·o
 rampl·o → dekliv·aĵ·o, dekliv·a voj·o, dekliv·a tabul·o, en/el·ir·a voj·o
 ramur·o → (cerv·a·j) (branĉ·)korn·o·j, (cerv·a) korn·o·branĉ·ar·o
 rangifer·o ~ nord·a cerv·o
 rankor·o → ne·pardon·em·o, venĝo·dezir·o, mal·am·o
 rankun·o → ne·pardon·em·o, venĝo·dezir·o, mal·am·o
 raport·o (*en la senco de proporcio*) → proporci·o, rilat·um·o
 rar·a → mal·oft·a, alt·valor·a (pro mal·oft·ec·o)
 rasl·o → spir·bru·o
 rastr·o → fos·il·o, pioĉ·o.
 ratif·i → (leĝ·e) konfirm·i
 ratif·i → (leĝ·e) konfirm·i
 rati·o → proporci·o, rilat·um·o
 raŭf·o → (por·best·a) manĝ·uj·o
 raŭnd·o ~ faz·o, stadi·o, rond·um·o, er·o, vic·o, ŝtup·o
 raŭnd·ej·o → aren·o
 raŭt·o → voj·plan·o, voj·o
 ravin·o → abism·o
 razen·o ~ herb·o·tapiŝ·o, herb·et·ej·o, herb·o·bed·o
 reakci·o [*3oa*] → (*en ĝenerala, nepolitika senco*) re·ag·o
 reb·o → vin·ber·trunk·o
 recidiv·o → re·mal·san·o, re·krim·o (*depende de la kunteksto medicina aŭ jura*)
 recidiv·ul·o → re·mal·san·ul·o, re·krim·ul·o (*depende de la kunteksto medicina aŭ jura*)
 recitalo ~ (unu·person·a) koncert·o, unu·person·a prezent·ad·o
 recit·i [*zam*] → deklami
 redakci·o [*fun*] ~ redakt·ej·o, redakt·ist·ar·o, redakt·aĵ·o, redakt·versi·o
 redaktor·o [*fun*] ~ redakt·ist·o, redakt·ant·o
 redempt·i → sav·i, el·aĉet·i

Redemptor·o → Sav·int·o, el·aĉet·int·o
 redund·o (*en lingvistiko kaj en aliaj sciencoj*) → super·sufiĉ·o,
 ripet·ec·o, (inform·)abund·o, balast·ec·o
 redundanc·o (*en lingvistiko kaj en aliaj sciencoj*) → super·sufiĉ·o,
 ripet·ec·o, (inform·)abund·o, balast·ec·o
 redut·o [zam] → fortik·aĵ·et·o
 reel·o → real·a nombr·o
 refektori·o → (monaĥ·ej·a) manĝ·ej·o
 referat·o [zam] → (scienc·a) raport·o, (stud·)raport·o
 referendum·o → popol·konsult·o, popol·voĉ·don·o
 refleksi·o → pri·pens·o
 reflekt·i [8oa] ~ spegul·i, re·ĵet·i, re·send·i, re·bril·i, re·radi·i
 reflektor·o [zam] → (*ĝenerale*) reflekt·il·o; (*astronomia ilo*) spegul·a
 teleskop·o
 reformaci·o → (protest·ant·a) re·form·o
 reformator·o → re·form·ant·o, re·form·ul·o, re·form·ism·an·o
 refraktar·a → fajr·el·ten·a, fajr·o·rezist·a, fajr·imun·a
 refraktometr·o ~ refrakt·o·mezur·il·o
 refraktor·o → (*ĝenerale*) refrakt·il·o; (*astronomia ilo*) lens·a teleskop·o
 refren·o → re·kant·aĵ·o
 regard·i → rigard·i (*plej ofte simpla eraro*), alt·e estim·i (*foje*)
 regatt·o [zam] → boat·fest·o
 regeneraci·o [zam] → re·gener·ad·o
 regent·o [4oa] ~ (provizor·a) reg·ant·o
 regi·o [zam] rarr; (publik·a) administr·ad·o/mastr·um·ad·o, publik·a
 kompani·o
 reglament·i [zam] → regul·ig·i
 reglament·o [zam] → regul·ar·o
 regulator·o [zam] → regul·ig·il·o
 re(-)habilit·i → (*en medicina senco*) re·kapabl·ig·i, re·adapt·i; (*en jura
 aŭ ĝenerala signifo*) re·honor·i
 rejŝ·o → proporci·o
 rekci·o (*en lingvistiko*) → reg·(ad)·o
 reklamaci·o/i → plend·o/i
 rekognesk·i (*en armea/milita signifo*) → esplor·i

rekognosk·i (*en arma/milita signifo*) → esplor·i
 rekomend·it·a (*letero*) → registr·it·a
 rektif·i [*zam*] → (ĥemie, mekanike) ĝust·ig·i, (elektre) sam·direkt·i,
 (geometrie) rekt·ig·i
 rektifik·i → (ĥemie, mekanike) ĝust·ig·i, (elektre) sam·direkt·i,
 (geometrie) rekt·ig·i
 rektum·o → rekt·a intest·o
 rekuper·i → re·akir·i
 relajs·o ~ plu·send·il·o, ŝalt·il·o
 reluktanc·o ~ (*komunlingve*) magnet·a rezist·ad·o
 remanenc·o ~ (*komunlingve*) rest·ant·a magnet·ec·o
 remburs·e → re·pag·e
 remi·o (*en sporto*) → egal·a rezult·o, nenies gajn·o
 remis·o (*en sporto*) → egal·a rezult·o, nenies gajn·o
 remis·a (*en sporto*) → egal·a, sen·venk·a, sen·rezult·a, sen·decid·a,
 sen·venk·a
 remit·o → (*en medicino*) mal·pli·iĝ·o
 remork·i → tren·i
 remork·o → post·vetur·il·o, tren·vetur·il·o, post·ĉar·o, tren·ĉar·o
 remter·o → (monaĥ·ej·a) manĝ·ej·o
 rendimento·o → efik·o, efik·ec·o, produkt·o·kapabl·o
 renegat·o ~ kred·o·rifuz·ant·o (*pri religio*), trans·pas·ant·o al ali·a
 parti·o (*en politiko*)
 rentabilitat·o → profit·kapabl·o, profit·don·o
 renom·a → (bon·)fam·a; kun bon·a reputaci·o
 renom·o → fam·o, dis·kon·at·ec·o; (bon·a) reputaci·o
 renonc·i → rezign·i
 reologi·o → flu·ad·o·scienc·o
 reparaci·o → ŝuld·o·pag·o, kompens·o·pag·o, milit·kompens·o
 repelenz·o → mal·al·log·il·o
 repetitor·o → instru·ripet·ist·o, privat·a instru·ist·o
 replik·i → respond·i
 reporter·o [*zam*] → raport·ist·o
 resoluci·o (*kiam temas pribildoj*) → detal·ec·o, disting·o·pov·o,
 bild·er·dens·ec·o

resolut·a → decid·int·a, firm·a, cert·a
 respektiv·e (*en la senco de "aŭ" aŭ "kaj"*) → aŭ, kaj (*laŭ la kunteksto*)
 respons·i → respond·ec·i, respond·um·i
 respons·ul·o → respond·ec·ul·o
 restitu·i → re·don·i
 restrikt·i → lim·ig·i mal·vast·ig·i
 resurc·o → rimed·o, riĉ·o·font·o, natur·riĉ·aĵ·o
 resurekt·i → re·viv·iĝ·i, re·lev·iĝ·i
 resurs·o → rimed·o, riĉ·o·font·o, natur·riĉ·aĵ·o
 retikul·o → man·sak(-et-)o
 retrat·i → re·pren·i (mon·o·n el bank·o)
 retret·o → malantaŭen·ir·o
 retro- → re·e·n, mal·antaŭ·e·n, dors·o·direkt·e, re·e
 retro·kupl·ad·o → re·korekt·o
 retrospekt·e → re·rigard·e
 revanĉ·o → nov·a lud·o
 revers·o → dors·flank·o
 revuo [2oa] ~ (fak-/ese-/kritik-/semajn-)gazet·o
 rezidu·o → rest·aĵ·o
 rezist·i [4oa] ~ kontraŭ·star·i
 rezistanc·o (*pri elektro*) → rezist·o·kvant·o, rezist·il·o (*en elektraĵ
 cirkvitoj*)
 rezolut·a → firm·a, decid·int·a, cert·a
 rezultat·o [fun] ~ rezult·o
 ri → ŝi aŭ li, ŝi·li, ĝi
 ricel·i → kaŝ·i ŝtel·aĵ·on
 ricel·ist·o → ŝtel·aĵ·o·kaŝ·ist·o, fi·aĉet·ist·o
 rif·o (*en muziko*) → ripet·fraz·o
 rikoĉet·i → re·salt·i
 rikord·o → registr·aĵ·o
 rilaks·i (*en la senco trankviliĝi*) → sen·streĉ·iĝ·i, mal·streĉ·iĝ·i
 relativ·o (*gramatiko*) → k·tabel·vort·o
 rimors·o → konscienc·riproĉ·o
 ring·o (*en boksado*) → boks·ej·o, boks·a podi·o, pugn·o·batal·a podi·o
 rino- (*en scienco*) → naz·o

rinit·o → naz·katar·o, naz·mukoz·inflam·o, naz·inflam·o
 rinologi·o → naz·studo
 rinoplasti·o → naz·operaci·o
 rinoskopi·o → naz·esplor·ad·o
 riporti → raport·i (*en gazetoj, televido, ktp.*)
 riposti → re·bat·i
 risurc·o → rimed·o
 ritmenblus·o (*en muziko*) → ritm·o kaj blus·o
 ritual·o → rit·o, rit·ar·o
 riveli·i [80a] → aper·ig·i, mal·kaŝ·i, mal·kovr·i
 rivolu·i [80a] ~ ĉirkaŭ·si·turn·i, mem·turn·iĝ·i
 rizori·o → rid·muskol·o
 rizot·o → (ital·a) riz·aĵ·o
 rod·i → rong·i
 roj·o → river·et·o
 rojalism·o [zam] → reĝ·ism·o
 rojalist·o [10a] ~ reĝ·ist·o, reĝ·ism·an·o
 rok·o (*muzik·speco*) ~ rokenrol·o
 romancer·o → romanc·aro
 romantism·o → romantik·ism·o
 rondaŭ·o → rond·poem·o
 rori·i → leon·e blek·i
 rosino → sek·vin·ber·o, sek·a vin·ber·o
 roto [fun] ~ taĉment·o
 rota·o → Rota·o (*nomo*), pap·a juĝ·ej·o
 rotaci·i [90a] ~ turn·iĝ·i
 rotator·o → rotaci·a aĵ·o, rotaci·a muskol·o
 rotor·o → (*en la senco de helico*) (vertikal·a) helic·o, lev·helico; (*en la senco de turniĝanta stango*) aks·o; (*en la senco de turnebla kerno de dinamomaŝino aŭ elektromotoro*) rotaci·kern·o, turn·iĝ·kern·o
 rovers·o ~ re·fald·o, mal·antaŭ·o, mal·antaŭ·a flank·o
 rubriko [fun] ~ titol(et)o, artikolo, kolono
 ru·i → tremp·i
 ruf·a → ruĝ·e flav·a, ruĝ·flav·a

ruf·o → ferdek·a dom·o
ruĵo → lip·o·ŝmink·o, lip·ruĝ·o
rukul·i → kolombe bleki/kanti, kolomb·um·i
rulsketil·o·j ~ rul·ŝu·o·j
rumor·o → bru·o
rumstek·o → dors·a bov·tranĉ·aĵ·o
rund·o (*en la kazo de arma aŭ polica patrolo*) → patrol·rond·ir·o
rund·o (*en la kazo de politika voĉdonado*) → balot·ad·o
rung·o → stang·o·ŝtup·o
rur·a → kamp·ar·a, mal·urb·a
rur·o → kamp·ar·o
rustik·a → kamp·ar·a, kamp·ar·ec·a, mal·urb·a

S

sa (*en la senco de 'saluton!'*) → salut·o·n!
sabelik·o ~ krisp·a foli·brasik·o
sacerdot·o [4oa] → pastr·o [fun]
sadhu·o → sadu·o
safen·a ~ krur·vejn·a
sagitari·o → ark·paf·ist·o
sake·o ~ riz·vin·o
sagr·a (*en la senco de 'sankta'*) → sankt·a
sagr·i → blasfem·i
sakral·a → sankt·a, mal·profan·a
sakrilegi·a [zam] → mal·respekt·a (*pri religiaj aferoj*)
sal (*en la senco de 'saluton!'*) → salut·o·n!
salam·o ~ spic·kolbas·o, sek·a kolbas·o (laŭbezone kun aldona
specifiga vorto, ekzemple "hungara spickolbaso")
Salonik·o → Tesalonik·o
salping·o → uter·a tub·o
salpingit·o → uter·tub·a inflam·o

salsa (*en la senco de 'saluton!'*) → salut·o·n!
 saltier·o → (long·a) kol·ĉen·o
 salubr·a → san·ig·a, san·a, san·favor·a, ne·mal·san·ig·a
 salvet·o → buŝ·tuk·o, saliv·tuk·o
 sampl·o → (statistik·a) el·pren·aĵ·o
 Samson·o ~ Ŝimŝon·o
 sang·adult·o [*malnova esprimo*] ~ (en-)famili·a seks·um·ad·o, (en-)
 familia mal·ĉast·aĵ·o
 sang·o mal·varm·a (*en la esprimo 'kun malvarma sango'*) ~ mem·reg·o
 (*la antaŭa esprimo iĝas 'mem-reg-e'*)
 sanatori·o ~ san·iĝ·ej·o
 sangvin·a → gaj·humor·a (*laŭ unu kompreno de la vorto*); fajr·a, ard·a,
 impet·a (*laŭ alia kompreno de la vorto*)
 sangvin·o → ruĝ·krajon·a desegn·aĵ·o
 sanitar·a [*zam*] → pri·san·a
 sankci·o [*fun*] (*en la senco de malpermeso, puno*) → mal·permes·o,
 pun·o
 sanskrit·o [*zam*] → la sanskrit·a lingv·o
 sape·o → sub·fos·aĵ·o
 saper·o → fos·soldat·o
 sapor·o → gust·o, krom·gust·o
 sarment·o → vin·ber·branĉ·o
 satisfakci·o → kontent·o, (*pri dueloj*) ebl·o duel·i, (*en religio*)
 kompens·o pro pek·o·j
 saturnali·o·j → saturn·a(·j) fest·o(·j)
 saŭdad·o → nostalgi·o, hejm·sopir·o
 saŭn·o ~ ŝvit·ban·ej·o
 saŭkraŭt·o → acid·a brasik·o
 sav·i (*en komputado*) → konserv·i
 sbir·o → fi·polic·ist·o, polic·ist·aĉ·o
 scintil·i → trem·bril·i, bril·flagr·i
 seanc·o [*zam*] → kun·sid·o
 secesi·o → (*en internacia juro*) dis·iĝ·o, apart·iĝ·o; (*arta stilo de la*
komenco de la 20-a jarcento) ~ nov·art·o^{xv}.
 sedativ·a → trakvil·ig·a

sedativ·o → trakvil·ig·il·o
 sef·o → sekur·ŝrank·o
 seism·o → ter·trem·o
 seismograf·o → ter·trem·registr·il·o
 seismogram·o → ter·trem·registr·aĵ·o
 seismolog·o → ter·trem·o·scienc·ist·o, ter·trem·fak·ul·o
 seismologi·o → ter·trem·o·scienc·o
 sejm·o (*pola parlamento*) → (pol·a) parlament·o
 sejn·o → (akv·o·mez·a) tren·ret·o, tir·ret·o
 sekretariat·o → sekretari·ej·o, sekretari·ar·o
 sekst·o (*en muziko*) ~ ses·a interval·o, sest·o.
 sekular·a → ne·religi·a, civitan·a
 sekulariz·i [*zam*] → ig·i ne·religi·a
 sekund·o (*en muziko*) ~ du·a (interval·o), dut·o.
 sekundar·a → du·a·rang·a
 selekt·i → elekt·i, apart·ig·i; (*pri bestobredado*) bred·elekt·i,
     elekt·o·bred·i
 selekt·iv·a → dis·ig·kapabl·a
 semafor·o [*2oa*] ~ trafik·lum·o
 semantik·o → signifo·scienco
 semestr·o → ses monat·o·j, ses·monat·a period·o, du·on·jar·o,
     jar·du·on·o; (*pro influo de naciaj lingvoj, foje la intencata
     signifo povas esti alia, kaj tiam oni devas traduki laŭ la efektiva
     signifo*)
 semi- → du·on-
 semid·o [*zam*] ~ ŝem·id·o
 semit·o ~ ŝem·id·o
 semol·o → (tritik·farun·a) gri·et·o
 senc·um·o (*en matematika senc*) → direkt·um·o
 senil·a → kaduk·a
 senjor·o → sinjor·o, mal·jun·a sinjor·o
 sensac·o → re·ag·o, sent·um·ad·o
 sensiv·a → sent·em·a
 sensitiv·o → sent·kapabl·o
 sens·o [*8oa*] ~ sent·il·o, sent·um·o

sensor·a → sent·a, percept·a
 sensori·o → sent·il·centr·o
 sensual·ism·o → sent·ism·o
 sentinel·o → gard·ant·o, gard·o·star·ant·o
 sentenc·o [fun] → (en la senco de 'frazo') fraz·o
 separe·o → apart·ej·o
 separ·i → dis·ig·i
 seps·a → infekt·a, putr·ig·a
 sepsemi·o → sang·o·venen·iĝ·o
 seps·o → infekt·(iĝ·)o, putr·iĝ·o
 septembr·o ~ la 9·a monat·o
 septim·o ~ sep·a interval·o, sept·o.
 sept·o ~ mal·dik·a vand·et·o
 serendip·o → (kapabl·o je) hazard·a mal·kovr·o, (kapabl·o je) hazard·a
 trov·o
 seroterapi·o → ser·o·kurac·ad·o
 serp·o → falĉ·il·et·o, rikolt·il·o; hak·tranĉ·il·o
 servic·o [fun] ~ teler·ar·o, manĝ·il·ar·o
 servil·a → tro·serv·em·a, serv·em·eg·a, humil·aĉ·a
 servir·o (en sporto) → komenc·a bat·o, al·serv·o, prezent·o
 set·o (en tenis-ludado) → lud·ar·o, seri·o, lud·seri·o
 setl·i → ek·loĝ·i, fiks·loĝ·i, en·loĝ·iĝ·i, loĝ·establiĝ·i, koloni·i
 sigl·o → nom·mal·long·ig·o
 signatur·o → sub·skrib·o, nom·sign·o, fald·o·mark·o
 silvestr·a ~ jar·fin·a
 Silvestr·o ~ jar·fin·o, jar·fin·a fest·o, jar·fin·a nokto
 simpatii [1oa] ~ (en la senco de kunsento) kun·senti
 simultan·a → sam·temp·a
 sinagog·o ~ (hebre·a) preĝ·ej·o.
 sindrom·o → simptom·ar·o
 sinestezi·o ~ sent·um·lig·iĝ·o, kun·sent·um·ad·o, (en literaturo)
 du·sent·um·a esprim·o, du·sent·um·(aĝ·)o
 singular·o [8oa] ~ unu·nombr·o
 sinistr·a → mal·bon·aŭgur·a, tim·ind·a
 sinistr·o (en juro kaj asekuro) → akcident·o

sink·i → sub·akv·iĝ·i, al·fund·i, al·fund·iĝ·i, dron·i, mal·lev·iĝ·i, en·fal·i,
 pere·i (*en la okazo de ŝipo*)
 sinkron·a (*en lingvo·scienco kaj ĝenerale*) → unu·temp·a, sam·temp·a
 sinonimo [10a] ~ sam·signif·vort·o
 sintagm·o → fraz·er·o
 sintoniz·i → agord·i (si·a·n aparat·o·n laŭ), en·ŝalt·i (en...)
 sinu·o → serpent·um·o, kurb·o, serpent·um·a kurb·o
 sinusit·o ~ vango·kavo·inflam·o ?????
 sinusoid·a → sinus·form·a
 sinusoid·o → sinus·form·a kurb·o
 sir·o → (reĝ·a) moŝt·o
 sism·o → ter·trem·o
 sismograf·o → ter·trem·registr·il·o
 sismogram·o → ter·trem·registr·aĵ·o
 sismolog·o → ter·trem·o·scienc·ist·o, ter·trem·fak·ul·o
 sismologi·o → ter·trem·o·scienc·o
 sisop·o → sistem·estr·o, (sistem·a) administr·ant·o
 sit·o → lok·o, ej·o, loĝ·lok·o, ret·ej·o
 sitkom·o → komedi·o, situaci·a komedi·o, televid·a komedi·o
 skabelo → pied·ripoz·il·o, pied·seĝ·o, pied·apog·il·o
 skafald·o ~ konstru·trab·ar·o
 skalp·o → kap·haŭt·o
 skelet·o [10a] ~ (hom·a) ost·ar·o
 sket·ej·o → glit·kur·ej·o
 sket·i → glit·kur·i
 sket·il·o → glit·il·o, glit·kur·il·o, glit·ŝu·o
 sket·tabul·o → glit·tabul·o, rul·tabul·o
 skipo → teamo, taĉmento
 skold·i → riproĉ·i, mal·laŭd·(eg)·i
 skolopendr·o [zam] ~ (*ne en faka uzado*) cent·pied·ul·o
 skopofili·o → (seks·)rigard·ism·o
 skori·ist·o (*en la senco de homo, kiu konkuras per motorbiklo sur
 aparta vojo*) → konkurs·voj·ist·o
 skoter·o → motor·cicl·et·o
 skovel·o → cilind·a broso

skrap·gum·o [*fun*] ~ viŝ·gum·o
 skrutini·o → kontrol·o de voĉ·don·a·j rezult·o·j
 skual·o → ek·vent·eg·o, subit·a vent·eg·o
 skulptur·o → (*laŭ la signifoj en la unuopaj kunteksto*) skulpt·aĵ·o;
 skulpt·art·o; skulpt·ad·o
 skut·i ~ paŝ·rul·i
 skut·il·o ~ paŝ·rul·il·o
 skvar·o → plac·o, ĝarden·plac·o, plac·et·o, plac·ĝarden·et·o
 skvaŝ·o → mur·tenis·o
 slab·o → (marmor·a/ŝton·a/beton·a) plat·o/tabul·o
 slajd·o → lum·bild·o
 slang·o [*zam*] → (*en la senco de ĵargono, socia dialekto*) ĵargon·o
     [*10a*], soci·a dialekt·o; (*en la senco de faklingv(aĵ)o*)
     fak·lingv·(aĵ·)o.
 slavon·o → la slavon·a lingv·o
 slogan·o → frap·fraz·o
 smajl·o → rid·et·o
 SMS → (telefon·a) mesaĝ·(et·)o, poŝ·mesaĝ·o, et·mesaĝ·o
 snejl·o → helik·o
 snajper·o → kaŝ·paf·ist·o, cel·paf·ist·o
 snob·a → super·ec·a, klas·konsci·a
 snuf·i → en·spir·i, en·naz·i
 sob → mal·supr·e·n, sub·e·n
 soci·lingvistik·o → soci·lingv·o·scienc·o
 sociolog·o [*30a*] ~ soci·scienc·ist·o
 sociologi·o [*10a*] ~ soci·scienc·o
 sodomi·i → anus·e seks·um·i
 sofistikit·a → rafin·it·a, teĥnik·e kompleks·a, mal·naiv·a, el·labor·it·a
 soft·a → mal·laŭt·a
 softvar·o → program·(ar·)o
 sok·o ~ plug·il·trab·o
 solecism·o [*20a*] ~ (lingv·a) erar·o
 solicator·o → jur·a prokur·ist·o, advokat·asist·ant·o
 solstic·o → sun·halt·o, sun·ekstrem·o
 solvent·a [*40a*] ~ pag·o·kapabl·a, pag·o·pov·a

somat·o (*en sciencaj, medicinaj vortoj*) → korp·o
 sombr·a → mal·lum·et·a, mal·hel·a, mal·gaj·a
 somier·o → matrac·ing·o, matrac·ten·il·o
 somnol·o → dorm·em·o, duon·dorm·o
 somos·o (*elparolo de SMS*) → (telefon·a) mesaĝ·(et·)o, poŝ·mesaĝ·o,
 et·mesaĝ·o
 sor → supre·n
 sor·i → supre·n·ir·i, lev·iĝ·i
 sordid·a → mal·pur·a, aĉ·a
 spacial·a → spac·a, kosm·a
 spagat·o → dis·krur·ad·o(*gimnastiko*)
 spajr·o → tur·pint·o (de preĝ·ej·o)
 spam·o → (ret·a) trud·mesaĝ·o
 spam·i → (ret·e) trud·mesaĝ·i
 spam·ist·o → (ret·a) trud·mesaĝ·ist·o
 span·o → (*baza mezur-unuo*) man·larĝ·o; (*parolante pri konstruaĵo*)
 apog·distanco; (*ĝenerale*) larĝ·o, ampleks·o
 spark·o → (elektr·a) fajr·er·o
 special·ist·o [*fun*] ~ fak·ul·o
 speci·o → (best·a aŭ kreskaĵa) spec·o
 spektator·o → spekt·ant·o
 spekulaci·o [*3oa*] ~ spekul·ad·o
 spekulaci·i (*en la senco de provi diveni*) → prov·i diven·i
 speleologi·o → kavern·o·scienc·o
 speleolog·o → kavern·o·scienc·ist·o
 spermato- (*en sciencaj vortoj*) → sperm(·o)-
 spirant·o → frot·a son·o, frot·a konsonant·o
 spiritual·a ~ spirit·a, spirit·ec·a
 spiritualism·o ~ spirit·em·ism·o, spirit·ec·ism·o
 spok·o → (rad·)radi·o
 sponsor·o ~ patron·o, kun·financ·ant·o, financ·a sub·ten·ant·o
 spontan·a ~ natur·a, natur·e nask·it·a, natur·e aper·a, mem·nask·a,
 mem· aper·a
 spontane·a [*3oa*] ~ spontan·a
 sportiv·a (*en la senco de "havanta la bonajn kvalitojn de sporto"*) →

sport·a, sport·ec·a, lojal·a
 spraj·i → ŝpruc·ig·i
 sprint·i → ek·kur·i
 spros·o → ĝerm·o, burĝon·o, ĝerm·o·plant·o, plant·id·o
 staĝ·o ~ kurs·o, kurs·et·o
 stak·o → amas·o (*malsamspecaj objektoj*), kolumn·o (*samspecaj aferoj unu sur la alia*), ar·o
 stalon·o → vir·ĉeval·o
 stamf·i ~ pied·bat·i koler·e, pied·prem·i
 stam·o (*en lingvistiko*) → radik·o
 stanc·o → (*en la signifo de "strofo"*) strof·o (*la vorto "stanco" nur estu uzata kiel fakesprimo por certa italdevena speco de versaĵoj kun rimskemo abababcc*); (*en palaco*) (ornam·it·a) ĉambr·eg·o
 stand·o → bud·o, inform·bud·o, ekspozici·a bud·o
 standard·a (*en la senco de 'norma'*) → norm·a
 standard·o (*en la senco de 'normo'*) → norm·o
 -stan- (*en la okazo de centr-aziaj landoj*) → -land-, -uj-
 staped·o → pied·ing·ost·o
 stapl·o [*zam*] ~ stok·ej·o
 starost·o → (pol·a) provinc·estr·o
 start·i [*8oa*] ~ ek·i, ek·ir·i, ek·funkci·i
 st·as → est·as
 statik·o [*zam*] ~ ekvilibr·o·scienc·o
 statist·o [*zam*] → figur·ant·o, et·rol·ant·o
 stativ·o → star·ig·il·o
 statur·o [*1oa*] ~ (hom·a) alt·ec·o
 steĥiometri·o → ĥemi·a kalkul·ad·o
 stek·o → viand·o·tranĉ·aĵ·o
 stekiometri·o → steĥiometri·o, ĥemi·a kalkul·ad·o
 stenografi·o [*3oa*] → stenograf·ad·o, stenograf·sign·ar·o,
 stenograf·art·o (*laŭ la kunteksto*)
 stereotip·o [*zam*] ~ kliŝ·o, ŝablon·o, kliŝ·ŝablon·o, ŝablon·kliŝ·o,
 ĝeneral·aĵ·o, mal·orginal·aĵ·o
 steril·a ~ sen·frukt·a, sen·nask·a, sen·ĝerm·a
 sternum·o ~ brust·ost·o

stevard·o ~ dum·fluga help·ist·o, dum·fluga help·ant·o,
 pasaĝer·pri·zorg·ant·o, aviadil·a help·ant·o
 stif- → vic-, duon-, eduk-
 stilistik·o [zam] → stil·scienc·o
 stilz·o·j ~ alt·ir·il·o·j
 stink·a → fi·odor·a, odor·aĉ·a, mal·bon·odor·a, haladz·a
 stink·i → fi·odor·i, odor·aĉ·i, mal·bon·odor·i
 stomat·o → buŝ·o
 stomatolog·o → dent·ist·o, dent·kurac·ist·o, buŝ·kurac·ist·o
 stomp·o → mal·dens·ig·il·o de lini·o·j
 stop! → halt·u (*ekkrio*), punkt·o (*en telegramoj*)
 stop·i → halt·ig·i
 stor·i (*en komputiloj*) → konserv·i
 stov·o → varm·ig·il·o, varm·ig·forn·o, hejt·il·o
 strand·o ~ ban·bord·o, mar·bord·a ban·ej·o, sun(-um)-bord·o, turism·a
 bord·o, (sabl·a) (mar-)bord·o.
 strangol·i [9oa] ~ sufok·prem·i, sufok·i
 stras·o → ŝajn·a juvel·o
 stratum·o → tavolo
 stres·o → streĉ·o, (nerv·a, mens·a) (tro·)streĉ·(iĝ·)o
 stret·a → mal·larĝ·a
 strikt·a [zam] → rigor·a, rigid·a (*pri leĝ·o, kondut·o, ktp.*), mal·larĝ·a,
 mal·vast·a, streĉ·it·a, streĉ·e al·ĝust·ig·it·a (*pri vestoj*)
 string·i → ĉirkaŭ·prem·i
 striptiz·o → ekscit·nud·iĝ·o
 student·o [fun] ~ stud·ant·o
 student·o (*en la senco de lernanto en antaŭuniversitata lernejo*) →
 lern·ant·o
 stukaĉ·o → denunci·ul·(aĉ·)o
 stumbl·i ~ (pro mis·paŝ·o) fal·et·i, ŝancel·iĝ·i, mis·paŝ·i, fal·puŝ·iĝ·i; (*en
 figura senco*) erar·et·i, mis·paŝ·i
 stupor·o (*en ĝenerala senco*) → mir·eg·o, surpriz·eg·o, ŝok·iĝ·o,
 surpriz·o
 stupr·o → seks·per·forto
 sturm·i ~ kur·atak·i

sub·genr·o (*pri bestoj kaj kreskaĵoj*) → sub·spec·ar·o
 subjunkci·o ~ sub·ord·iga vort·o/lig·vort·o
 sublim·a → bon·eg·a, nobl·eg·a
 sublimat·o [*fun*] ~ sublim·aĵ·o
 submarin·o → sub·mar·ŝip·o
 subret·o [*zam*] → serv·ist·in·o, ĉambristino (*en teatraĵo*), aktor·in·et·o,
 et·rol·ul·in·o, an·o de danc·ist·in·ar·o (*en amuzaj teatraj spektakloj*)
 subsidiar·a ~ help·a, al·don·a, al·don·help·a, du·a·vic·a, mal·centr·e
 decid·it·a
 subsidiar·ec·o ~ mal·centr·a decid·pov·o
 substantiv·o [*fun*] ~ o·vort·o, nom·vort·o
 substrat·o → sub·tavol·o
 sub·titol·o·j (*en filmoj*) → sub·tekst·o·j
 sufiks·o ~ post·vort·er·o, post·afiks·o
 suflor·o [*1oa*] ~ flustr·i, flustr·ist·o
 suĝet·o (*en filmoj, teatraĵoj, noveloj, kaj similaj*) → intrig·o, rakont·o,
 tem·o
 suicid·o → si·n·mort·ig·o
 sukced·i → sekv·i, est·i hered·ant·o
 sukot·o (*juda festo*) → (fest·o de la) laŭb·o·j
 sukur·i → tuj·help·i, ek·help·i, ek·kurac·i, don·i unu·a·n help·o·n
 sukur·ist·o → tuj·help·ist·o, ek·help·ist·o
 superb·a → impres·a, bel·eg·a
 supermarkt·o → super·vend·ej·o, super·bazar·o, vend·ej·eg·o
 super·merkat·o → super·vend·ej·o, super·bazar·o, vend·ej·eg·o
 supin·i → turn·i la antaŭ·brak·o·n al la ĉiel·o.
 supl·a → mal·rigid·a
 sura·o (*de la Korano*) → ĉapitr·o
 surd·a [*zam*] (*en lingvistiko*) → sen·voĉ·a, mal·sonor·a, obtuz·a
 surjekci·o ~ sur·ĵet·o, chi·o·n·cel·ant·a funkci·o, sur·a funkci·o
 surogat·o → anstataŭ·il·o, anstataŭ·aĵ·o
 suspend·i → provizor·e halt·ig·i (*funkciojn, efikon*)
 suspens·o → streĉ·o, streĉ·atend·o

suspensi-o (*en la meĥanika senco*) → risort·um·o
 suspir-i → ve·spir·i, sopir·ĝem·i
 sutur-o → (kurac·ist·a) kun·kudr·o
 souvenir-o ~ memor·aĵ·o
 suzeren-o → feŭd·a sinjor·o
 svag·a → mal·preciz·a
 svahil-o → (la) svahil·a (lingv·o)
 svelta → (bel·e) mal·dik·(et·)a
 sveter-o → pullover·o/pulovr·o
 swing-il-o (*en la senco de 'balancilo', 'pendolo'*) → balanc·il·o,
 pendol·o.
 ŝaft-o → pel·a aks·o, turn·o·aks·o
 ŝalm-o [*fun*] (*en la senco de 'trinkopajlo'*) ~ trink·o·tig·o, trink·o·pajl·o
 ŝam-o [*fun*] ~ ĉam·o·haŭt·o
 ŝamot-o → fajr·o·rezist·a material·o, fajr·o·el·ten·a argil·o
 ŝampinjon-o (*en la ĝenerala senco de 'fungo'*) → fung·o
 ŝampu-o ~ har·lav·aĵ·o, har·lav·il·o
 ŝanel-o → la plej profunda parto de maro/rivero
 ŝar-i (*en la senco de 'komune posedi'*) ~ kun·hav·i
 ŝarif-o ~ arab·a princ·o
 ŝaŭr-o → pluv·o·verŝ·o, pluv·ek·verŝ·o (*povas temi ankaŭ pri 'neĝo' aŭ
 'hajlo'*)
 ŝed-o → ŝirm·ej·o, kaban·o
 ŝekel-o → sikl·o
 ŝerif-o → ofic·ul·o (*en Britujo la rolo de "ŝerifo" havas tre varian
 enhavon, ofte nur ceremonia*), (ekster·urb·a) polic·estr·o (*en
 Usono*)
 ŝibolet-o (*en ĝenerala senco*) → re·kon·vort·o, re·kon·il·o
 ŝlagr-o → sukces·a kant·o, furor·aĵ·o
 ŝlemil-o → mal·bon·ŝanc·ul·o
 ŝli ~ ri → ŝi aŭ li, ŝi·li
 ŝorbet-o → frukt·o·glaci·aĵ·o
 ŝort-o → pantalon·et·o, femur·pantalon·o, mal·long·a pantalon·o
 ŝos-o → branĉ·id·o, ĝerm·o
 ŝose-o ~ vetur·voj·o, voj·o, voj·o por aŭtomobil·o·j

ŝot·i → paf·i, paf·ĵet·i (*pilkon au similan aĵon cele al golejo aŭ simile*)
 ŝpal·o ~ fervoja breto
 ŝpat·o [4oa] ~ plat·a fos·il·o
 ŝpros·o → sulk·o·bret·o
 ŝpur·o → fervoj·a larĝ·o
 ŝrik·i → akut·e kri·i
 ŝtat·o → (*en la senco de ĝenerala kunveno de delegitoj, kiel en 'Ŝtatoj
 Ĝeneralaj de Francujo'*) deleg·it·ar·o, parlament·o
 ŝutr·o ~ fenestr·o·kovr·il·o, fenestr·o·ŝirm·il·o
 ŝvabr·i ~ lav·bala·i

T

tabernakl·o → (sub-)tend·a templ·o, sankt·ej·o, (*en nuntempaj
 preĝejoj*) hosti·uj·a ŝrank·et·o, (*juda festo*) laŭb·o·j
 tablojd·o → (plat·a) pilol·o
 taĉ·o (*en piedpilk-ludo kaj similaj sportoj*) → flank·a lini·o
 tahin·o → sezam·a past·o
 tajfun·o → tropik·a mar·ŝtorm·o
 tajĝi·o (*kiel batalarto*) → tajĝi·a batal·art·o, tajĝi·batal·art·o
 tajĝiĉuan·o (*kiel batalarto*) → tajĝi·a batal·art·o, tajĝi·batal·art·o
 tajp·i [8oa] ~ en·klav·i, maŝin·skrib·i
 taki- → rapid-, rapid·a, rapid·e
 tak·i → ŝanĝ·i vent·o·flank·on, vel·e) zigzag·i kontraŭ·vent·e
 takigraf·o → rapid·o·registr·il·o
 takikardi·o → kor·o·rapid·o, rapid·a kor·puls·ad·o, kor·rapid·o, rapid·a
 kor·bat·ad·o
 takimetr·o → rapid·o·mezur·il·o
 takipne·o → rapid·eg·a spir·ad·o
 taks·o (*en la senco de 'imposto'*) → impost·o
 taksi·o (*en la senco de reago altira aŭ forpuŝa*) → altir·for·puŝ·a reag·o
 taksimetr·o → (taksi·a) (vetur-)prez·o·indik·il·o

takson·o ~ en·klas·ig·unu·o
 taksonomi·o ~ en·klas·ig·scienco
 taktism·o → altir·for·puŝ·a reag·o
 taliban·o ~ talib·o
 talon·o (*ekonomio*) → ĉek·stump·o
 talveg·o ~ val·fund·a lini·o, akv·o·kolekt·a linio
 tampon·o ~ ŝtop·vat·o
 tantiem·o [*zam*] ~ elcent·aĵ·a pag·o, pag·o pro aŭtor·rajt·o, part·a
     profit·o pro verk·o
 tapiseri·o → tapiŝ·o
 tard·a → mal·fru·a
 tartal·i → balbuti, ripetbalbuti
 taŭr·o → vir·bov·o
 taŭtologi·o → signif·ripet·o, sam·vort·ripet·o
 tavern·o → trink·ej·o, gast·ej·o
 teknik·o [*3oa*] ~ teĥnik·o
 teĥnologi·o [*zam*] → teĥnik·o·scienc·o, teĥnik·ar·o (*laŭ la kunteksto*)
 teism·o [*2oa*] ~ di·ism·o, di·kred·o, kred·o je la ekzist·o de
     inter·ag·ant·a di·o
 tek·o → dokument·uj·o, valiz·et·o, paper·uj·o, man·sak·o
 tek·o·komput·il·o → port·ebl·a komput·il·o
 teknopati·o → labor·mal·san·o
 tekstil·a → teks·aĵ·a, ŝtof·a
 telefoni·o → telefon·a fak·o
 telencefal·o → grand·cerb·o, eg·cerb·o, grand·a cerb·o
 telekomand·il·o → de·for·a reg·il·o, de·for·a ŝalt·il·o
 telepati·o [*9oa*] ~ mens·inter·komunik·ad·o, mens·leg·ad·o
 televizi·o → televid·a kompani·o, televid·o, televid·il·o
 telfer·o → kabl·o·voj·o
 tembr·o → ton·kolor·o, son·kvalit·o
 temerar·a → sen·tim·a
 temporal·o → tempi·a ost·o
 tenac·a → mal·romp·iĝ·em·a
 tendr·o ~ karb·o·vagon·o de vapor·lokomotiv·o
 tenebr·o → mal·lum·o

tener·a [80a] ~ delikat·a, varm·sent·a
 tens·o → (gramatik·a) temp·o
 teogoni·o → di·a genealogi·o, nask·o·list·o de la di·o·j
 teologi·o [10a] ~ di·stud·o, di·scienc·o, di·esplor·o
 teolog·o [10a] ~ di·fakulo, di·scienc·ist·o, di·esplor·ant·o
 teokrat·o [70a] ~ religi·reg·ant·o
 teokrati·o [70a] ~ religi·reg·o
 tepid·a → varm·et·a, duon·varm·a
 ĉef·ter·o ~ kontinent·a ter·o, firm·a ter·o
 tera- (*en scienc-teĥnikaj vortoj*) ~ mil·miliard·o
 terapi·o [10a] ~ kurac·o, kurac·ad·o, kurac·rimed·o
 terat·o → monstr·o
 teratogen·a → monstr·o·produkt·a
 teratologi·o → studo pri ne·norm·aĵ·o·j
 teratatom·o → mal·simpl·a tumor·o
 tercet·o [10a] ~ (*en la senco de tri kun-ludantoj aŭ kun-kantantoj*) tri-
     op·o, tri·o; (*en la senco de verko por tri*) tri·op·aĵ·o
 terci·o (*en muziko*) ~ tri·a interval·o, trit·o.
 tercian·a → tri·a·tag·a (febr·o)
 terciar·a → tri·a·vic·a, tri·a·rang·a
 termik·a → varm·a, kontraŭ·varm·a, foj·e varm·konserv·a
 terminal·o → (*en flug-haveno*) flug·staci·o, (*pri komputiloj*)
     fin·aparato
 terminologi·o ~ termin·scienc·o, termin·stud·o, (*en la senco de*
     '*terminaro*') termin·ar·o
 termi·o → (korp·o-)temperatur·o, (korp·o-)varm·o-
 termo- → varm·o, varm·a
 termobotel·o → varm·o·botel·o, varm·izol·a botel·o
 term·o·j → varm·ban·ej·o·j (*en la antikva Romo*)
 termodinamik·o ~ varm·o·scienc·o
 termometr·o [10a] ~ varm·o·mezur·il·o, temperatur·mezur·il·o
 termometri·o → varm·o·mezur·ad·o
 termos·o → varm·o·botel·o, varm·izol·a botel·o
 termosifon·o → radiator·o, hejt·il·o
 ternar·a → tri·element·a, tri·part·a

tetra- (*en sciencaj vortoj*) → kvar-
 tetrark-o → kvar-on·estr-o, kvar-on·reg·ant-o, reg-o·kvar·op·an-o,
 kun·imperi·estr-o
 tetrarki-o → kvar·op·a kun·reg·ad·o; reg-o·kvar·op·o
 tild-o ~ (*kiel memstara signo*) ond-o·sign-o; (*kiel supersigno*) ~ ond·a
 super·sign-o
 timid·a → tim·em·a, si·n·ĝen·a, mal·aplomb·a, hont·em·a
 timpan-o (*anatomio*) → aŭd·membran-o; (*en la PIV-a signifo*)
 mez·orel·a kav-o
 tin-o [*zam*] → (lign·a) kuv-o
 tiom (*en la senco de tiom multe*) ~ tiom mult·e
 tiparo ~ liter·ar-o
 tipograf-o ~ pres·ist-o
 tipografi-o ~ → pres·art-o, pres·ej-o (*laŭ la kunteksto*)
 tiraljor-o [*zam*] → (arme·a) cel·paf·ist-o, kaŝ·paf·ist-o
 tizan-o ~ infuz·aĵ-o
 tlasp-o → mon·er·a herb-o
 toasto → rost·pan-o, rost·it·a pan-o, rost·ita·a pan·tranĉ-o,
 tobogan-o → sled·et-o; glit·ej-o (*laŭ la senco en la konkreta situacio*)
 Togol-o → Togoland-o
 Toĥar-o → la toĥar·a (lingv-o)
 tokpisin-o → la tokpisin·a lingv-o
 toks·a → venen·a
 toks·i → venen·i, eni·ig·i venen-o·n
 toksin-o → (mikrob·a) venen-o, (mikrob·a) venen·substanco
 toks-o → venen-o, venen·a substanc-o
 toksomani-o → drog-o·mis·uz-o
 toksologio → venen·scienc-o, venen·medicin-o
 toleranc-o → toler-o, akcept·ebl-o
 -tom-o (*en medicino*) ~ (kurac·ist·a) tranĉ·il-o
 -tomi-o (*en medicino*) ~ operaci-o
 -tom·iz·i (*en medicino*) → operaci·i
 (maĵor·a) tonal-o → (larĝa) ton·kombin-o
 topik-o → (*en la senco de 'temo'*) tem-o; (*en la senco de 'loko'*) lok-o
 top·list-o → list-o de plej oft·e rigard·at·a·j paĝ·o·j, pint-o·list-o

topograf·o ~ map·scienc·isto
 topografi·o ~ map·scienc·o
 toponim·o → lok·nom·o
 toponimi·o → lok·nom·o·scienc·o
 topor·o → hak·il·o
 tore·ad·o → bov·batal·lud·o
 toreador·o → bov·batal·ist·o
 tore·ist·o → bov·batal·ist·o
 torent·o [10a] ~ mont·a river·et·o, krut·a river·et·o, impet·a
 akv·o·flu·o.
 tornado → vent·eg·o, kirl·a vent·o, funel·a vent·o
 tornistro ~ dors·o·sak·o
 torpor·o → mal·vigl·ec·o, mal·ag·em·o, dorm·em·o
 tortikol·o → kol·tord·iĝ·o, kol·a rigid·o, kol·dolor·o
 total·a → tut·a, en·tut·a, ĉiom·a, plen·a, komplet·a
 total·ism·o → tut·ism·o, totalitar·ism·o
 total·ism·a → tut·ism·a, totalitar·a
 trabant·o → satelit·o
 tragik·a ~ tragedi·a
 tragikomedi·o → tragedi·a komedi·o, rid·ig·a tragedi·o, serioz·a-
 mal·serioz·a teatr·aĵ·o
 trajn·o ~ vagon·ar·o
 traktat·o ~ inter·ŝtat·a kontrakt·o, inter·ŝtat·a inter·konsent·o
 tramp·o → vagabond·o, vag·ul·o, vag·ant·o, sen·hejm·ul·o, ĉifon·ul·o
 (*se temas pri homo*), vag·ant·a ŝip·o aŭ avi·ad·il·o (*se temas pri
 ŝipoj aŭ aviadiloj*)
 trampolin·o → re·salt·o·tuk·o, (re·)salt·ig·il·o, salt·o·tapiŝ·o, salt·o·lit·o,
 salt·o·tuk·o (*la lasta alternativo kunfuzebblas kun la
 fajrobrigardaj saltotukoj neresaltigaj*)
 transformator·o (*pri elektro*) → trans·form·il·o
 transitiv·a (*verbo*) ~ trans·ir·a
 transmisi·i → trans·ig·i, trans·send·i, per·i, komunik·i
 transpir·i → ŝvit·i, spir·i (*por plantoj*)
 traŭmat·o → (*en psikologio*) traŭm·o; (*en la ĝenerala medicino*)
 vund·o

traŭmatolog·o → vund·o·kurac·ist·o, vund·o·scienc·ist·o
 traŭmatologi·o → vund·o·scienc·o, vund·o·kurac·ad·o
 traŭb·o → vin·ber·o
 travesti·i → ali·vest·i, (*en literaturo*) komik·e imit·i, parodi·i
 trefo (*en karto-lud-o*) ~ tri·foli·o
 trenc·o (*muziko*) → tranc·o·muziko
 trend·a → laŭ·mod·a
 trend·o → evolu·tendenc·o, mod·o
 tricikl·o → tri·rad·il·o, tri·rad·(a) bicikl·o
 triĥo- (*en sciencaj vortoj*) → har·o
 triĥomicetoz·o → miceta har·mal·san·o
 triĥopati·o → har·mal·san·o
 triĥoplazi·o → ne·normal·a har·kresk·ad·o
 triĥoz·o → okula har·mal·san·o
 triko- (*en sciencaj vortoj*) → har·o
 trikomicetoz·o → miceta har·mal·san·o
 trikopati·o → har·mal·san·o
 trikoplazi·o → ne·normal·a har·kresk·ad·o
 trikoz·o → okula har·mal·san·o
 trilogi·o ~ tri·part·a roman·o, tri·op·o, tri·libr·a seri·o, libr·o·tri·op·o,
 tri·seri·o, dram·ar·o, dram·tri·op·o (*en la origina greka senc*)
 trimestr·o → tri monat·o·j, tri·monat·a period·o, jar·kvar·on·o; (*pro
 influo de naciaj lingvoj, foje la intencata signifo povas esti alia,
 kaj tiam oni devas traduki laŭ la efektiva signifo*)
 trink·mon·o ~ dank·mon·o
 trist·a → mal·gaj·a, mal·ĝoj·a, mal·ĝoj·et·a
 triv·i → el·uz·i
 trojk·o ~ (*en ĝenerala senc*) tri·op·o, (*en la senc de estraro*)
 tri·person·a estr·ar·o, tri·op·a estr·ar·o
 trol·o → mar·fund·a tren·ret·o/tir·ret·o
 trop·o → vort·figur·o, stil·figur·o
 tropism·o (*en la senc de reago al altira aŭ forpuŝ forto*) ~
 altir·for·puŝa reag·o
 trotuaro ~ paŝ·voj·o, paŝ·ej·o, hom·voj·o, por·hom·a voj·o
 trov·i [*fun*] (*en la senc de 'konsideri', 'opinii'*) ~ konsider·i, opini·i>br>

tuĉ·o → ĉin·a ink·o
turne·o (*teatro*) ~ rond·ir·o
turp·a → mal·bel·a, mal·bel·eg·a

U

uak·o (*preseraro en PIV por 'uoko'*) → ĉin·a pat·o, kurb·a pat·o, uok·o
ubikv·a (*pri vivaĵoj*) → mult·medi·a
ubliet·o → forges·kel·o, pun·kel·o
uest·o → okcident·o
ujutn·a → ĉarm·a, komfort·a, bon·fart·a
-uk- → kastr·it·a
ukaz·o → (car·a) dekret·o, arbitr·a ordon·o
uln·o → kubut·osto
ultimat·o [*2oa*] → last·a ofert·o
ultra· → trans·, eg·, ekstrema
ultramar·o [*zam*] → intens·e/mal·hel·e blu·a farb·o/kolor·il·o,
ĉiel·blu·a farb·o/kolor·il·o, ĉiel·blu·o.
ultraviol·a → trans·viol·a
ulul·i → ĝem·boj·eg·i (*de hundoj aŭ lupoj*), (strig·e) blek·i (*de strigoj*),
(plor·)kri·eg·i (*lamentantaj homoj*), (ĝoj·-)kri·eg·i (*ĝojantaj homoj*), kri·eg·i (*kantistoj*).
umik·o → am·amik·o
un' → unu
undin·o → akv·o·fe·in·o
ungvent·o → ŝmir·aĵ·o
uni·o [*zam*] ~ unu·iĝ·o
unik·a [*3oa*] ~ (unu) sol·a
unikorn·o → unu·korn·ul·o
unit·o → unu·o
unkt·i → sankt·ole·i, ŝmir·i (per ole·o)
unu·cikl·o → unu·rad·il·o, unu·rad·(a) bicikl·o

unu·senc·um·a (strat·o) → unu·direkt·a (strat·o)
uok·o ~ ĉin·a pat·o, kurb·a pat·o
uran·ism·o [arĥ] → ambaŭ·seks·em·o, (vir·a) samseks·em·o
urbaniz·i → urb·(ec-)ig·i
urdu·o → la urdu·a lingv·o
uretr·o → urin·kanal·o
urli·o → mumps·o, saliv·gland·a inflam·o/ŝvel·o, (ĉe-)orel·gland·a
inflam·o/ŝvel·o
utrikulari·o → vezik·a herb·o
uvertur·o [1oa] → (muzik·a) mal·ferm·o
uv·o → vin·ber·o
uzanc·o → uz·o, uz·ad·o, uz·kutim·o
uzin·o → fabrik·o [fun], (meĥanik·ist·a) ripar·ej·o, metal·pri·labor·ej·o
uzurpator·o → uzurp·ant·o, uzurp·int·o (*laŭ la kunteksto*)

Ŭ

ŭat·o → ????? [*ni ne venis al interkonsento, kiun formon ni rekomendu*]
ŭest·o → okcident·o

V

V (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 5, 5·a
vaĉ·i → gard·i, gard·o·star·i
vademekum·o → man·libr·o, gvid·libr·o, poŝ·help·libr·(et·)o.
vad·o (*en la senco de seka fundo de la maro post defluo de la tajda pinto*) → tajd·o·fund·o, de·flu·sek·fundo
vafr·o → vafl·o
vagabond·o ~ vag·ul·o, vag·ant·o
vajc·o → ŝraŭb·ten·il·o, ŝraŭb·makzel·o

vak·a [10a] ~ mal·plen·a
 vaker·o → rajd·paŝt·ist·o, (rajdanta) bov·ist·o/bov·gard·ist·o-
 valer- → valerat-
 valerat·o ~ sal·o de valerian·a acid·o
 valet·o → (vir-)ĉambr·ist·o
 valg·a ~ kurb·a·krur·a
 valut·o [90a] ~ mon·unu·o
 vamp·o → vampir·in·o
 vanu·i → mal·aper·i
 variabl·o → vari·ant·o
 variant·o [20a] → vari·aĵ·o
 varietat·o → vari·aĵ·o
 variete·o → vari·a spektakl·o, vari·a amuz·aĵ·o, amuz·kant·ej·o
 varlet·o (*laborado de metalo*) → ten·pec·o
 varm·o·botel·o (*kaŭĉuka ujo por varmigi la liton*) ~ varm·akva sako
 varp·o ~ laŭ·long·a (tekso-)faden·ar·o
 vask·o → (fontan·a) konk·eg·o
 vatr·o → varm·trans·ig·il·o, hejt·il·o
 vatt·o → ??? [ni ne venis al interkonsento, kiun formon ni
     rekomendu]
 vav·o ~ du·obl·a vo (*nomo de la litero w*)
 vazistas·o → klap·fenestr·o, klap·o, fenestr·o·klap·o
 veft·o ~ laŭ·larĝ·a (teks·o-)faden·ar·o, inter·kruc·iĝ·ant·a (teks·o-
)faden·ar·o
 veg·o → kur·ej·o, voj·o (*en vojo*)
 vegan·o ~ sen·best·aĵ·ist·o
 vegan·ism·o ~ sen·best·aĵ·ism·o, diet·o sen·best·aĵ·a, diet·o
     nur·kresk·aĵ·a
 vegetal·o [80a] → kresk·aĵ·o
 veget·aĵ·o ~ kresk·aĵ·o
 vegetal·an·o → sen·best·aĵ·ist·o
 vegetar·a [20a] ~ sen·viand·a, sen·viand·ism·a
 vegetar·an·o ~ sen·viand·ist·o
 vegetar·ism·o ~ sen·viand·ism·o, diet·o sen·viand·a
 vegetar·an·ism·o → sen·viand·ism·o, vegetar·ism·o

vehikl·o → (*laŭ la signifo en la unuopa okazo*) per·il·o, vetur·il·o,
 port·il·o, infekt·port·ant·o, help·il·o, il·o
 vek·a (*en la senco de vek-it-a*) → vek·it·a, sen·dorm·a, mal·dorm·a
 veksil·o → flag·o
 veksilologi·o → flag·o·scienco
 velar·o → vel·a konsonant·o
 veld·i ~ fand·e kun·fiks·i
 vendet·o → famili·a venĝ·o
 venere·a (*malsano*) → venus·a
 Vener·a (*nomo de planedo kaj diino*) → Venus·o
 vener·i (*sanktulojn kaj similajn estaĵojn*) → respekt·eg·i
 vent·generator·o → vent·a gener·il·o
 ventilator·o → ventol·il·o
 venus·a mont·o → pub·a mont·o
 vepr·o → pik·arbust·o, dens·ej·o, arbust·aĵ·o
 verb·o [*fun*] ~ i·vort·o, ag·vort·o, far·vort·o
 verbesin·o → verbezen·o
 vermifug·o → verm·o·for·ig·il·o, verm·o·mort·ig·il·o, kontraŭ·verm·aĵ·o
 vernaliz·i → antaŭ·matur·ig·i
 versal·o → et·a grand·a liter·o, grand·a liter·o, duon·grand·a liter·o
 versikl·o (*en la Biblio, Korano, ktp.*) → vers·eg·o, vers·o, paragraf·et·o,
 lini·o, ĉapitr·er·o, tekst·unu·o, instig·a vers·o (*en liturgio la
 verso, kiu postulas respondan verson*)
 vertag·o [*zam*] → mel·hund·o
 vertico [*8oa*] ~ pint·o, vert·o, angul·punkt·o, nod·o, nod·punkt·o (*ĉi
 tiuj du lastaj rilate al 'grafeo-j'*)
 vertrago [*zam*] → lepor·hund·o
 veselo → antikv·a (milit·-)ŝip·o
 vespere·o → vesper·a prezent·ad·o
 vespr·o → vesper·a di·serv·o
 western·o → uson·okcident·a film·o, sovaĝ·okcident·a filmo,
 bov·gard·ist·a film·o
 vestibl·o [*fun*] ~ en·ir·ĉambr·o
 vestiĝ·o → spur·o, rest·aĵ·o
 veterinar·o [*1oa*] ~ best·kurac·isto

VI (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 6, 6-a
 vibraci·o → vibr·o
 vibris·o → (*ĉe bestoj*) sent·har·o, (*se surlipe, ankaŭ*) lip·har·o; (*ĉe homo*) naz·har·o
 vic·patr·in·o ~ du·on·patr·in·o
 vic·rad·o (*aŭtomobilo*) ~ krom·rad·o
 vide·o → vid·bend·o, (vid·bend·a, disk·a) film·o
 video- (*uzata kiel prefikso*) → vid-, film-, (*parolante pri parto de elektronika aparataro*) bild·ig·a
 vide·o·klip·o → film·et·o, muzik·film·(et)·o
 vigil·i → nokt·o·gard·i, gard·i
 VII (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 7, 7-a
 VIII (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 8, 8-a
 viktuali·o → nutr·o·proviz·o·j
 vila·o ~ (sol·star·a) luks·a dom·o; (*en la roma regno*) bien·dom·o
 vill·o [*zam*] → vila·o
 vimpl·o → flag·et·o
 vinĉo → ŝnur·volv·a lev·il·o
 vindas·o → ankr·o·lev·il·o, volv·aks·o
 vinjet·o (*en la senco de desegnaĵo en, ekzemple, ĵurnalo*) [*10a*] → bild·ŝerco
 vinkto [*60a*] ~ kun·kroĉ·il·o
 vinkulo → kun·ig·a kramp·o, kurb·a kramp·o
 vinolog·o vin·fak·ul·o, vin·scienc·ist·o
 violent·a → per·fort(·em)·a
 violent·i → (seks·e) per·fort·i, seks·atenc·i
 viper·o [*80a*] ~ → vipur·o [*fun*]
 viroz·o → virus·mal·san·o
 virulent·a → mal·san·ig·a, (akr·e) atak·em·a, viv·e mal·util·a
 viskoz·a → mal·flu·a, mal·flu·em·a, flu·mal·em·a
 viskoz·o → mal·flu·o, mal·flu·em·o, flu·mal·em·o
 viskozometr·o ~ mal·flu·o·mezur·il·o
 vit·o [*80a*] → vin·ber·uj·o
 vital·a → viv·ec·a, viv·a
 vitral·o → vitr·o·fenestr·eg·o, vitr·o·mozaik·a fenestr·o

vitrin·o → montr·o·fenestr·o
 vivari·o → viv·uj·o
 vizi·o [6oa] ~ vid·o, antaŭ·vid·o, imag·o
 vizual·a → vid·a
 vobl·i → ŝancel·iĝ·i
 vojevodi·o → pol·a provinc·o
 vokalist·o (*por difinita speco de kantisto*) → voĉ·ist·o, kant·ist·o
 vokt·o [zam] ~ super·gard·ist·o, inspekt·ist·o
 volan·o → plum·pilk·o
 volatil·a → gas·iĝ·em·a
 volb·o → (plafon·a) ark·aĵ·o [fun]
 volb·o·pat·o ~ ĉin·a pat·o
 volejbal·o → ret·pilk·o
 volt·metr·o → volt·mezur·il·o
 volut·o → spiral·a ornam·aĵ·o
 vomit·o → flav·a febr·o
 vor·i → manĝ·eg·i
 vork·o → konstru·aĵ·o, konstru·ad·o, konstru·ej·o
 vot·i (*por la signifo 'voĉdoni'*) → voĉ·don·i
 vrak·o ~ ŝip/flug·maŝin·rest·aĵ·o
 vring·i → prem·tord·i
 vuajerism·o → (seks-)rigard·ism·o
 vuajerism·ul·o → kaŝ·rigard·ant·o, ŝtel·rigard·ant·o, seks·rigard·ant·o,
 (seks-)rigard·ul·o
 vulkaniz·i ~ sulfur·um·i (kaŭĉuk·o·n)
 vurst·o → (dik·a / german·spec·a) kolbas·(et·)o
 X (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 10, 10-a
 XI (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 11, 11-a
 XII (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 12, 12-a
 XIII (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 13, 13-a
 XIV (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 14, 14-a
 XV (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 15, 15-a
 XVI (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 16, 16-a
 XVII (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 17, 17-a
 XVIII (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 18, 18-a

XIX (*por indiki numeron laŭ la latina metodo*) → 19, 19-a
 zabajon·o → ov·o·flav·aĵ·o
 zap·i (*televido*) → kanal·um·i
 zenan·o ~ vir·in·a dom·part·o
 zepelin·o (*en ĝenerala senco*) → → (rigid·fram·a) aer·ŝip·o.
 zigom·o → vang·ost·o
 zip·i ~ dens·ig·i, kompakt·ig·i-
 zo- (*en sciencaj vortoj*) → best-
 zom·i (*en fotado*) ~ skal·i (per objektiv·o), (*en aviado*) ~ mal·rapid·iĝ·e
 alt·iĝ·i
 zom·il·o ~ skal·objektiv·o
 zom·o (*en fotado*) ~ skal·ad·o (per objektiv·o), (*en aviado*)
 mal·rapid·iĝ·a alt·iĝ·o, skal·objektiv·o (*por tiuj, kiuj konsideras la
 radikon zom- substantiva*)
 zon·o (*malsano*) → zoster·o
 zo·o → best·ĝarden·o
 zoologi·o ~ best·scienc·o
 zoolog·o [7oa] ~ zoologi·ist·o, best·scienc·ist·o
 zoomorf·a → best·form·a
 zooteknik·o → best·teĥnik·o, best·bred·teĥnik·o, bred·teĥnik·o
 zoster·o (*en la medicina senco*) ~ zon·a herpet·o, zon·erupci·o

---

ⁱ La tabel-vortoj estas fermita sistemo. Oni ne rajtas vastigi ĝin per radikoj, kiuj havas difinitajn signifojn nur interne de tiu tabelo. "Ali-e" signifas "aliloke" se temas pri tabel-vorto kaj "alimaniere", se ne temas pri tabel-vorto. Same "ali-u". Entute ne eblas vastigi la nombron de tabel-vortoj. Oni rajtas fari vortojn de la speco "ali-iel", "ali-ie", ktp.

ⁱⁱ Harri Laine

PRI ANALITIK-O/ANALIZ-O

Interese estas, ke verŝajne neniu Eŭropa lingvo uzas (por la pritraktata branĉo de matematiko) vorton de la tipo "-itiko", iun "analytics", "analytique" aŭ similan - la vorto estas tute esperantista elpenaĵo (laŭ Vikipedio uzata ankaŭ en Ido!). Normale oni simple nomas ĉi tiun sciencon per vorto simila al "analizo", laŭbezone precizigite "matematika analizo". La germana estas iom escepta, ĉar tie la matematika afero estas "Analysis", dum analizo ĝenerale estas "Analyse". Ĉu vere indas teni nur-esperantan distingon, kiun aliaj ŝajnas ne bezoni? - Sed niaj respektindaj vortaristoj-terminologoj-matematikistoj (Minnaja, Kiselman) evidente vidas tian bezonon.

Alia ĉi-rilata esprimo, eble eĉ pli ofta en duonlaika lingvaĵo, estas "anali?? geometrio", por kiu ekz. Minnaja en sia vortaro donas "geometria analitica = analitika [analiza] geometrio", dum PIV difine diferencigas la elementan -izan kaj la altan -itikan. PIV nomas ankaŭ du aliajn analitikojn: "furiera analitiko" kaj "harmona analitiko" (tiujn artojn mi ĉiam pensis unu sama afero, sed PIV iel diferencigas). En tiuj tri konceptoj mi vidas nenan kialon uzi alian vorton ol "analiza" aŭ "analizo".

"Analitikaj funkcioj" kaj la laŭ-PIV-e supera "analitika geometrio" estas alta matematiko, pri kio okupiĝis Kiselman mem, kaj li eble nepre sentas bezonon de aparta radiko por la stud-objekto, kie aliaj lingvoj tamen evidente ne ĝeniĝas per rilato al analizado.

Cetere, kial niaj iko-skolanoj ("lingviko" ktp.) ne vekiĝis por proponi la vorton "analiziko"?

ⁱⁱⁱ En la Fundamento, "ŝati" havas nur la signifon "rigardi kiel valoran aŭ gravan". Poste, en la komuna lingvo-uzo la signifo ampleksiĝis kaj aldoniĝis senco simila al tiu de "plaĉi" sed kun inversa argument-strukturo (la subjekto de "plaĉi" iĝas la objekto de "ŝati"). Tio ankaŭ kondukis al ekuzo de nova verbo "aprezi" (kaj ĝia konkurenca formo "apreci") por la Fundamenta signifo de "ŝati".

Kompreneble, daŭre eblas uzi "ŝati" kun sia Fundamenta signifo (= "aprezi"). Sed se oni volas certi ke la aŭskultanto ne miskomprenos ĝin kiel inversigitan "plaĉi", oni ne plu povas senprobleme uzi "ŝati", ĉar ĝi komunlingve plej ofte estas uzata kaj komprenata kiel inversigita "plaĉi". Do tiam utilas la verbo "aprezi", kiu klare kaj ne-miskompreneble havas la signifon, kiun Fundamente havis "ŝati".

La formo "apreci" estas nun malpli kutima ol "aprezi". Aldone, ĉefe en la substantiva formo "apreco", la "ec" povus ŝajni sufikso. Do ni malrekomendas uzon de la formo "apreci".

Marcos Cramer

^{iv} Erare kelkaj vortaroj prezentas tiun sian vorton kiel konsistantan el "arier·" kaj "gard·o", kio ne eblas, ne nur pro la ne-ekzisto de "arier·", sed ankaŭ pro la signifo de "gard·o" lau iliaj propraj difinoj de tiu lasta vorto.

^v Tiu esprimo en la nuna Esperanto estas slangaĵo, kiu signifas "preferata temo", "obsedo", "regurdaĵo", "amata ŝatokupo". La esprimo originas el frazo de Zamenhof: "La facileco de Volapuk estas la plej amata ĉevaleto, sur kiu ili elveturas al ĉiu okazo.". Tamen, por Zamenhof "(plej) amata" verŝajne ne estis parto de la esprimo. La ideon de preferata temo li volis esprimi nur per "ĉevaleto". Rusa vorto kun la signifo "ĉevaleto" estas uzata ĝuste en tiu senco, same kiel germana vorto, kies laŭlitera traduko estas "bastonĉevalo", kaj kies konkreta signifo estas "ligna lud-ĉevalo, konsistanta el ĉevala kapo sur stango".

En pluraj lingvoj la vorto por tiu ludilo alprenis la figuran sencon "preferata temo", i.a. la angla vorto, kiun ni konas sub la formo "hobio" = "ŝatokupo". En Esperanton oni volis enkonduki la vorton "maroto" por nomi la ludilon. Tiu vorto devenas de la franca "marotte", kiu havas la saman figuran sencon kiel "amata ĉevaleto". Tamen en konkreta senco "marotte" ne signifas ĉevalon, sed marioneton kun nur kapo fiksita sur bastoneto, kun iu mantelo aŭ ŝtofa similaĵo konusforma. Oni povas movi la marioneton supren kaj malsupren laŭ la bastoneto.

Otto Prytz

^{vi} Ekzistas en la efektiva lingvouzo en Esperanto du malsamaj sistemoj nomi la muzikajn intervalojn:

Unu sistemo devenas de la latinaj ordaj nombrovortoj, kaj similas al la sistemo uzata en multaj eŭropaj lingvoj: primo, sekundo, tercio, kvarto, kvinto, seksto, septimo, oktavo, naŭno ktp.

En tiu latineca sistemo, la radikoj "kvart-" kaj "kvint-" aspektas simile al la Esperantaj nombrovortoj "kvar" kaj "kvin", nur kun aldonita "-t-". Tiun observon sistemigas la alia sistemo de intervalnomoj: unuto, duto, trito, kvarto, kvinto, sesto, septo, okto, naŭto ktp.

La intervalnomoj estas multe pli facile lerneblaj laŭ tiu dua sistemo, ĉar oni simple devas aldoni "-t-" al ĉiu nombrovorto.

---

^{vii} Vidu pliajn klarigojn pri ĉi tiu manĝaĵo en: <http://eo.wikipedia.org/wiki/Falafelo>

^{viii} **fascini**

difino: Tute kapti kaj tenadi ies atenton: ŝi tiel fascinis virojn, ke ili povis nek proksimiĝi, nek foriri (Revo); 2. pri serpentoj, senigi je ĉia povo [...] per rigardo 3. nerezisteble allogi (PIV)

uzoekzemploj kaj aliaj observoj:

ravi

Ĉarmegi estigante entuziasman admiron (Revo, sed bonvolu legi la PIVan difinon)

sorĉi

Ĉarmegi, pasie logi (Revo, mi rekomendas legi la PIVon pri tiu ĉi)

Pri serpentoj, en la Biblio, mi trovis "sorĉligi". Kaj "sorĉteni" estus ankaŭ bone.

logi

"Altiri; naski intereson, deziron, plaĉon" (Revo)

intereseĝi

Pasie interesi. Interesi: Tenadi ies atenton. (Revo) Entute tio treege similas al la difino de "fascini"!

(fr: captiver, fasciner | es: apasionar, cautivar, fascinar) - Revo

Laste, pri la unua signifo en PIV, tiu kiu rilatas serpentojn, estas interese vidi ke en tiu kunteksto oni ne uzas "fascinisto", sed "ravisto" en kelkaj el la lingvoj kiuj ja havas tiun verbon "fascini":

(es) encantador

(fr) charmeur

(it) incantatore

(pt) encantador

(en) charme

^{ix} Laŭ la Fundamento ĝia signifo estas "komerca kompanio". La radiko estas **evitinda** en ĉi tiu signifo pro la malsamsignifeco rilate al la ĉefa radiko "firm-". La parolantoj evoluigis novan radikon por ĉi tiu signifo: **firma-o**.

---

^x El la artikolo "PV kaj PIV" de Anna Lowenstein

RAZENO; GAZONO

Nun mi volas diskuti la vorton *razeno*. La difino en PV estas jena: *ĝardena flegata herbotapiŝo; herbetaro, herbetejo*.

Sed se oni rigardas en PIV, kion oni trovas? *razeno* (evitinda) = *gazono*. La difino efektive aperas sub *gazono*, kie troviĝas ankaŭ la kunmetaĵoj *gazonteniso* kaj *gazontondilo*.

Oni vidas, do, ke Waringhien decidis ke ial *razeno* ne estas taŭga vorto. Li ne nur transsendas al alia kapvorto *gazono*, sed eĉ avertas ke *razeno* estas "evitinda". Tian averton li ne aldonas ĉe pluraj aliaj multe pli dubindaj vortoj. Ŝajnas, ke li ne nur malŝatas la vorton *razeno*; li praktike provas mortigi ĝin. Sed kial? Kial li tiel forte reagis kontraŭ tiu vorto, ke li eĉ volas detrui ĝin?

La respondon ni trovas en la franca vortaro. *Gazono* devenas de la franca vorto *gazon*. *Razeno*, aliflanke, devenas de la germana: *Rasen*. Se ni konsideras la fakton, ke *razeno* jam aperis en PV, male kiel *gazono*, certe oni ne povas pravigi la provon de Waringhien forigi ĝin.

^{xi} [http://eo.wikipedia.org/wiki/Genro_\(gramatiko\)](http://eo.wikipedia.org/wiki/Genro_(gramatiko))

^{xii} El mesaĝo de Otto Prytz:

Kelkfoje mi legas iun klarigon tiel teoriantan, ke mi devas peti ekzemplojn, kiuj ilustru ĝin. Aliffoje, kiel nun, mi legas ilustrajn ekzemplojn, sed neniun klarigon, kiu diras, kion la ekzemploj ilustras/ilustru.

Por mi "mallonga", "malalta" kaj "malvarma" estas ekzemploj similaj inter si: la adjektivo indikas la dimension de la substantivo, kiun ĝi priskribas. La dimensio estas registrebla sur laŭgrada skalo. Se objekto troviĝas proksime al la nulo sur tiu skalo, oni nomas ĝin "mal---a"; se ĝi troviĝas proksime al la maksimumo (senfinaĵo, parolante matematikece), oni nomas ĝin "---a" (sen "mal-"). La loko sur la skalo, kie oni metas la "mezon", do kie la objekto estas nek ---a nek mal---a, tio varias laŭ la kunteksto kaj laŭ la atendo de la parolanto: du metroj estas tre, eble eĉ tro, alta, se ni parolas pri tablo, sed tre malalta, se ni parolas pri domo.

Fizike, "mallonga" = havanta malmultan longon, "malalta" = havanta malmultan alton, "malvarma" = havanta malmultan varmon (temperaturon). Jam en la instruado pri fiziko en la baza lernejo mi lernis, ke "malvarma estas nur maltre varma". Fizike do ne temas pri kontrasto, sed pri laŭgradeco. Lingve, tamen, temas pri kontrasto aŭ "poluseco" (angle "polarity"): la prefikso "mal-" indikas, ke la objekto troviĝas en la sfero de la negativa (minusa) poluso, dum la adjektivo sen "mal-" indikas, ke la objekto troviĝas en la sfero de la pozitiva (plusa) poluso. Parenteze dirite, en multaj lingvoj la substantivo esprimanta la dimension *ĝenerale*, estas derivita de la adjektivo, kiu indikas pozitivan polusecon. Kurioze,

---

Esperanto havas unu-du esceptojn, ĉe kiuj "mal-" estas uzata por la pozitiva poluso: "juna" kaj "nova" = havanta malmultan aĝon, "maljuna" kaj "malnova" = havanta multan aĝon. Tion mi tamen opinias oportuna, ĉar tiel oni povas unusencigi la etnolingve dusencajn "old" (angla), "alt" (germana), "vieŭ" (franca), "staryj" (rusa) ktp. laŭ tio, ĉu la negativa poluso estas "juna" aŭ "nova".

Per la ekzemplo "maldekstra" vi verŝajne volas montri, ke temas pri vera mal-eco, ĉi-okaze spaca, kiel ankaŭ en "supre / malsupre". Simile oni povus nomi sudon "malnordo" aŭ inverse. Ĉar vi donis nur tiun ekzemplon, mi ne scias, ĉu vi metas en ĉi tiun kategorion ankaŭ "malami", "malutila" ktp., kiuj ne rilatas al spaco. Kvankam en la reala mondo tiu "mal-eco" diferencas de la dimensia mal-eco, estas nenia problemo en tio, ke oni metu ilin en la saman _lingvan_ kategorion: lingvo ja ne povas fari ĉiujn distingojn observeblajn en la reala mondo, ĝi _devas_ grupigi la mondajn fenomenojn en grandajn "sakojn" por entute esti utila ilo por la homoj. Simile, por miaj domaj bezonoj mi elturniĝas eble nur per unu-du marteloj, 4-5 ŝraŭbiloj ktp.; lignaĵisto tamen bezonas multajn tiajn ilojn por fari sian laboron profesie. Jen la diferenco inter la lingvaĵoj ĉiutaga kaj faka.

Mi divenas: "malhavi" ne estas la _malo_ de "havi", nur ĝia _neo_, do oni povus diri "nehavi". Komparo: laboro povas esti "neutila", se ĝi donas nek utilon nek "damaĝon" = malutilon. Laboro povas esti "malutila", se ĝi donas "damaĝon". Laŭ mi la plej granda malfacilaĵo en la uzado de "mal-" estas, ke oni ofte uzas ĝin por esprimi ne kontraston, sed nur foreston. En tiu okazo oni prefere diru "ne-" aŭ eble "sen-".

Ekzistas ankaŭ okazoj, kiam unu koncepto logike povas havi pli ol unu eblan "mal-"koncepton, ekzemple "malmanĝi" povus esti aŭ "feki" aŭ "vomi". En tiaj okazoj oni prefere rezignu pri "mal-".

xiii **Harri Laine**

La onidiroj pri morto de "azoto" estas certe tro fruaj.

Jen tute malamplekse kelkaj simplaĵoj el la kontraŭnitrogena armilaro, aldone al la peza fundamenteco de "azoto":

1. La aserto, ke "azoto" (aŭ "nitrogeno") estas scienca termino kaj tiel subigita al la tutmonda, ĝenerala evoluo de sciencaj terminoj, estas senbaza, aŭ almenaŭ komparebla kun simila aserto ke "fero" aŭ "oro", nomoj de du aliaj ĥemiaj elementoj, estas tiaj. Vi certe volas renomi oron "aŭrumo" pro "Au", ĉu ne?

2. Eĉ se vi kontestas punkton 1, tio ne helpas, ĉar okazis nenia evoluo ĝenerala en la mondo de "azoto" al "nitrogeno" en diversaj lingvoj. La dana kaj norvega estas esceptoj, kaj mi ne scias, kial: ĉu pro emo imiti la anglan, ĉu pro emo malimiti la germanan. En la sveda, ilia proksima parenco, mi ne vidas similan evoluon. Se en iu angla vortaro troviĝas la vorto "azote", markita "obsolete", tio pravas nenion, ĉar en sufiĉe granda vortaro angla oni trovas ion ajn, tute

---

precipe ĉiajn francajn vortojn. La radikoj "azot" kaj "nitrogen" estas proksimume samaĝaj, naskitaj fine de la 18-a jarcento.

3. Por komparo mi donas specimenojn el vivanta lingvouzo en Eŭropo. Mi ĉerpas el fonto kiu estas oficiala kaj certe sekvas la rekomenditan ĥemian terminaron en la diversaj lingvoj. Mi prenis, hazarde, direktivon de la Eŭropa Unio pri ozono en aero (numero 2002/3/EK), kaj el ĝi elektis frazon kiu diras ion pri ĥemiaj reagoj kun oksidoj de azoto. Mi elprenis la frazeron "kun azot-oksidoj". Eble mi ne kapablis ĉiulingvajn tekstojn ĝuste diserigi, povas esti erare dislimitaj frazpartoj en iuj lingvoj. Jen la rezulto el 22 lingvoj. Mi forprenis ĉiujn supersignojn kaj transskribis ĉion latinlitere:

bg s azotni oksidi
cs s oxidy dusiku
da med nitrogenoxider
de mit Stickstoffoxiden
el me oxeidia tou azotou
en with nitrogen oxides
es con oxidos de nitrogeno
et lammastikoksiididega
fi typen oksidien kanssa
fr avec des oxydes d'azote
hu a nitrogen-oxidokkal
it con gli ossidi di azoto
lt su azoto oksidais
lv ar slapekla oksidiem
mt ma' ossidi tan-nitrogenu
nl met stikstofoxiden
pl z tlenkami azotu
pt com oxidos de azoto
ro cu oxizii de azot
sk s oxidmi dusika
sl z dusikovimi oksidi
sv med kvaveoxider

Do:

8-foje azot (bg el fr it lt pl pt ro)
5-foje nitrogen (da en es hu mt)
3-foje dusik (cs sk sl)
2-foje stikstof (de nl)
kaj 4 aliaj (et, fi, lv, sv)

3. Kompreneble vi povas diri, ke la sola peza lingvo en la listo estas la angla kun "nitrogen". Sed aldonu al tio, ke la ĉina nomo estas "dan" (dan4) kun speciala ĉinsigno kaj ke la japana nomo estas "ĉisso" (skribita malsamsigne ol la ĉina vorto) kaj ke la rusa vorto estas "azot".

Restas nur unu argumento por diri, ke "nitrogen" estas pli bone konata ol "azot": la angla lingvo estas tutmonde la plej vaste konata fremdlingvo. Ĉu tio renversas la Fundamenton?

4. Unu fakto, kiu eble parolas por "nitrogen" en Esperanto, estas reala lingvouzo esperanta, do interna statistiko en la lingvo mem. Pri tio mi ne certas. Sed se vi per tio konkludas favore al "nitrogeno", mi diras "malĝuste konkludita!". Eĉ se la konkludo validos kaj "nitrogeno" venkos, mi ripetos tiun prijuĝon se ne por alio, almenaŭ por imiti iaman fajrobrigadestron, kiu malfrue alvenis al loko de detrua fajrego: liaj subuloj jam sukcese estingis la flamadon, sed la estro, post kritika rigardado al la fumanta sceno, firme kondamnis: "malĝustametode estingita!".

Mi aldonu, ke por mi persone "azoto" estis tute nekonata vorto, kiam mi ĝin lernis. Sed mi konsideras ĝin fundamenta vorto por ĉiutagaĵo.

Mi rimarkis, ke la Reta Vortaro preferas "azoton", same la esperanta Vikipedio havas ĝin kiel la ĉefan kapvorton. Vikipedion mi tamen neniel rekomendas kiel ekzemplodonan lingvan fonton, sed iam eĉ ĝi pravus. Serĉante en la Reta Vortaro, mi rimarkis, ke en ĝia diskutlisto estis (2004) iom vasta pritrakto de la temo - eble mi devus ĝin tralegi.

^{xiv} El la artikolo en "PV kaj PIV" de Anna Lowenstein

STRANDO; PLAĜO

Iom similan kazon ni trovas che la vortoj *strando* kaj *plaĝo*. Ĉi-foje ambaŭ aperas en PV. La difinoj estas jenaj: *strando*: *Sablobordo taŭga por banado*; *plaĝo*: *plaĝo = strando*. Oni vidas, do, ke *strando* estas konsiderata la baza termino, dum ĉe *plagho* oni simple resendas al *strando*. Ĉe PIV, aliflanke, estas tute la mala situacio. La difinoj troviĝas sub *plaĝo*, dum ĉe *strando* oni trovas simple: *strando = plaĝo 1*. Oni vidas, ke Waringhien ŝanĝis la relativan gravecon de la du vortoj, tiel ke la difinoj nun troviĝas sub *plaĝo* anstataŭ sub *strando* kiel en PV. Kaj kial el la du Waringhien preferas la vorton *plaĝo*? Tre simple: denove la respondo troviĝas en la franca vortaro. La franca vorto estas *plage*, dum la germana estas *Strand*.

Mi devas konfesi, ke loĝante en Italujo, mi mem emas uzi la vorton *plaĝo*, ĉar tio pli similas la italan *spiaggia*. Sed ĉi-somere gastis che ni hungara knabo, kiu tute ne konis tiun vorton; li konis nur la vorton *strando*. Ankaŭ dum la UK en Montpellier, mi rimarkis ke la junulara programo inkluzivis eron kiu nomiĝis, laŭ mia memoro, "Stranda vizito". Do evidente la vorto *strando* vivas kaj bone fartas, malgraŭ PIV.

^{xv} Ĉi tiu termino multe varias en la naciaj lingvoj. Vidu la jenan liston kolektitan de Antonio De Salvo.

-
- france (kaj paŭse en multaj aliaj lingvoj): art nouveau (= nova arto);
  - france: Style Fin de siècle (= jarcentfina stilo); Style Guimard; Style 1900; école de Nancy (= Skolo de Nancio);
  - angle: Modern Style (= moderna stilo);
  - angle (kaj paŭse ankaŭ en la itala): Liberty;
  - itale: Stile Liberty; Modernismo; Stile Floreale (= florstilo); Fin de siècle (= jarcentfina stilo);
  - nederlande: Nieuwe Kunst (= nova arto);
  - pole: Styl Młodej Polski (=stilo de Juna Pollando);
  - germane: Jugendstil (= junaĝa stilo) en Germanujo, Sezessionstil (= secesia stilo) en Aŭstrujo, pli detale viena secesia stilo);
  - hispane: Arte Modernista (= modernisma arto); Modernismo.

La diversaj landoj alprenis apartan esprimon en rilato ne kun propra lingvo, sed kun la kultura/ arta medio de kiu ili estis plej forte influataj.

Tial, en la landoj de la iama aŭstra-hungara imperio oni referencis al la viena skolo:

- ĉeĥe: Secese
- kroate: Secesija
- hungare: Szecesszió
- pole: Secesja
- slovake: Secesia

kurioze, ankaŭ serbe: Сецесија (Secesija)

En la landoj sub germana influo, oni referencis al Jugendstil:

- latve: Jūgendstils

En la landoj sub franca influo, oni transprenis senpere la francan esprimon:

- bulgare: Ар нуво (ar nuvo)
- rumane: Art Nouveau
- turke: Art Nouveau

kurioze, ankaŭ slovene: Art Nouveau

En landoj kun pluraj influoj, oni referencis al pluraj kulturoj:

- norvege: Jugendstil
- suome: Art nouveau; Jugend; jugendtyyli

En Ruslando kaj rus-influataj landoj, oni referencis al la koncepto pri moderneco:

- ruse: Модерн (Modern)
- ukrainne: Модерн (Modern)
- (Madern)

Kurioze, ankaŭ portugale: Modernidade.